

P i s a t e l j

P a v l e Z i d a r

v

s l i k i

in

b e s e d i

B E S E D A

- **O RAZISKOVALNI NALOGI PAVLE ZIDAR V SLIKI IN BESEDI**
- **O AVTORJIH IN SODELAVCIH**

Raziskovalna naloga (RN) je predmet Pogodbe med Občino Jesenice in Osnovno šolo Koroška Bela, ki sta jo sklenili na osnovi javnega razpisa o sofinanciranju RN na področju izobraževanja v občini Jesenice 2001.

Naročnik naloge je Občina Jesenice, ki jo zastopa župan univ. dipl. inž. str. Boris Bregant, izvajalec naloge pa je Osnovna šola Koroška Bela, ki jo zastopa ravnateljica Doroteja Smolej.

RN so izvedli učenci literarno-novinarskega krožka pod mentorstvom učiteljice slovenskega jezika Maje Otovič ter mentorja Andreja Malenška.

Slike slikovnega dela RN je pripravil, posnel, presnel in tehnično obdelal, slikovno ter oblikovno obdelal mentor Andrej Malenšek z učenci.

Slike so prispevali : Avgust Gojkovič, Marja Wolf, Simona Slamnik, Jože Hočevnar, Založba obzorja, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Družina Ljubljana in Gornjesavski muzej Jesenice.

Tekstovni del so pripravili:

- Življenjepis Pavleta Zidarja 1932 – 1992, Avgust Gojkovič.
- Bibliografija knjižnih del Pavleta Zidarja, Avgust Gojkovič.
- Opombe k slikovnemu delu RN so zbrali in uredili učenci literarno-novinarskega krožka: Natalija Zupan, Katarina Noč, Simona Pogačar, Gaber Železnikar, Matej Jereb in Monika Sušanj.

Intervjuvanci pa so: Avgust Gojkovič iz Kopra ter Zidarjevi sošolci in sorodniki: akad. slikar Jaka Torkar, Andrej Malenšek, ing. Dušan Prešern, Zlata Kerstein, Franci Zorman, Ivan Dolenc, Stanko Rekar, Marija Miklič in Francka Kejžar.

Pisateljevi portreti: akademski slikar Jaka Torkar in akademski slikar Albin Polajnar in Karel Zelenko.

Preslikave: Andrej Malenšek.

Karikatura Pavleta Zidarja: Gorazd Živkovič – Žigo.

Računalniška obdelava: učenci literarno-novinarskega krožka pod mentorstvom Maje Otovič in učenci računalniškega krožka pod mentorstvom Božene Oblak.

Osnovna šola Koroška Bela je pripravila RN v počastitev:

70 – letnice rojstva in 10 – letnice smrti

pisatelja Pavleta Zidarja

Koroška Bela , dne 13. 03. 2002

Ravnateljica:
Doroteja Smolej

SLOVENSKI PESNIK IN PISATELJ

ZDRAVKO SLAMNIK

PAVLE ZIDAR

FOTO : TIHOMIR PINTAR
1991 leta

Pisatelj **Pavle Zidar** Zdravko Slamnik
rojen 6.1.1932 na Slovenskem Javorniku,
umrl 12.8. 1992 v Ljubljani

Nič koliko preobrazb doživi otrok.
Preobražal sem se v živali , v trave, rože
in celo kamenje; bila me je sama moč.

S kamni pa so bila presenečenja še bolj ostra.
V njihov mir in častitljivost sem zanesel prave
viharje strasti. Šel sem mimo, kot da mi ni
mar zanje; kamen je pač kamen. Stali so,
še zdaj jih vidim, počez čez pot in za
trdo lupino so se slišale besede. Češ, ti ljudje
slišijo, kar slišijo, in vedo, kar vedo. Pobral sem jih
drugega za drugim, da sem občutil v dlaneh njih
mrzle in prezirljive misli. Govorili so:
igral se bo v loku bomo zleteli v cilj in se morda
razbili. Pa sem se samo spustil v praprot, jih
razpostavil predse in nagovoril. Sprejeli so me
z molkom. Dolgo smo se igrali družino, brate
In vsak mi je povedal, kako žalostno je biti kamen.
Med praprotjo sem jim potem našel varen kotek
s streho nad glavo.

(Soha z oltarja domovine)

risba: Akad. Slikar Jaka Torkar, Zidarjev prijatelj

I. ŽIVLJENJE IN DELO PAVLETA ZIDARJA (1932 – 1992)

Slovenski pesnik in pisatelj Pavle Zidar se je rodil na Slovenskem Javorniku 6. januarja 1932. leta. Danes spada ta kraj pod Jesenice. Pisateljevo pravo ime je Zdravko Slamnik.

Oče Jožef Slamnik (r. 1901) je bil delavec v železarni na Jesenicah. Izhaja pa iz trdne kmečke družine v Zabreznici na Gorenjskem. Mati Barbara Volontar (r. 1902) je bila drugi otrok številne družine tovarniškega delavca na Jesenicah. Poročila sta se leta 1931 ter se naselila kot podnajemnika pri družini Bajt. Tu se je Zdravko tudi rodil. Po petih letih, leta 1936, je družina dobila od železarne delavsko stanovanje v baraki. Leta 1938 se mu je rodila sestra Marija, Zdravko pa je tega leta začel hoditi v osnovno šolo na Koroški Beli.

V času druge svetovne vojne, med nemško okupacijo, je Zdravko obiskoval nemško osnovno šolo. Toda že leta 1944 je kot 12-letni deček sodeloval s partizani ter bil leta 1945 udeležen pri miniranju šole. Razstrelitev pa ni pobrala predvidenega sovražnika, temveč je prizadela otroke domačinov. Dogodek je ostal pisateljeva neutolažljiva bolečina (Soha z oltarja domovine, Jugo, Okupacija Javornika). Zdravko je bil po ponesrečeni akciji zaprt v zloglasnem zaporu Begunje, od koder ga je gotove smrti rešil partizanski Kokrški odred aprila 1945. Z njim je odšel v partizane.

Po vojni je Zdravko nadaljeval šolanje najprej na nižji gimnaziji Jesenice, nato na učiteljišču v Ljubljani, kjer je leta 1950 opravil učiteljsko diplomu.

Povojna leta so prinesla velike vsesplošne spremembe: veliko zmagoslavje nad okupatorjem, vero v boljše, pravičnejšo prihodnost in idejo o pravičnem družbenem redu, socializmu. Tudi mladega Zdravka je osvojil iluzionizem o lepi in pravičnejši prihodnosti. Leta 1949 je bil sprejet v Partijo, leta 1950 je odšel v učiteljsko službo na Dolenjsko. Služboval je na šolah Trebelno (1950-51), Mokronog (1951-53), Karteljevo (1953-54), Orehovica (1954-55), Zagradec (1955). Tu je med kočevskimi ljudmi kmalu spoznal resnično življenje kmetov in njihov boj proti kolektivizaciji vasi. Že tu se je v času petletnega službovanja zrušil iluzionizem. V mladem učitelju Zdravku Slamniku je med tem zrasel pesnik. Pisal je pesmi in jih objavljaval v Obzorniku, Sodobnosti, Dolenjskem listu in Dolenjski prosveti. Prvo svojo pesem Veter, naš prijatelj je objavil leta 1949 v Mladinski reviji.

Kmalu je Zdravko prišel navzkriž z oblastmi, zlasti zaradi kritičnosti pisanja. Pa si je za objavljanje pesmi leta 1955 privzel psevdonim Pavle Zidar. Psevdonim mu je predlagal Drago Šega, urednik Sodobnosti. Na Dolenjskem ni imel več obstanka. Bil je že prehudo sprt z oblastmi. Želel si je urediti družinsko življenje in zapustiti ta kraj. Oboje se mu je posrečilo.

Januarja 1956 je sprejel delo vzgojitelja v dijaškem domu pomorske srednje šole Piran. Tu si je uredil družinsko življenje z ženo Ivo in hčerko Majo. Odslužil je vojsko (1957-1958), si iskal primerno stanovanje in novo delovno mesto. Pisal je pesmi, veliko bral in izdal pesniško zbirko Kaplje ognjene (1960). Kljub mnogim težavam, s katerimi se je soočala mlada družina, saj je stanovanje po rojstvu dvojčkov, Gregorja in Simone, postalo tesno, je Zidar čutil, da je obala zanj pravi življenjski prostor za ustvarjanje. Breme družine je prepuščal ženi, sam pa je postal dejaven javni kulturni delavec. Organiziral je literarne večere s slovenskimi pisatelji (Ciril Kosmač, Alojz Gradnik, Mira Mihelič, Jože Udovič, celo Edvard Kocbek idr.).

Politiki s tem niso bili zadovoljni, vendar javnih napadov nanj niso uprizarjali. Kot pisatelj je užival ugled med izobraženci. Leta 1961 pa je postal v.d. ravnatelj osnovne šole v Piranu.

V šestdesetih letih je pesnik Pavle Zidar prešel k pisanju proze. Toda vračal se je pisat na Dolenjsko. Zavetje mu je nudil opat Edgar v samostanu Pleterje. Zidarjev prozni prvenec Soha z oltarja domovine, 1962, je presenetil slovensko javnost zaradi povsem svojrskega kritičnega pisanja. Naslednje leto je za to delo prejel nagrado Prešernovega sklada. Tudi s povestjo Sveti Pavel, 1965, je požel veliko priznanje. Zanj je prejel Prežihovo nagrado 1965.

V dolenjsko obdobje Zidarjevega ustvarjanja (1950 – 66) sodi še njegov prvi roman Oče naš, 1967, ki je nadaljevanje povesti Sveti Pavel, in roman Jugo, 1969.

Roman Oče naš je zelo razburil politike, zlasti na Dolenjskem in na rodnem Javorniku. V zadevo je posegel sam Josip Vidmar in Zidarja obvaroval sankcij. Zidar je namreč pokazal velike pisateljske sposobnosti, toda privoščil si je tudi veliko kritičnost časa. Postal je odkrit disident. Leta 1966 je prišlo z oblastmi do takih sporov, da je bil Zidar izključen iz Partije. Zapustil je učiteljsko službo in postal svobodni umetnik.

Leta 1967 si je Zidar izbral novo okolje za literarno delo. To je bil Kobarid. Za pisanje si je našel prostor pri družini Miklavič. Leta 1969 pa si je kupil v Kobaridu garsonjero (12 m²), kjer je potem pisal. Menjal je tudi tematiko. Prebolel je dolenjsko kmečko bolečino. V novem okolju se je vživel v mestno življenje ter ga vnašal v literaturo. Prevladala je erotika (Marija

Magdalena, Tumor, Harem, Legenda, Blaženi med ženami). Tu je pisal deset let. Takrat je družina dobila stanovanje v bloku v Luciji. Pisatelj si je tako tudi doma uredil sobo za pisanje, a je večino časa še vedno preživel ob pisanju v Kobaridu.

V kobariškem obdobju (1967 – 76) velja omeniti povesti Barakarji, 1968, in Dim (ki diši po sestri Juli), 1970. Delj sta avtobiografski iz mladosti na Javorniku. Z njima je povzročil nove zamere na Jesenicah, celo pri svojcih, zlasti pri materi. Tema dvema povestima je 1972. leta sledil roman Sveta Barbara, s katerim se je želel oddolžiti materi, ki je leta 1971 umrla. Oče je umrl že leta 1948. V to obdobje spada tudi mladinska povest Kukavičji Mihec, 1972, za katero je pisatelj dobil ljubljansko nagrado Knjiga leta.

Leta 1976 je Zidar prodal garsonjero v Kobaridu in si kupil svoj prvi avto (fičo).

Pisatelj Pavle Zidar je leta 1976 že tretjič menjal svoje okolje pisanja. Izbral si je Štajersko, Gaj – Sv. Križ pri Zg. Kungoti blizu Ruš na kmetiji Zore Šorijeve. V Rušah je namreč imel že dolgoletno poznanstvo pri Glazerjevih. Z njihovo pomočjo je našel ta kraj. Zahajal pa je tja le nekajkrat letno z izdelanim načrtom romana in ga tam v nekaj tednih tudi napisal. Pisal je vedno s peresnikom, ki ga je namakal v črnilo. Rokopis je nato doma pretipkaval. Ob tem je tekst tudi popravljaj, a ne bistvenih stvari.

Za štajersko obdobje je značilno prikazovanje trpljenja in boja človeka za obstoj ter iskanje večnega življenja, boga. Močno ga je že razjedal občutek preganjanosti. Kljub temu da je veliko pisal (tudi tri dela letno), je gmotno težko shajal. Leta so se nabirala, zdravje se je krhalo, postajal je utrujen, težko je delal. Vseposvobod je iskal pomoč. Leta 1982 je po posredovanju Društva slovenskih pisateljev (predsednik je bil Tone Pavček) prejel denarno pomoč: priznavalnino Izvršnega sveta Socialistične republike Slovenije, in sicer 500.000,00 din mesečno. Gmotno je to malo pomenilo. Zato je leta 1984 zaprosil za invalidsko upokožitev. Bil je upokožen z zmerno srednjo pokojnino. Malo se je pomiril. Pisal pa je še dalje z enako vnemo, a tožil je o utrujenosti in garaškem delu pisanja. Daljše proze se je težko lotil. Začel pa se je vračati k poeziji. V letih 1983–90 je objavil v slovenskih revijah in časopisih 163 pesmi, 1991. leta 67 pesmi, leta 1992 pa še 72 pesmi. V zapuščini je ostalo še okoli tisoč neobjavljenih pesmi v tipkopisih in rokopisih.

Po letu 1984 se je Zidar vedno bolj zapiral vase, stikov z javnostjo se je izogibal. Uteho je iskal v pisanju. Zadnja leta je napisal dnevno tudi do pet pesmi; mnoge so izražale strah, obup

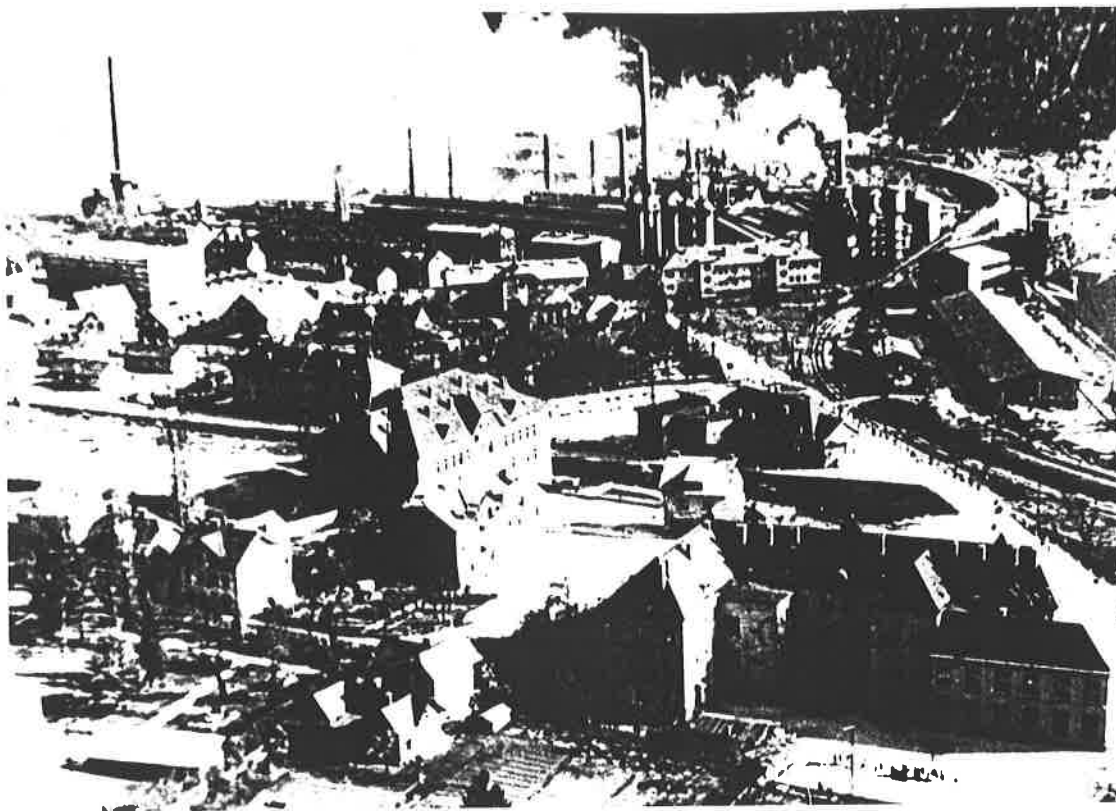
nad življenjem, obsojanje človeštva, rešitev v večnem življenju po smrti. Obiskal je Lourd, Jeruzalem, potem pa vedno pogosteje Medjugorje in prikazovanje Marije (Medžugorska legenda 1988). Želel si je čudežev, ki bi mu potrdili njegovo upanje v posmrtno življenje. Mučili so ga tudi dvomi. Zadnja leta je bil že silno razočaran nad življenjem, skrajno razžaljen, razbolet, nepomirljiv in neutolažljiv. Čeprav je dobil več nagrad in priznanj literarne kritike, je živel v prepričanju, da so priznanja preskrompa in, da mu družba še zdaleč ne daje takih materialnih dobrin, kot si jih zasluži. Iz štajerske dobe pisanja je treba posebej omeniti roman Oljčnik Juda Tadeja, ki ga je pisal leta 1984, ko se je upokojeval. Roman je izšel leto pozneje pri Pomurski založbi. To je edini roman, ki ga je v celoti posvetil slovenski Istri, organizaciji slovenske šole po osvoboditvi izpod fašizma Italije.

Zamere na domačem Javorniku in na Jesenicah so ga zelo peklile. Da bi se domačinom oddolžil, je napisal prelepo zgodbo Okupacija Javornika, avtobiografski roman, 1984. Jesenice so roman res ugodno sprejele. Leta 1985 so Jeseničani Zidarja povabili na obisk, in sicer na šolo na Koroško Belo. Povabilo je sprejel. Za dan slovenske kulture, 8. februarja, so mu na Javorniku in na Jesenicah priredili slavlje in se tako tudi oddolžili njemu, svojemu pisatelju, za bogata književna dela, ki so Javornik za vedno zapisala v slovensko zgodovino in literaturo,

Leta 1987 se je Zidarju oddolžila tudi domovina. Prejel je Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Dolenjska založba Novo mesto in založba Lipa Koper pa sta ob njegovi 60-letnici 1992. leta izdali ponatis prvega romana Oče naš, kjer je objavljena tudi celotna Zidarjeva bibliografija. Skupnost obalnih občin Koper, Izola, Piran mu je ob tej priložnosti priredila slovesen sprejem.

V devetdesetih letih proze skorajda ni več pisal. Leta 1992 je sledila še zadnja njegova knjiga, dve noveli, Spokorno romanje. Že leta 1990 je pisatelja zadela rahla možganska kap; prizadet je bil govor. Avgusta 1992. leta pa je sledil usodni udarec, kateremu je podlegel 12. avgusta 1992 v Ljubljani v Kliničnem centru. Upepeljen počiva na piranskem pokopališču. Za njim je ostala bogata knjižna bera: 76 knjig, mnogo novel in pesmi, objavljenih v revijah in časopisih, ter izredno bogata in številna korespondenca.

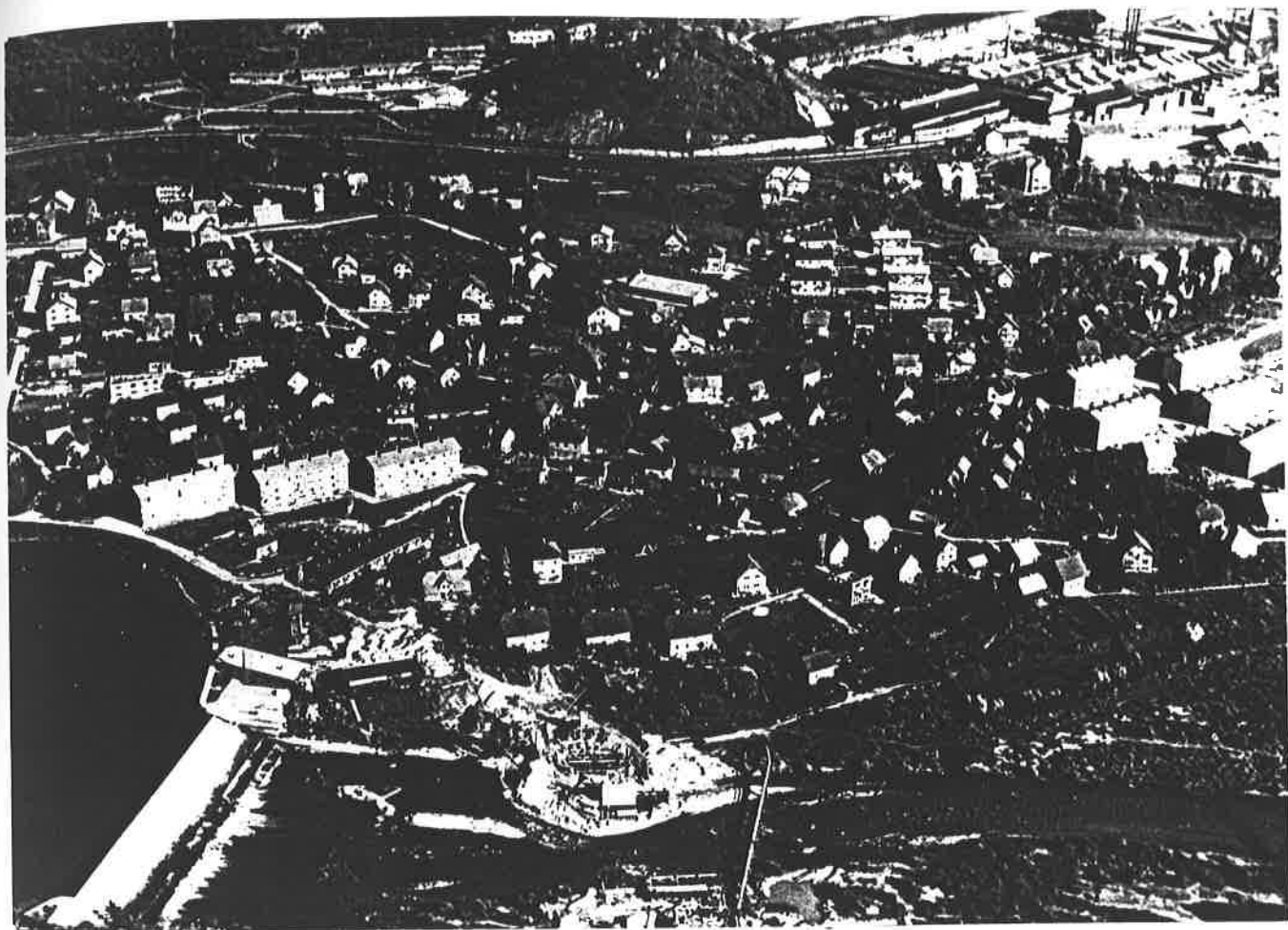
II. Kraji : Jesenice, Slov.Javornik, Koroška Bela

JESENICE - Sava

JESENICE – Plavž

SLOVENSKI JAVORNIK

SLOVENSKI JAVORNIK

KOROŠKA BELA

BARAKA, hišna številka Javornik 12

Zgrajena je bila med 1. svetovno vojno za potrebe avstrijske vojske. Po vojni jo je odkupila Kranjska industrijska družba in jo iz Ljubljane dala pripeljati na Jesenice.

Vanjo je namestila tiste svoje delavce, ki so že imeli družino.

Bila je pritlična baraka. Material, iz katerega je bila zgrajena, je bil povečini les. Leseni so bili stropovi, okna, vrata. Tudi podi so bili iz lesa. Vođe v baraki ni bilo, Vodovod je bil zgrajen do dvorišča, kjer so imeli korito.

V njej je bilo prostora za devet stanovanj, vsako je imelo kuhinjo in sobo. Bila je "družinska baraka". V njej so prebivali delavci KID s svojimi družinami.

Baraka je bila le les, kamen, opeka, pločevina. V zgodovino so jo pripeljali šele ljudje. V njej so si poiskali svoj dom, jo polepšali, napolnili z glasovi, čustvi in ji pripravili tudi pogreb. Bila je in ni je več. Naenkrat je postala preskromna in barakarji so jo zapuščali.

Počasi, eden po eden, leto za letom. Prišel je konec, baraka na Javorniku, kasnejša Savska 12, ni bila več potrebna, zato je morala izginiti. Porušili so jo. Okoliški prebivalci so odnašali še uporaben gradbeni material in v letih 1988-89 se je počasi sesula sama vase.

Vonja po krompirjevi juhi, po solati, po znoju - "švicu", po pravkar opranem perilu, znanega vonja barake ni več. A ostaja misel barakarjev, ostajajo spomini, ostaja pisana beseda njenega Zdravka.

BARAKA na Slovenskem Javorniku

III. Slamnikova družina in rodovnik

Janez Slamnik in Marija Muhovec
(pisateljivi stari starši)

Jerica Puc por. Volontar
(pisateljjeva babica)

Jože Slamnik
(pisateljjeve oče)

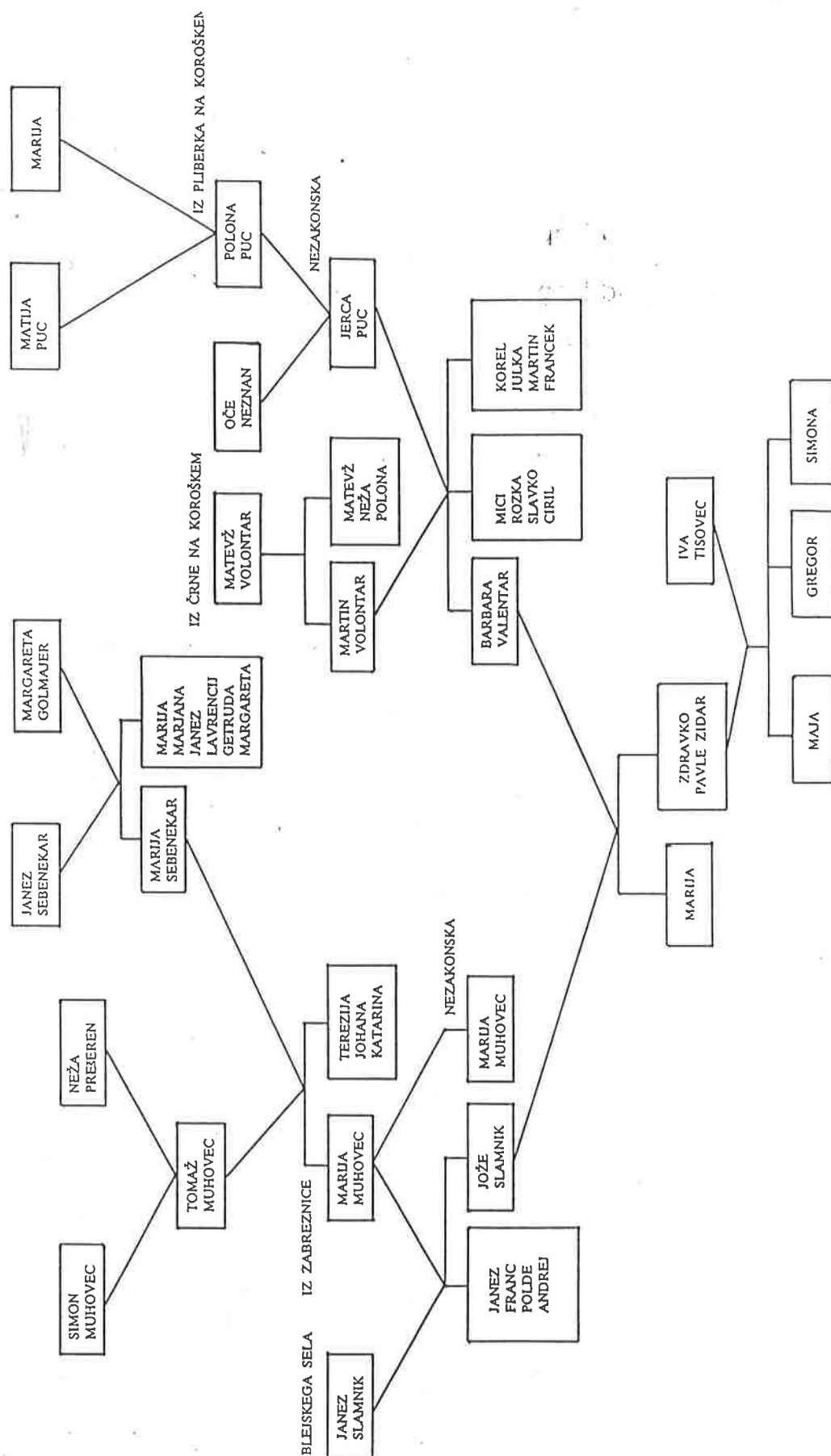

Barbara Volontar
(pisateljjeva mati)

RODOVNIK

pisateljja Zdravka Slamnika

levo : očetov rod , desno : materin rod

PISATELJEV ROJSTNI IN KRSTNI LIST

Jugoslavija — Slovenija

St. 81/85
um.

FF, 91/12
Nadškofija ljubljanska
Archidioecesis Labacensis

KRSTNI LIST — Testimonium baptismi

Iz krstne knjige župnije (duhovnije) KOROŠKA BELA
Extractus e libro baptizatorum parochiae

Zvezek 1932
Tomus

stran 59
pagina

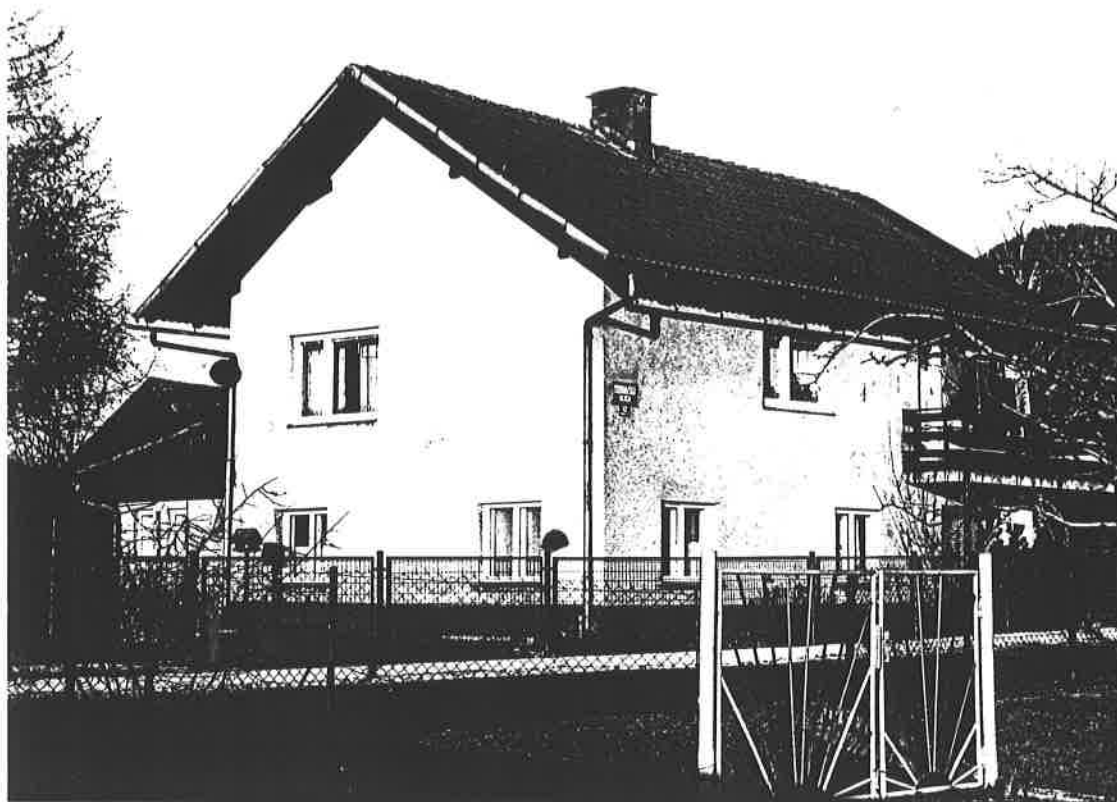
št. 1
numerus

Datum, kraj, župnija rojstva Dies, locus, parochia natiuitatis		6.1. 1932 Javornik 94 Koroška Bela	
Datum krsta Dies baptismi		10. 1. 1932	
Ime Nomen		Z D R A V K O (Valentin)	
Zakonski, nezakonski, civilno zak. sin, hči Legitimus, illegit., civ. legit. filius, filia		zak. sin	
Primek, ime, poklic, vera Cognomen, nomen, conditio, religio	očeta patris	S L A M N I K Jožef, delavec, k.	rojen: 11.3.1901 natus
	matere matris	Barbara r. Volontar	poročena: copulati 15.2.1931
			rojena: nata 28.11.1902
Kraj, št., župnija bivališča staršev Locus, num., parochia commorationis parentum		Javornik 94 Koroška Bela	
Primek, ime, poklic botrov Cognomen, nomen, conditio patrinorum		Martin Volontar, delavec Julijana Knific, zasebnica	
Krstitelj Baptizans		Viktorijan Demšar, kpl	
Opomba (pozakonitev, blama, poroka, itd.) Adnotatio (legitim., confirm., matr., etc.)		Poročen 5.8. 1974 Portorož - sv. Lucija s Tisovec Ivano Ano	

Župnijski urad Koroška Bela
Ex officio parochiali

1.10.1985

PISATELJEVA ROJSTNA HIŠA
(pri Bajtovih)

Druga stanovanje SLAMNIKOVIH do l. 1936
(pri Smolej Mihū- Brancelnu)

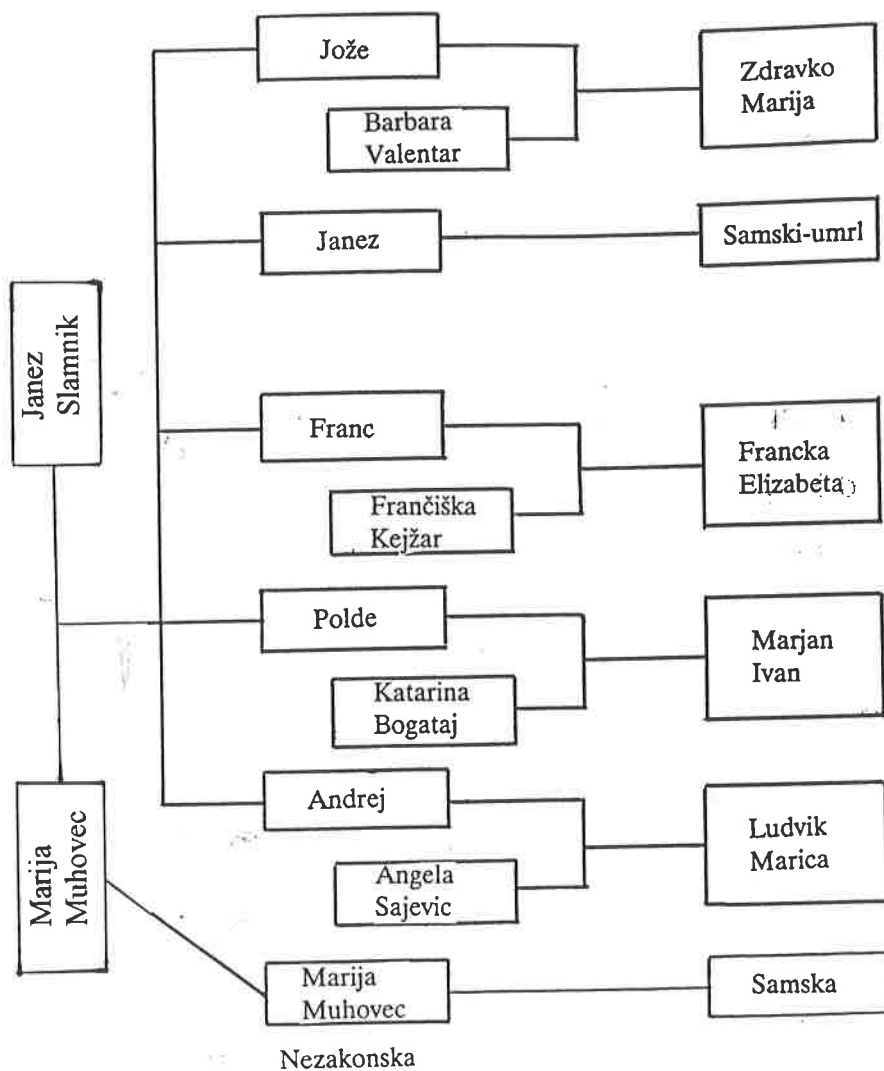
Zdravko Slamnik
pri birmi

Slamnikova družina
odhaja na Pokljuko

POROKA ANDREJA SLAMNIKA
(Zidarjev stric)
prva z desne sta Zdravko in mama Barbara

Pisateljjeva mati Barbara
in hčerkin otroka Renata in Robert

Zdravkova sestra
Marija Slamnik por. Žerjav

IV. Pisateljeva otroška, osnovnošolska in dijaška leta

B A R A K A
v 4. stanov. so bivali SLAMNIKOVI

BARAKARSKA MLADEŽ
Levo : Zdravko v sredini
Desno : Zdravko prvi z leve

Zdravko Slamnik 10 let

Javorniški fantje po vojni:
Pavlenič, Otrin, Ličof, Slamnik, Torkar

Prva šola na Koroški Beli - dvorazrednica

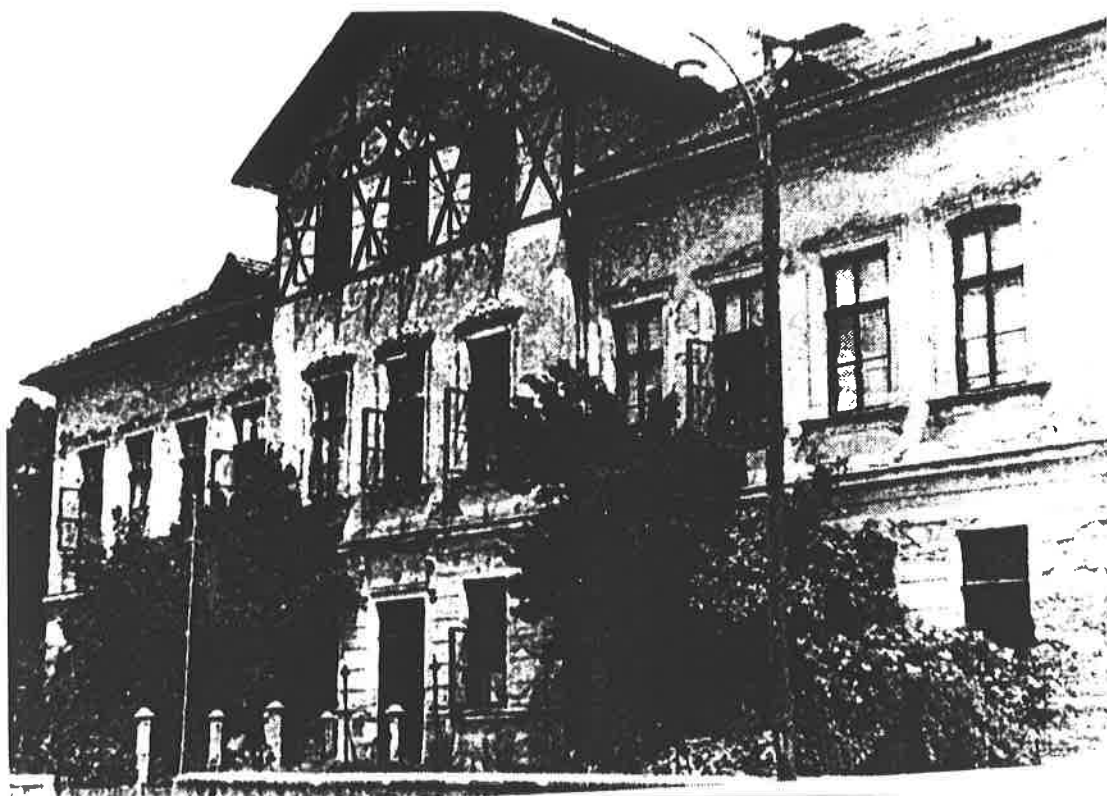
Zdravko Slamnik - prvošolec

Zdravko Slamnik

Torkar

ZDRAVKO SLAMNIK - avtor Jaka Torkar

OSNOVNA ŠOLA KOROŠKA BELA

Učiteljski zbor OŠ Koroška Bela v letu 1949
na desni prva stoji "Uhanova Poldka", F. Udir'
v sredini sedi ravnatelj Lojze Rabič

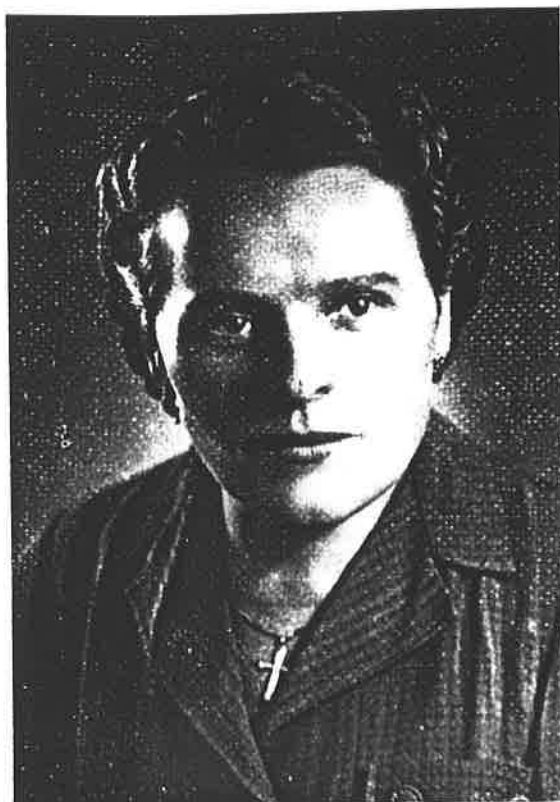
Sošolci Zdravka Slamnika pred šolo na Koroški Beli.

Prvo obhajilo na Koroški Beli
učiteljci: Krenova in Banko in kaplan Dobovišek
prvi z desne Zdravko Slamnik

ZDRAVKO SLAMNIK, dijak gimnazije

Francka Udir " Uhanova Poldka "
zaslužna Zdravkova učiteljica

Šolski izlet na Katarino nad vasjo Zasip z učiteljico Banko Marijo

Takse prosto
po čl. 6, toč. 7,
zakona o taksah
od 1. jan. 1946.

Flammik Jozsef

naslednji uspeh:

ravnatelj

OCENE: za napredek: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), zadostno (2), nezadostno (1)
za vedenje: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), slabo (2) zadovoljivo (2), nezadovoljivo (1)

Gestapovski zapor v Begunjah na Gorenjskem, kjer je bil zaprt tudi Zdravko Slamnik.

Lfd. Nr.	Zug- und Vorname des Gefangenen	Geb.-Datum	Geburtsort	Familienstand	Religion	Beruf	Wohnort
✓ 7206	Jarisch Peter	6.6.31	Oßling	led.	r.k.	Schlichter	Oßling, 56
✓ 7207	Tschop Christian	17.12.09	Pörsch	verh.	r.k.	Heischart	Moske 54, 56
1 V 7208	Tegat Johann	3.8.06	Slo	verh.	r.k.	Tischler	Slo 23, 56
✓ 7209	Litochot Josef	3.5.32	Oßling	led.	r.k.	Schüler	Jägersburg, 56
✓ 7210	Tegat Franz	2.9.14	Telitz	led.	r.k.	kleiner Arbeiter	Jägersburg
✓ 7211	Dhraschuk Thodor	11.2.32	Korun-Welad	led.	r.k.	Schüler	Jägersburg, 56
✓ 7212	Paulkutsch Franz	2.2.06	Bolus-Pschopo	verh.	r.k.	Schmied	Jägersburg, 56
✓ 7213	Paulkutsch Viktor	6.4.31	Korun-Welad	led.	r.k.	Schüler	Jägersburg, 56
✓ 7214	Petochot August	25.1.01	Andersand	verh.	r.k.	Fachschüler	Oßling, 56
1 V 7215	Tewiler Rudolf	14.8.13	Slo	led.	r.k.	Schlichter	Slo 11, 56
✓ 7216	Plamnick Valentin	6.2.32	Korun-Welad	led.	r.k.	Schüler	Jägersburg, 56
✓ 7217	Hirschner Johann	23.4.04	Oßling	verh.	r.k.	Arbeiter	Oßling, 56
✓ 7218	Tschop Adolf	7.8.03	Moske	verh.	r.k.	Arbeiter	Moske 54, 56
✓ 7219	Waltu Max	7.7.31	Jägersburg	led.	r.k.	Schüler	Jägersburg, 56

Einführung				Grund der Einführung	Behörde zu deren Verfügung der Häftling einstellt	Beendigung der Haft			Grund der Haftbeendigung (Erlassung oder Überstellung)	Vermerk
Tage	Monat	Jahr	Stunde			Tage	Monat	Jahr		
7.1.	1955			Abteilung aus Hofheim, Landkreis Nidda		22.4.	1955		erlassen	Siehe Einl.-Schein 8274
7.1.	1955			Handwerk		9.3.	1955		erlassen	165-Feigel Auftrag Feigel über Hofm Anhang
7.1.	1955			Handwerk		11.1.	1955		überstellt	
7.1.	1955			Arbeit an Spranstoffaustausch						
7.1.	1955			Handwerk		22.4.	1955		erlassen	Siehe Einl.-Schein 8274
7.1.	1955			Arbeit an Spranstoffaustausch						
7.1.	1955			Handwerk						
7.1.	1955			Arbeit an Spranstoffaustausch						
7.1.	1955			Handwerk						
7.1.	1955			Arbeit an Spranstoffaustausch						
7.1.	1955			Handwerk		11.1.	1955		überstellt	Auftrag Feigel über Hofm 165
7.1.	1955			Arbeit an Spranstoffaustausch						
7.1.	1955			Handwerk		3.1.	1955		erlassen	Hd. Kommando (Feigel)
7.1.	1955			Handwerk		10.3.	1955		erlassen	165-Feigel
7.1.	1955			Arbeit an Spranstoffaustausch						

Gestapovska zaporniška knjiga iz Begunj
Zdravko Slamnik zaprt 7.1.1945

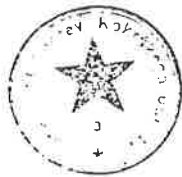
P O T R D I L O

Odbor Skupnosti borcev Kokršvega odreda potrjuje, na osnovi dokumentacije in izjav posameznih borcev, da je bil tovariš Zdravko Slamnik, roj. 6.1.1932 na Slovenskem Javorniku zaradi sodelovanja pri miniranju meščanske šole na Jesenicah od gestapa aretiran in od srede novembra 1944 zaprt v Begunjah na Gorenjskem.

Ko je Kokršvi odred dne 5.5.1945 osvobodil več kot 630 jetnikov iz jetnišnice v Begunjah je bil med tem tudi tovariš Zdravko Slamnik. Istega dne se je Zdravko Slamnik prostovoljno javil v odred in postal borec II. bataljona Kokršvega odreda v četi komandirja Janja Bogataja in v vođu, ki mu je poveljeval vodnik Stanjo Logar.

Dne 6.5.1945 je Kokršvi odred prestopil bivšo jugoslovansko - avstrijsko mejo in v bližini Bistrice na Koroškem napadel vladar SS - ovcev in kot prvi vstopal v Celovec. Prav tako je odred v katerem se je boril Zdravko Slamnik sodeloval v zadnjih bojih na Koroškem do 15. maja 1945. Ker se je Zdravko Slamnik čeprav 13. letni pionir z orožjem v roki boril kot borec Kokršvega odreda ima vse zakonite pravice borca NOV in POS s pravico dvojnega štetja v polbojninsko dobo od 5. maja 1945 do 15. maja 1945. Potrdilo izdajamo za izreditev polbojnine Zdravku Slamniku, aktivnemu udeležencu NOV sedaj stanujočemu v Luciji 49 pri Portorožu.

Tržič, 4.9.1985

P r e d s e d n i k :
MILOŠ RUTAR

Rutar

VETER NAŠ PRIJATELJ

Poslednji žarki grejejo nas po ramah
in skoro noč prišla bo v goste,
že pada rosa po steptanih tleh,
zavel hladeč veter je iz hoste.

Hladi pekoče žulje na rokah,
zvečer pa v kolu poje in se smeje
suši solze, veselja nam v očeh,
s stražarjem se čez noč ob ognju greje.

Pozdrave v sanjah nosi nam iz dalj,
po licih nas ožganih boža,
a v jutru zadehti ko roža
po vonju žit in rosnih tal.

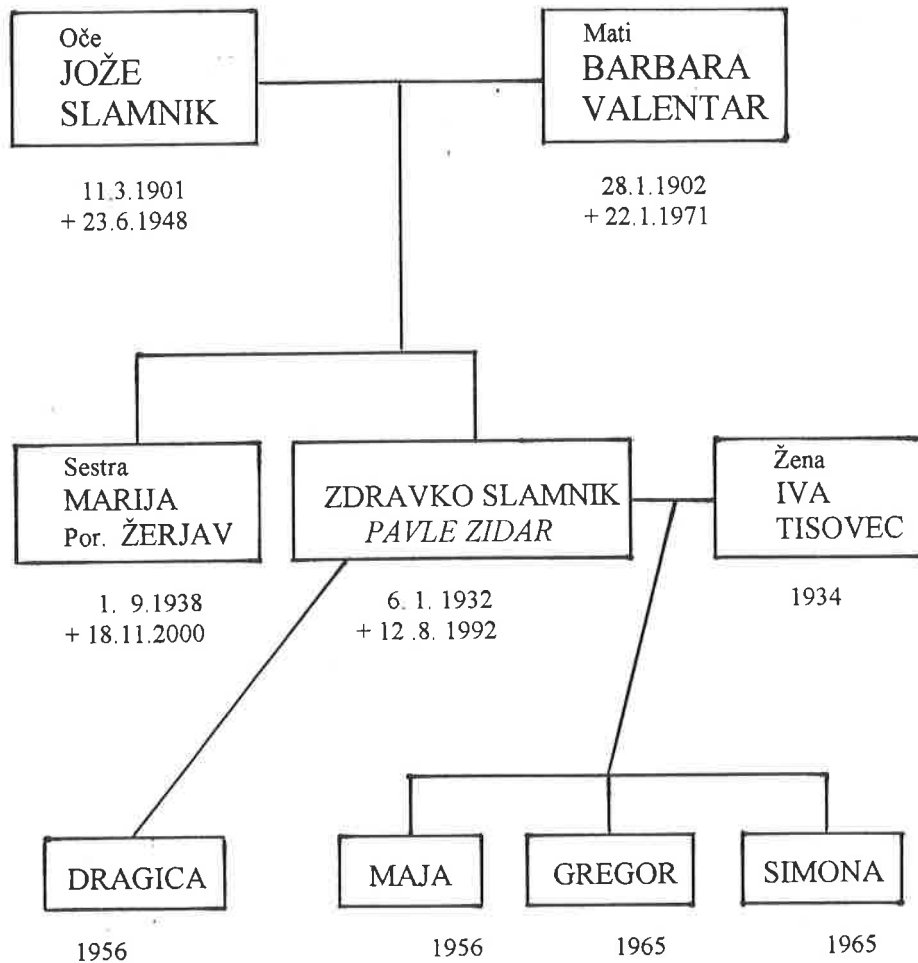
Po gimnaziji je Zdravko Slamnik
obiskoval učiteljske v Ljubljani.
Tam je že pesnikoval.

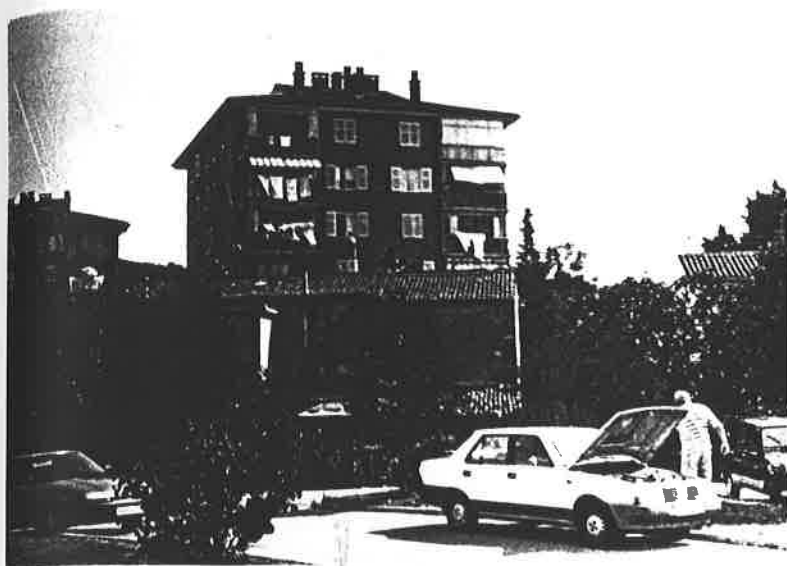
Prva Zdravkova objavljena pesem
je bila l. 1949 v mladinski reviji.
Uglasbil jo je Peter Lipar, zapel
pa Oktet LIP Bled.

V. Zidarjeva družina

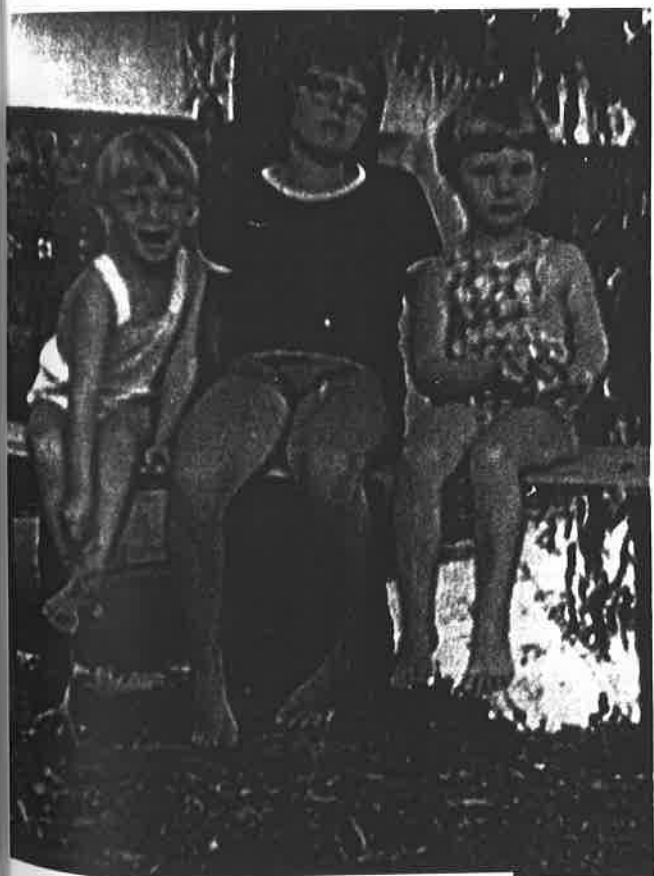

Zidarjeva srečna družinica 1967

Družina Pavleta Zidarja stanuje v stanovanjskem bloku v Luciji pri Portorožu.
(zgoraj desno z balkonom)

Zidarjevi otroci

Dvojčka Simona in Gregor leta 1965.

Pavle Zidar in žena Iva.

Pavle Zidar in sin Gregor.

Družina Simone Slamnik por. Fink z možem
Jožetom in hčerko Andrejo na Bledu na izletu.

Sestra P. Zidarja Marija Žerjav in žena Iva
ter vnukinja Andreja na Slov Javorniku.

Pogled v pisateljevo delovno sobo v Luciji.

VI. Zidarjevo pisateljevanje

ZDRAVKO SLAMNIK učitelj na Dolenjskem

TREBELNO 1950 – 51

MOKRONOG 1951 – 53

KARTELJEVO 1953 – 54

OREHOVICA 1954 – 55

ZAGRADEC do 31.12. 1955

OŠ TREBELNO

OŠ MOKRONOG

Učiteljski zbor OŠ Mokronog – četrti z leve Zdravko Slamnik

OŠ Mokronog učenci in učitelji. Zdravko Slamnik prvi z desne.

OŠ KARTELJEVO

OŠ OREHOVICA

Učiteljski zbor OŠ Orehovica.

OŠ ZAGRADEC

ZDRAVKO SLAMNIK
Slika iz obdobja učiteljevanja
na Dolenjskem

Pavle Zidar 1960 v Piranu

Zdravko Slamnik kot pisatelj
v Kobaridu..

Leta 1956 se je Zdravko Slamnik poročil
in se z družino preselil v Piran.

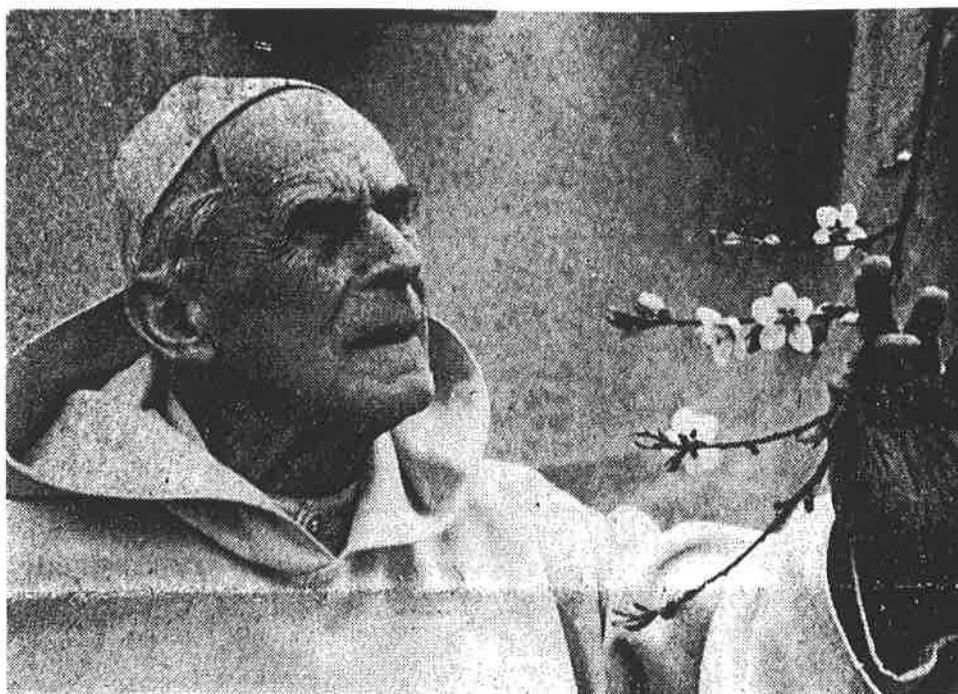

1957

**Draži mami
na mnoga
leta**

**sin-e
Zdravko**

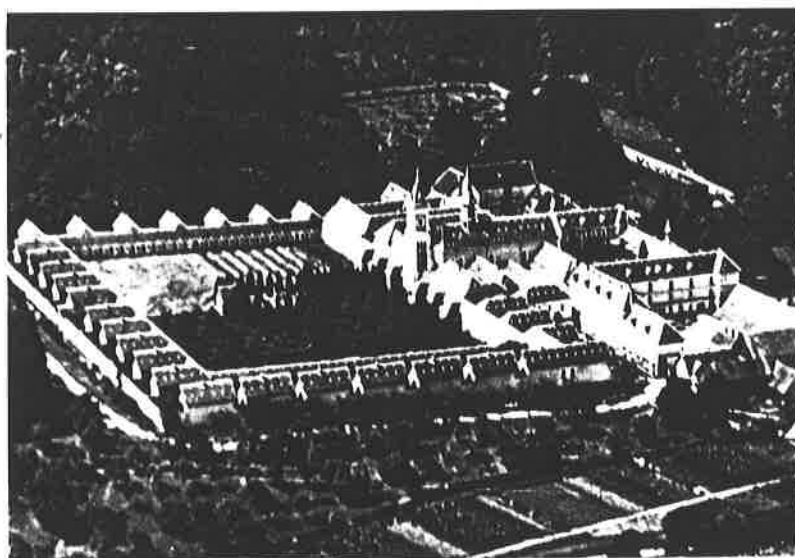
Leta 1957 / 58 je Zdravko služil vojaški rok.
Mami je poslal pozdrave iz vojske.

Samostanski prior Edgar je sodeloval s partizani.
Po vojni je sprejemal goste na studij.
V kartuziji je pisal tudi Pavle Zidar.

Pavle Zidar na delu v kartuziji Pleterje.

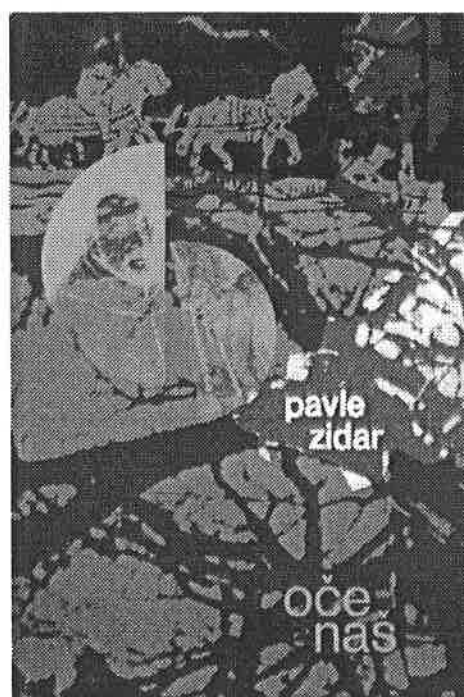
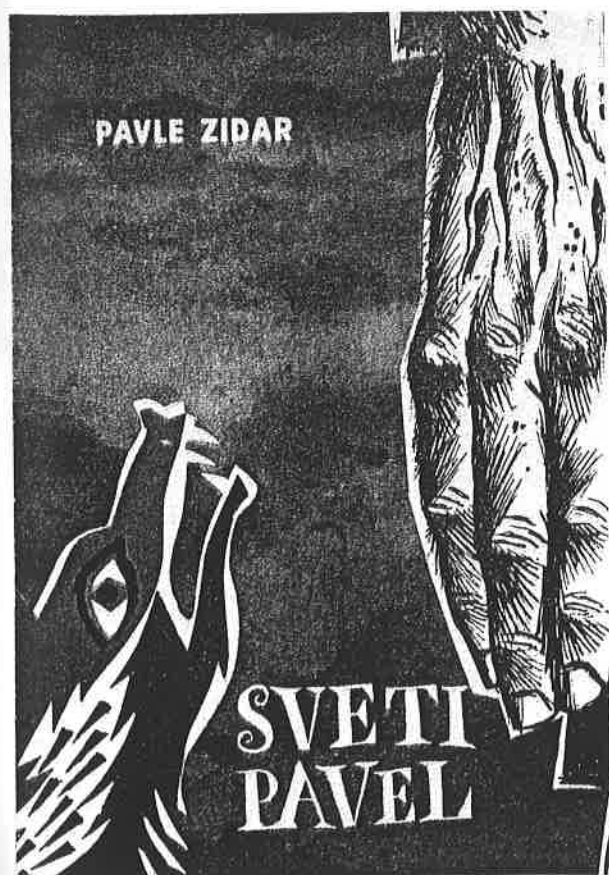
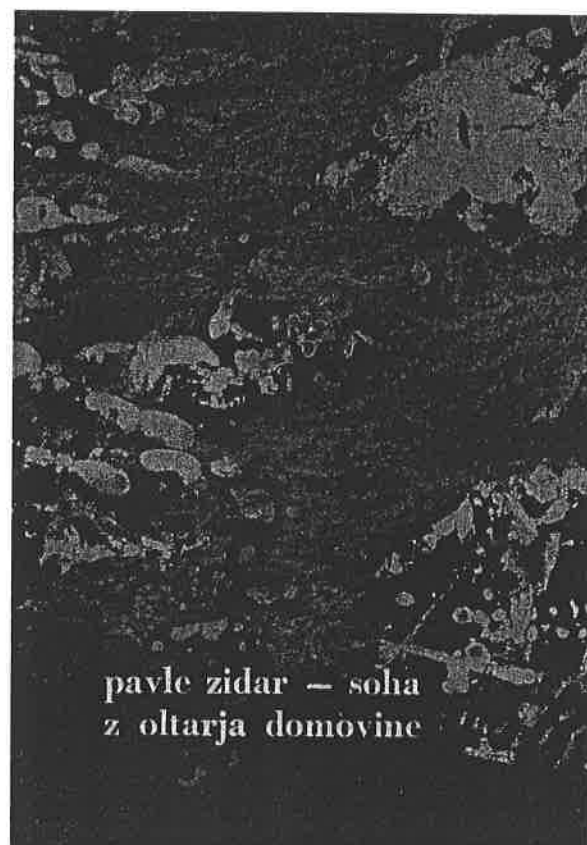
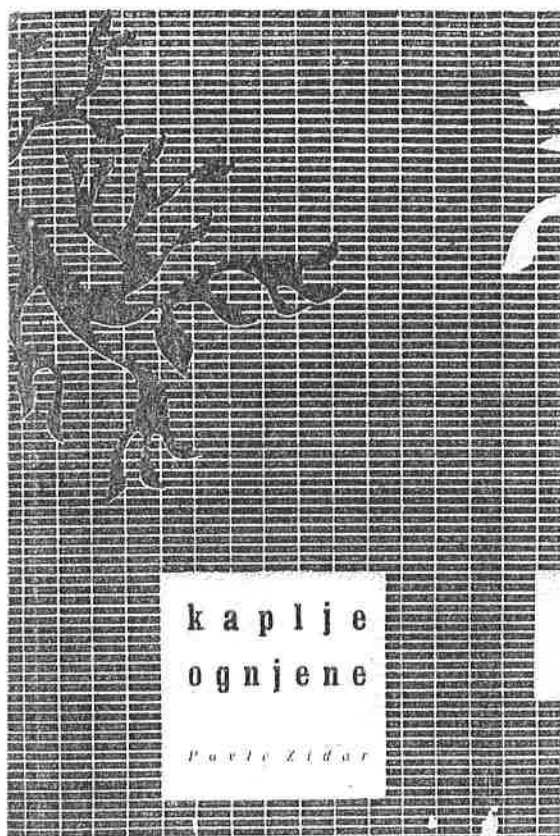
Kartuzija Pleterje na Dolenjskem

ZNAMENITA KNJIŽNA DELA DOLENJSKEGA OBDOBJA.

PISATELJEVANJE na Dolenjskem

Obdobje od l. 1950 do 1966.

Pisatelj Zdravko Slamnik postane PAVLE ZIDAR.

KOBARIŠKO obdobje
pisateljevanja 1967 – 76.

Stanoval je pri Miklavčič- Hafner Mary.

Pavle Zidar je leta 1969 kupil gasonjero na Stresovi 2A
v Kobaridu.

Stanovanje pri
Miklavčičih
zgornji okno
Visto aslo!

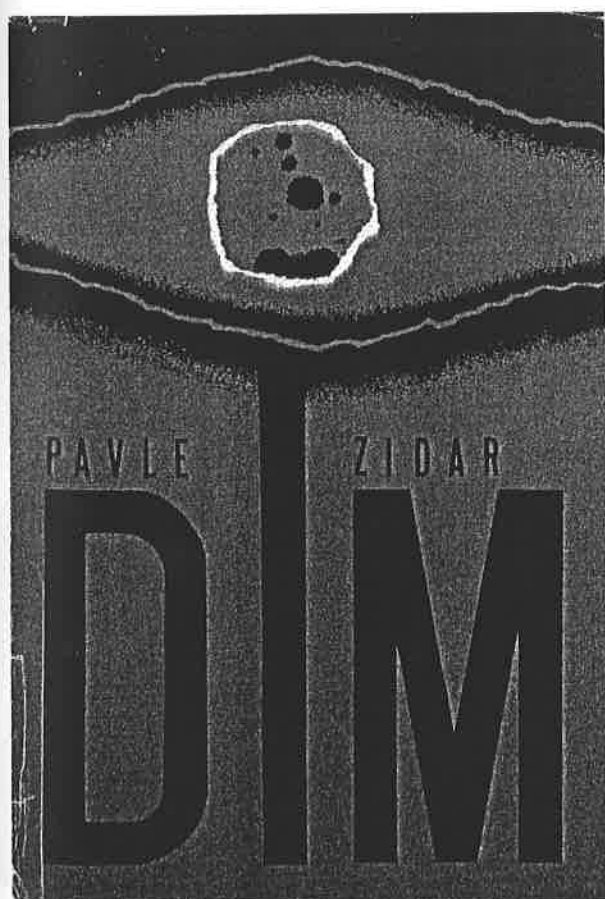
lido

Stanovanje - levo okno
Stavara - tu je
mogoče Sveto Božstvo
Kobarskega
lido

ZNAMENITA ZIDARJEVA DELA IZ KOBARIŠKEGA OBDOBJA

Pavle Zidar je pisal tudi v Črnem vrhu nad Idrijo.
in pri Lojsku Premrlu župnišče v Soči – Trenta

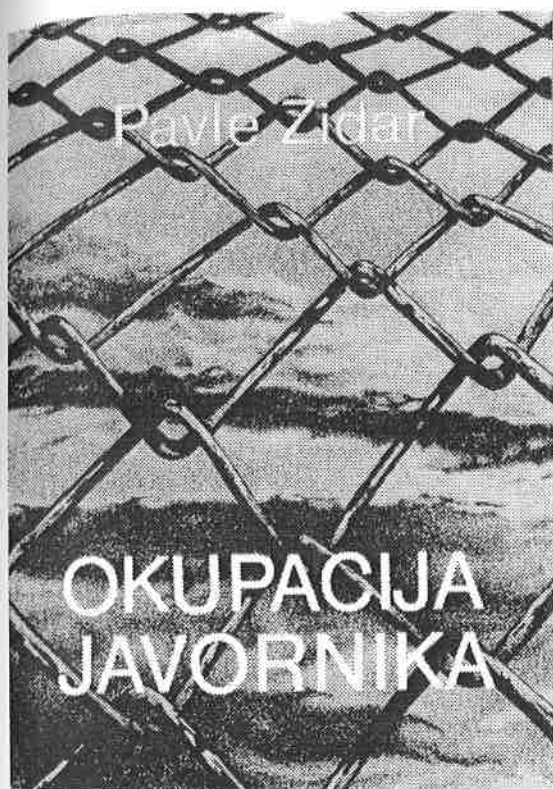

Pavle Zidar je občasno bival v Gaju- Sveti križ
pri dobrošrčni Zori Šori.

Rojstna hiša in domačija Zore Šori – Sv. Križ.

P. Zidar:

R 2
338/51-2

Ukupnoja Javonika

1.

Danes tega kraja ni več. Rekli boste, kakaj ga pa potem opisujete, ^{naši} ~~hva~~ torej ni čemu le naj teko besede o ničem, česar ^{več ni} ~~ni~~ morda nikoli ni bilo. In še: to je morda zgodovina o nekakšni slovenski Troji in ti njen odgonitelj, kot nekoč slavni Schliman, ki je na obalah Male Avije našel to, o čemer je pel Homer v svoji Odiseji (~~Ulysses~~), mogoče je Javonik ali perzijski imitator Franeta Prešerna, ^{ne} ~~ne~~ kakšni israelci, ko je bil še ^{on} ~~on~~ ⁱⁿ ~~in~~ ^{si} ~~si~~ ga zdaj ti ~~izbrskali~~ ^{majmone} ^{izgonnik} ~~izgonnik~~, potem pa se v sončnega prada, ki ga je razpasa - sarski dolini, več ko dovolj. Saj te poma - mo, imitativalec si, Hamenik in se Schlimann razpahi, na obeh svetih

- 1 -

OKUPACIJA JAVORNIKA – 1984
avtobiografski roman
rokopis (zgoraj desno)
pisateljev načrt (levo)

Copyright © Pavle Zidar, 1985

Nidor

Prepis posvetila:
Moji dragi Gusti! Ti si Peter (Kefa)
in na to skalo bom postavil svojo
literaturo in peklena vrata (energi-
je) se ne bodo uničila... Od Pasjanse
dalje Tvoj lik ne ugasne; prepletava
se v siamsko (dualno) čudo. Kako plodno
prijateljstvo. Vidiš, to je božje kralje-
stvo: kruh, meso, tega se najes in ni
jed, toda pravo prijateljstvo - to je
jed, ki te nasičuje. Dvoje kruhov i-
nemo: tvarnega in duhovnega. A prej
umerš, če si prozan in sit tvarnosti.
Za vse hvala, dragi Gusti-Peter-Skala.
Tvoja nesreča je bila za leposlovje sreča
in luč slovenstva.

Sveti Duh po Zidarju
7.11.85

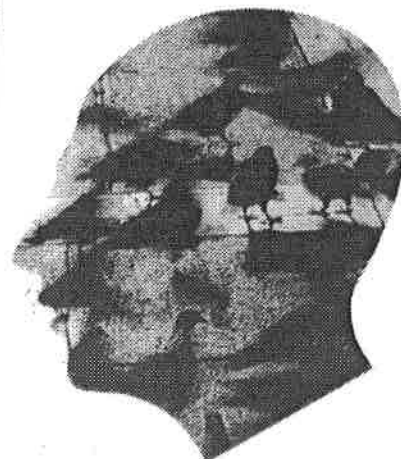
Posvetilo prijatelju
Avgustu Gobjkoviču
v knjigi Oljčnik Juda Tadeja

Prišel bo novi, lepši vek.
Umrejo priče od včeraj.
A muke majcenih pokvek
ostanejo za zmeraj.
(B. Pasternak)

Moji dragi Gusti!
Ti si Peter (Kefa) in
na to skalo bom postavil svojo literaturo
in peklena vrata (energi-
je) se ne bodo uničila... Od Pasjanse
dalje Tvoj lik ne ugasne; prepletava
se v siamsko (dualno) čudo. Kako plodno
prijateljstvo. Vidiš, to je božje kralje-
stvo: kruh, meso, tega se najes in ni
jed, toda pravo prijateljstvo - to je
jed, ki te nasičuje. Dvoje kruhov i-
nemo: tvarnega in duhovnega. A prej
umerš, če si prozan in sit tvarnosti.
Za vse hvala, dragi Gusti-Peter-Skala.
Tvoja nesreča je bila za leposlovje sreča
in luč slovenstva. Sveti Duh
po Nidorju, 7.11.85

Pavle Zidar

OLJČNIK JUDA TADEJA

roman
pomurska
založba

OLJČNIK JUDA TADEJA - 1985

31/81
22.1.1983

POSREDOVANJE SARADNIK
Maurice... 12. 11. 1981

ZALOŽBA "OBZOR"

Uredniku izdanja za mlade

M a r i b o r

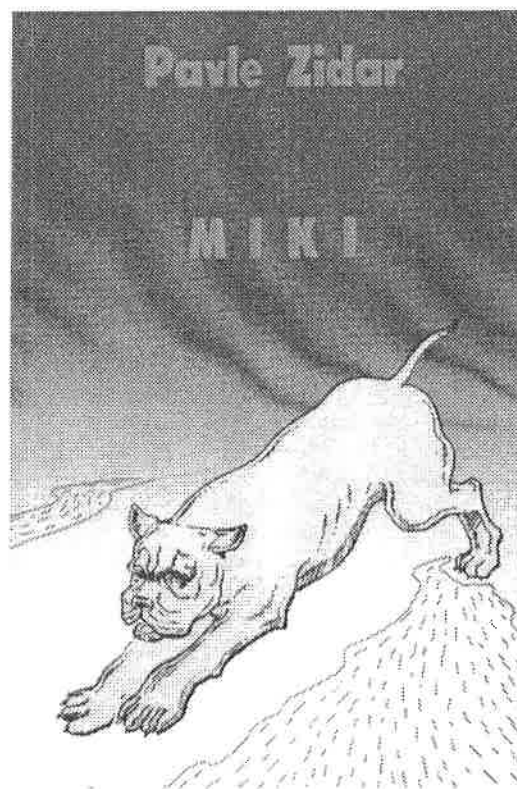
Dragi drugovi,

Delo Pavla Zidara "MIKI", koje ste poslali na "Zabavnikov"
književni konkurs, žiri je ocenio veoma visokom ocenom pa je stoga
i ušlo u najuži izbor.

Ipak, laureat za 1987. godinu je roman Vladimira Stojšina
"Šampion kroz prozor" u izdanju beogradske "Posvete".

U želji da narednih godina još uspešnije saradjujemo
srdačno vas pozdravlja

Zora Medenica

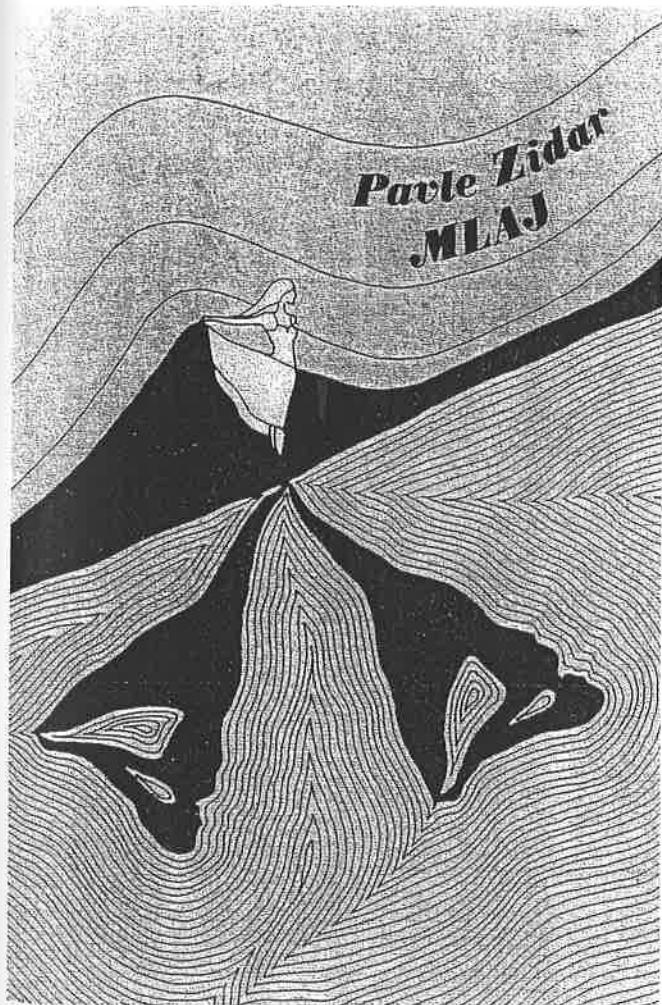
MIKI

Mladinska povest

prišla je v ožji izbor najboljše
povesti Jugoslavije - 1987.

MIKI je zadnja Zidarjeva
priznana uspešnica.

ZADNJI ZIDARJEV ROMAN

PAVLE ZIDAR – roman Mlaj
CZ 1990

Mojemu skrajnemu Gustiji:

Pavle Zidar
fidor

MLAJ

(ognji gotovosti)

*Dramavine so izpustile.
Tramboli so jih časi
in njihovi dolžnosti – me more
Tihovo samo razpustiti telo
– moj me sili –
in odločati z nesmetno dušo.
(v pismu Pav)*

*27. IV. 90
Zadnja knjiga, ki jo je financirala
dobra OF Ljubljana 1990. Nečim po kani
in atavizma. Vseeno ji hvala.
Zidar kot videl! Tvoj Zidar*

PAVLE ZIDAR: »Zadnja knjiga,
ki jo je financirala dobra OF...«

avtor: Jaka Torkar - Slovenski Javornik

avtor Albin Polajnar – Bohinjska Bistrica

P. Zishon-Ziv
8. maja 1973.

ZIDARJEVI FOTO PORTRETI

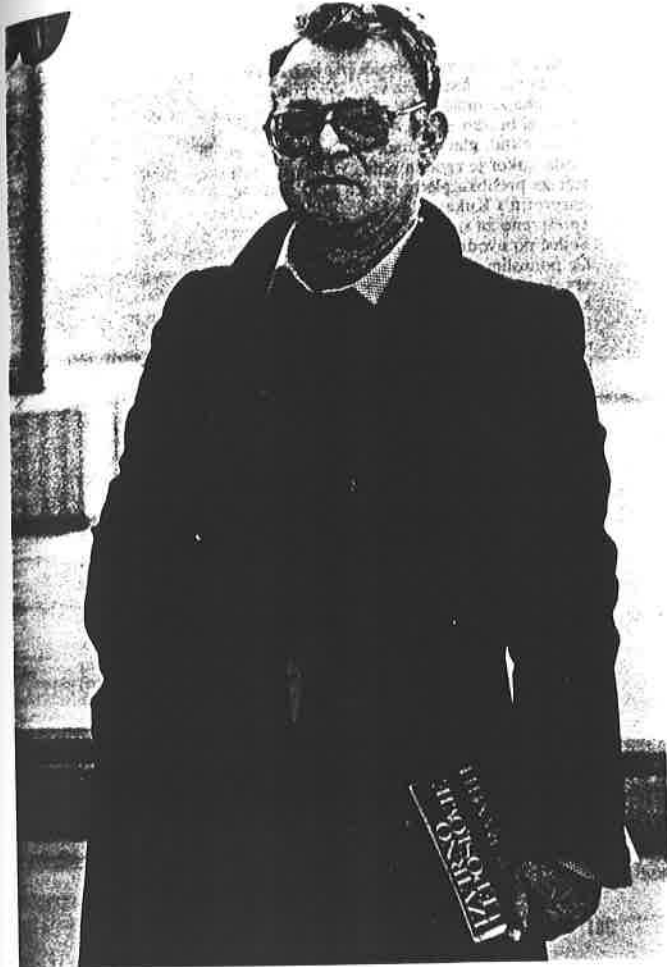
zgoraj – 1978

v sredi – 1981

spodaj - 1983

avtor Avgust Gojkovič

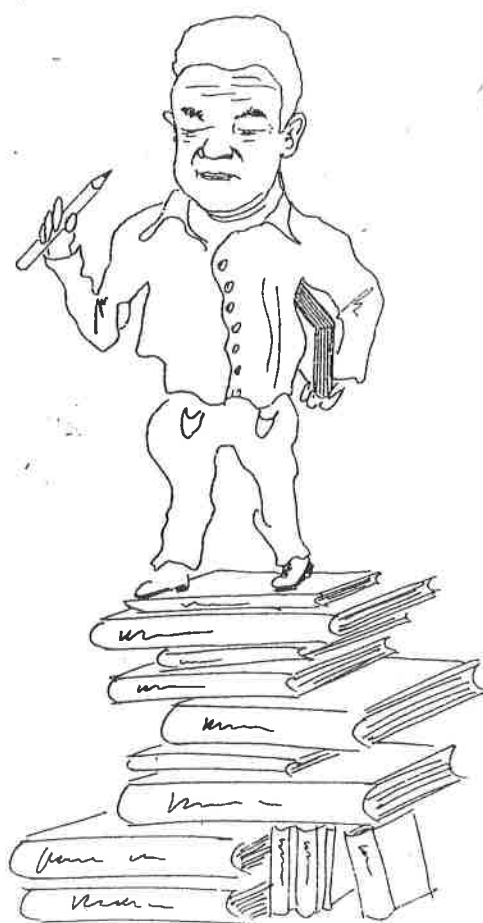

ZIDARAJEVI FOTO PORTRETI

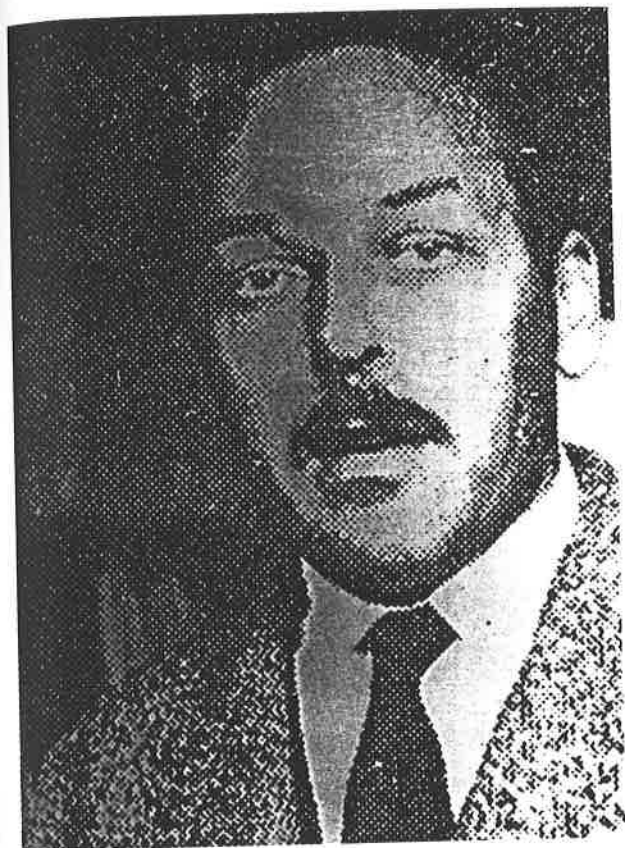
avtor Tihomir Pintar

PISATELJEVA KARIKATURA

avtor: Gorazd Živkovič – 1985

VII. Zidarjevi mentorji, mecenari in uredniki založb in revij

ŠEGA DRAGO
urednik revije SODOBNOST

CENE VIPOTNIK
založniški urednik pri CANKARJEVI ZALOŽBI

JOŽE KOŠAR
urednik založbe OBZORJA Maribor

Spoštovani gospod Košar,*

upam, da ni to zadnja Vaša beseda na moj predlog. V kakšnem človeka
nevrednem položaju sem, Vam ne bom pisaril. Dovi je že ^{prejeto} da sem zdoma vse
leto in da zaslужim konaj za sproti. Koliko in kako pišem, prepuščam slovenski
kritiki. Vem pa, da garam več kot Salzac. Najori, ki jih vlagam v svojo ^{pravo} in
s tem v slovensko ~~proso~~ so strašni, živim pa vsak dan slabše. Sem pred tem,
da je, ali ubijen ali izselim. S št. ~~isto~~ ^{isto} prednja ne morem živeti dlje
kot dva meseca. Preden sem odšel v Kobarid, se je doma še usluž dva kva. dratna
metra stropa, tako da stanujemo zdej ~~na~~ kot živali. Irepričan sem, da še bi je
srce v Vaši založbi. Kiste sami, ki odločate o predujmi, vem. Vem pa tudi, da sem
za to založbo napisal najboljša dela, da sem izpolnil vsako obveznost, in da
bi ljudje, ki upravljajo z Vami to družbeno premoženje, lanko po človeško
začutili s pisateljem, ki jemlje konec v vročici ^{priznajo}.

Takole se ne morem več poniževati. Stvari v meni so dograne. Vidim, da
je na Slovenskem edino ekstrem "rava" pot.

S tem Vas še malo ne mislim obtoževati. Vidim pa, da so vaše možnosti,
da ~~mi~~ ^{mo} pomagata, omejene. Nisem alep. Danes se sprojemajo na program moja dela,
jutri bo to najboljše nemogoče. ~~Ja, pa vendarju prišlo leto, nisem inaktivno~~
~~dojeto, kot se ima spopadati s tem, da se leta leta družim s njim.~~

Morda sem prebol-sten. Semi porazi. Odgovorite mi, prosim, na nek način.
Vem, da ne morete takoj izplačati polovico, naj se to agodi, recimo, v
maju, juniju. Pol pa v novembru, decembru.

lepo pozdravljeni

Vojko Zidar

	ZALOŽBA OBZORJA MARIBOR	
	UPRAVA, UREDNIŠTVO, KOREKCIJA, RAČUNOVODSTVO, KOPALNA IL. TEL.: 11-11-11-11, 11-11-11-11, 11-11-11-11, 11-11-11-11 RAČ. SEKTORJA 11-11, BANČNI RAČUN: 11111111111111111111	
PREDMET:	Nal. znak: 11-K/K Val. znak:	Maribor, dan 17.2.1964

Spoštovani tovariš Zidar,

v prilogi Vam pošiljamo založniško
pogodbo v treh izvodih. Prosimo Vas,
da jo podpišete in nam dva podpisana
izvoda vrnete, nakar Vam bo računovod-
stvo nakazalo honorar.

S tovariškim pozdravom

Direktor
Jože Košar

Priloga:
pogodba 3x

Op.: Gre za prenos Dr. Pavel, ki jo je
Zidar pisal v Kartuziji Platerje leta 64,
potem ko ji podpisal pogodbo in
prejel honorar. Dr. Pavel je prva
Zidarjeva obsežna dela, ki mu je
sledilo se prvi roman Bae nas kot
madeljeronje.

A.G.

TONE PAVČEK
urednik CANKARJEVE ZALOŽBE in
predsednik Društva slovenskih pisateljev

JOŽE HOČEVAR
glavni urednik Založbe LIPA Koper

Koper, Taverua
6. januarja 1982
50 let!

Slavko Sušnik
Jože Hočevar

ZIDARJEVA 50 – letnica pri Založbi LIPA Koper
podpisana direktor Slavko Sušnik in urednik Jože Hočevar.

Pavle Zidar (6.1.1932-13.8.1992)

Še kvanta izpod tvojega peresa
kot božje harfe glas nam je zvenela
in trava izpod kose ti dehtela
je s trpkim vonjem ženskega telesa.

Prehitro smo te pozabili, Pavle,
pa saj pozabljamo že tudi nase,
le grizemo se še kot tvoje čase,
vse do kosti in v samo kost, kot mravlje.

V naš čas si zôrel kakor grozd na trti,
vsi, žejni in nežejni, smo te pili,
ljudi in smrti si se bal, ljudi,

poznal si nas, veliko bolj kot smrti.
Nikoli te ne bomo pozabili.
A te pozabljamo. Spomin blede.

CIRIL ZLOBEC
urednik revije SODOBNOST

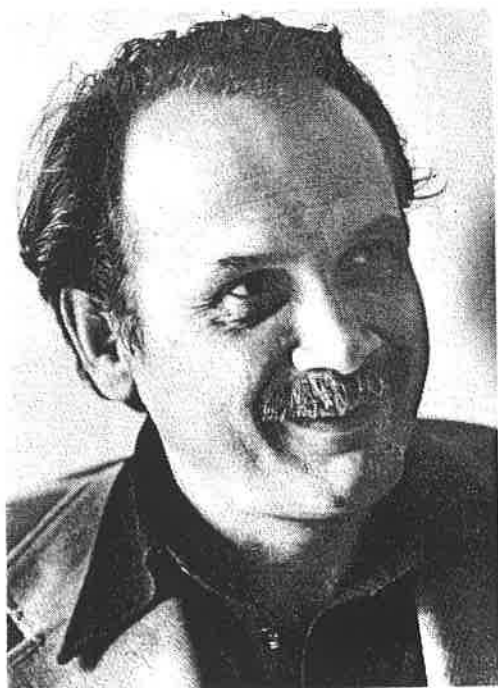
Pesem je napisal Ciril Zlobec
objavljena v Nove pesmi 2000 , Prešernova družba

PETER KOVAČIČ PERŠIN
urednik revije 2000

DRAGO KLEMENČIČ
urednik Družine 1965- 89

MATJAŽ KMECL
avtor ZIDARJEVIH izbranih del

VIII. Zidarjevi znanci in prijatelji

Osnovna šola
KOROŠKA BELA

DOROTEJA SMOLEJ
ravnateljica OŠ Koroška Bela

MAJA OTOVIČ slavistka in **ANICA BRATUN** zgodovinarica
vodilni sodelavki pri predstavitvah **PAVLETA ZIDARJA**
na Osnovni šoli Koroška Bela.

BOŽENA OBLAK – pomočnica ravnateljice
računalniška obdelava projekta PZ v sliki in besedi

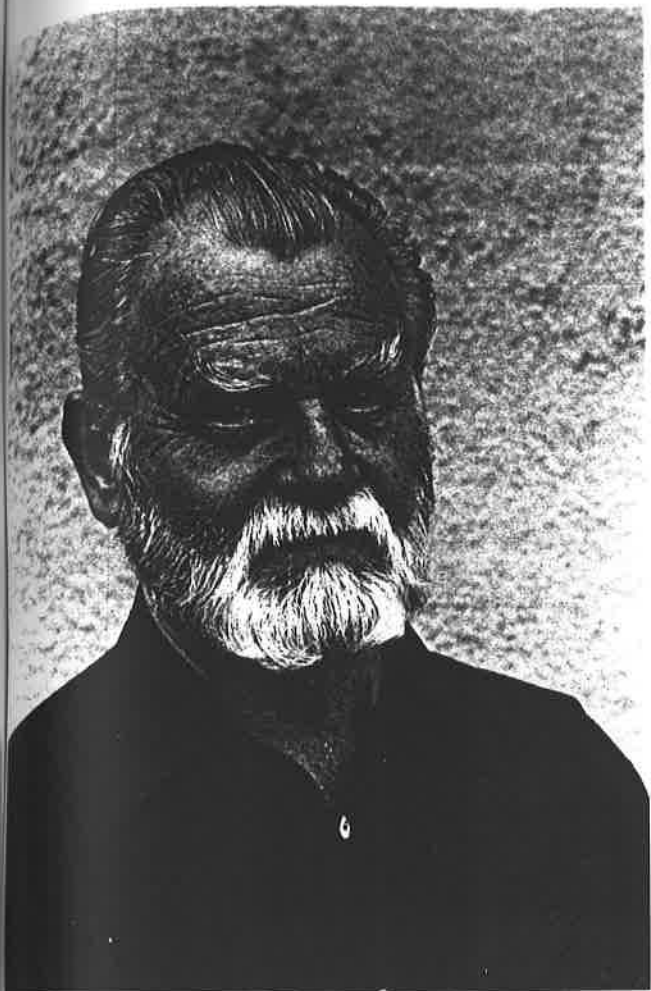
ANDREJ MALENŠEK
Zidarjev prijatelj, organizator ZIDARJEVIH predstavitev
na Slovenskem Javorniku in Koroški Beli.

Andreju ob mečanju
v Kopru! Hvala za
fotosvetlosti in spomine
na Jesenice.

Vse dobro Tebi in
Tvoji družini ter
ostalim.

Zidarjev prijatelj

Koper, 8. VII. 85

Dragemu Jaku, sosolcu,
pisatelju s hanskega proša,
belega proša, 'ci ga ni več
ni kjer!

Dragi Minki, lepi čmolaski!
Katahina in Barbani!

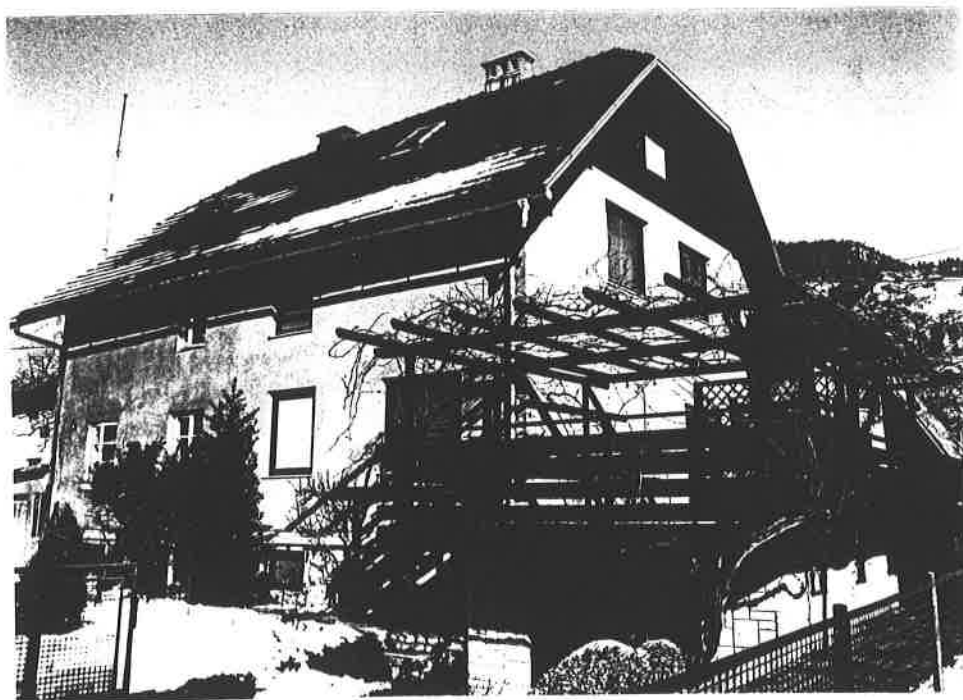
Zobovko - Pjotro

Glov. Jovomit, 23. 1. 80

JAKA TORKAR

akademski slikar in kipar

upodobil Pavleta Zidarja v sliki in plastiki

Hiša JAKA TORKARJA na Slovenskem Javorniku
kamor je PAVLE ZIDAR često zahajal

JAKA TORKAR in PAVLE ZIDAR v ateljeju – 1991

JAKA TORKAR akademski slikar
njegove stvaritve so kulturni prispevek Jesenicam

AVGUST GOJKOVIČ in PAVLE ZIDAR

AVGUST GOJKOVIČ
Zidarjev arhivar, bibliograf in biograf

Copyright © Pavle Zidar, 1985

Pavle

Prepis posvetila:
Moj dragi Gusti! Ti si Peter (Kefa)
in na to skalo bom postavil svojo
literaturo in peklena vrata (energi-
je) je ne bodo uničila... Od Pasjanske
dalje Tvoj lik ne ugasne; prepletava
se v siamsko (dualno) čudo. Kako plodno
prijateljstvo. Vidiš, to je božje kralje-
stvo: kruh, meso, tega se najješ in ni
jed, toda pravo prijateljstvo - to je
jed, ki te nasičuje. Dvoje kruhov i-
mamo: tvarnega in duhovnega. A prej
umerš, če si prezen in sit tvarnosti.
Za vse hvala, dragi Gusti-Peter-Skala.
Tvoja nesreča je bila za leposlovje sreča
in luč slovenstva.

Sveti Duh po Zidarju
7.11.85

Posvetilo prijatelju
Avgustu Gojkoviču
v knjigi Oljčnik Juda Tadeja

Prišel bo novi, lepši vek.
Umrejo priče od včeraj.
A muke majcenih pokvek
ostanejo za zmeraj.
(B. Pasternak)

Moj dragi Gusti!
Ti si Peter (Kefa) in
na to skalo bom postavil svojo litera-
turo in peklena vrata (energi-
je) je ne bodo uničila... Od Pasjanske
dalje Tvoj lik ne ugasne; prepletava
se v siamsko (dualno) čudo. Kako
plodno prijateljstvo! Vidiš, to je
božje kraljevstvo: kruh, meso, tega
se najješ in ni jed, toda pravo prijatelj-
stvo - to je jed, ki te nasičuje.
Dvoje kruhov imamo: tvarnega in
duhovnega. A prej umerš, če si prezen
in sit tvarnosti. Za vse hvala,
dragi Gusti-Peter-Skala. Tvoja
nesreča je bila za leposlovje sreča
in luč slovenstva. Sveti Duh
po Zidarju, 7.11.85

Zidarjevo posvetilo prijatelju
GOJKOVIČU
v romanu OLJČNIK JUDA TADEJA

MARIJA WOLF Zidarjeva znanka

Marija Wolf pri tistu Janka Ferka
razgovor o romanu KARANTANIJA

BORIS PATERNU prof. književnosti
Zidarjev prijatelj

Družina JANKO GLAZER – Ruše
ZIDAR je bil dolgoletni družinski prijatelj,
GLAZER pa tudi njegov mecen.

JANKO GLAZER – pesnik

ALENKA GLAZER - Glazerjeva hči
prof. slovenske književnosti.

EDVARD KOCBEK – pesnik in politik
Zidarjev prijatelj

BOGO KOMELJ
knjižničar in publicist

JANKO FERK – koroški pesnik
dolgoletni Zidarjev korespondent

FRANC ANKERST – ljudski pesnik in rezbar.
Zidarju je posvetil pesem in rezbarsko umetnino.

Prijateljsko Pozdravljeni Zidarji
za 60. rojstni dan

Lesc, 12.12.1991

Franci in Ankerst
ANKERST

MRTVEMU POETU P. Z.

Pogrešam te, dragi mi znanec,
vse bolj, prav vsak dan in vsak čas,
verjamem, pomagal bi v klanec,
da rima, moj stih šel bi v klas.

Spominjam se tvojih nasvetov,
pozabil ne bom teh razlag,
edinih, blestečih razpletov,
zahvaljen, prijatelj mi drag!

Čeravno te zemlja pokriva,
prešeren tvoj duh je z menoj,
in tvoja narava igriva
je z mano, Bog daj ti pokoj.

Zakonca ANKERST iz Lesc

LJUDVIKA KALAN – pesnica
posvečen ji je Zidarjev biografski roman
KOLIKO MORJA JE V ZRNU SOLI

JOLKA MILIČ – pesnica, pisateljica, publicistka

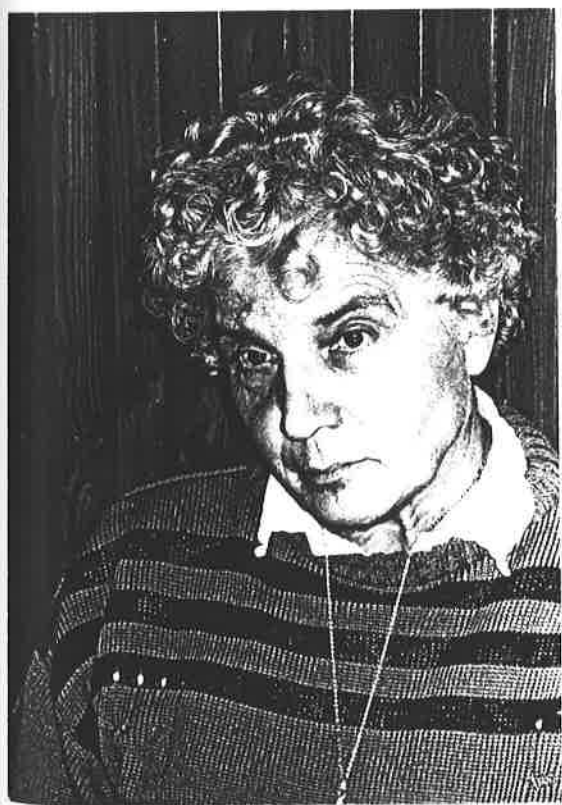

IVANKA HABE – Zidarjeva znanka

ZNANCI DOMAČINI

Hiša Franke Kejžar in njene sestre Elze Razinger
na Slovenskem Javorniku.

FRANCKA KEJŽAR – Zidarjeva sestrična
z njo je imel Zidar ves čas tesne stike.

ELZA RAZINGER - Zidarjeva sestrična

MARIJA MUHOVEC – Zidarjeva teta
" TAKAJ"
živ Zidarjev mladeniški spomin
opisan v romanu OTOŽNI ROB VAZE

MARICA SLAMNIK – poročena. MIKLIČ
Zidarjeva sestrična

Hiša Marije Muhovec in Andreja Slamnika
sedaj Marice Miklič na Slovenskem Javorniku.

IX. Zidarjev obisk doma na Sl.Javorniku in Jesenicah

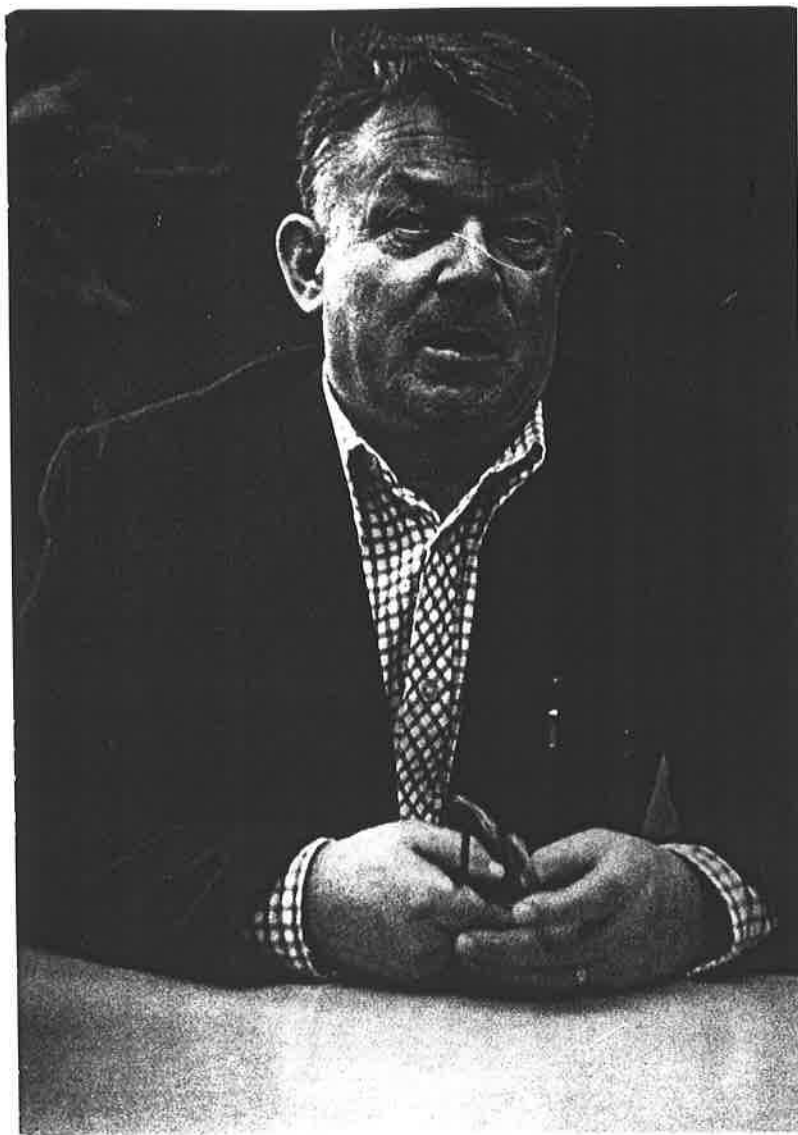

Foto : Adi Fink, Pavle Zidar na Osnovni šoli
Prežihovega Voranca na Jesenicah

PAVLE ZIDAR je 8. februarja 1985 obiskal
Osnovno šolo Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela
in Osnovno šolo Prežihovega Voranca na Jesenicah.

Pavle Zidar podpisuje svoja dela
na OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela,
ob njem Ida Stražišar- knjižničarka

Učenci šole so za Zidarja pripravili kulturni program,
ob Zidarju njegova učiteljica Francka Udir

PAVLE ZIDAR je dobre volje podpisoval svoja dela ob ravnateljici Albini Sršen in knjiž. Boženi Thaler.

Zidar
PAVLE ZIDAR

SOHA Z OLTARJA
DOMOVINE

*Goši Talerjevi!
Svoji sosilki, ki mi
je vlekla roko.*

Pavle Zidar prebira svoja dela

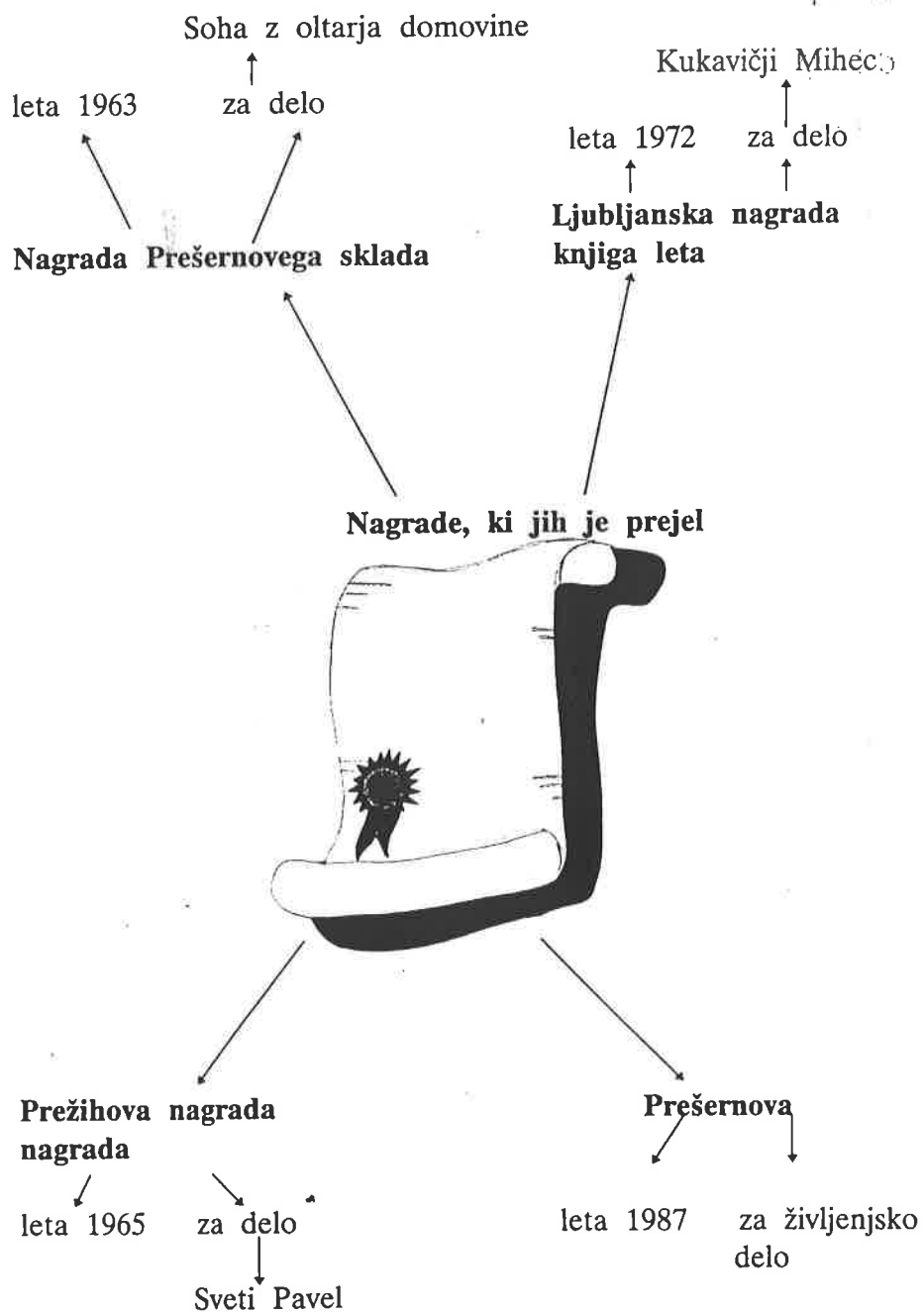

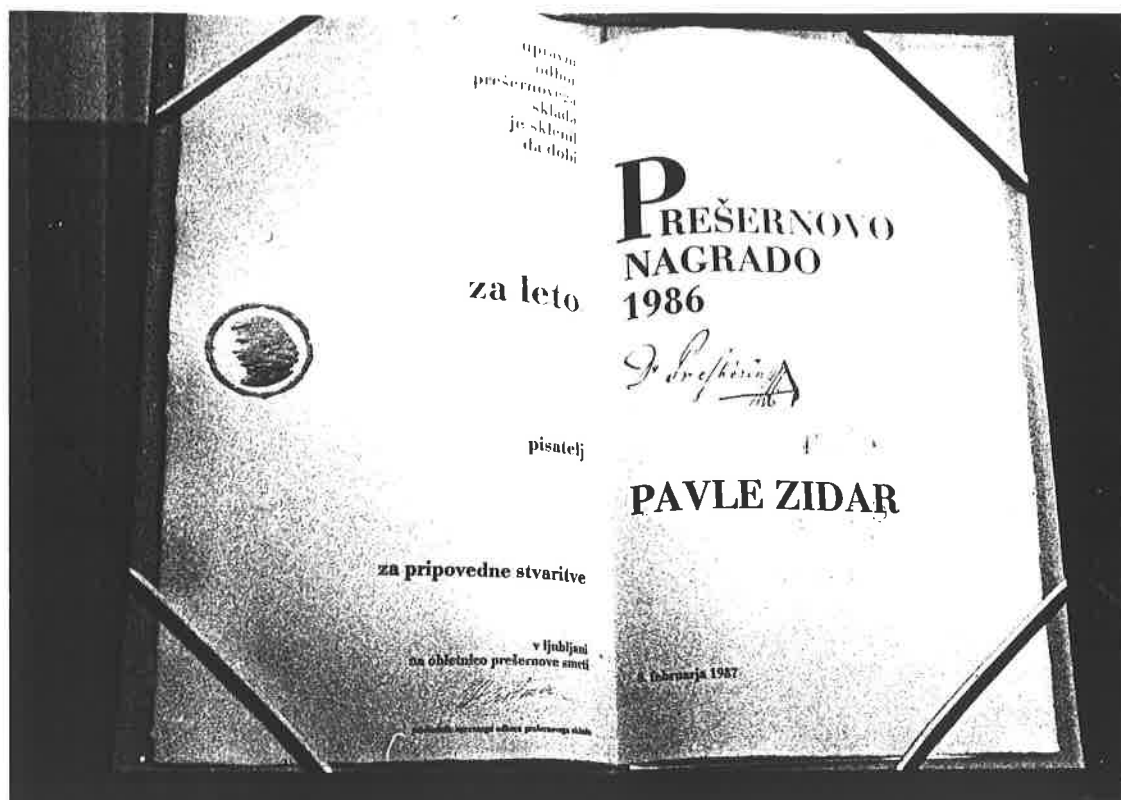
Pavle Zidar odgovarja na vprašanja učencev

Pomenek s Pavletom Zidarjem

X. Nagrade in priznanja

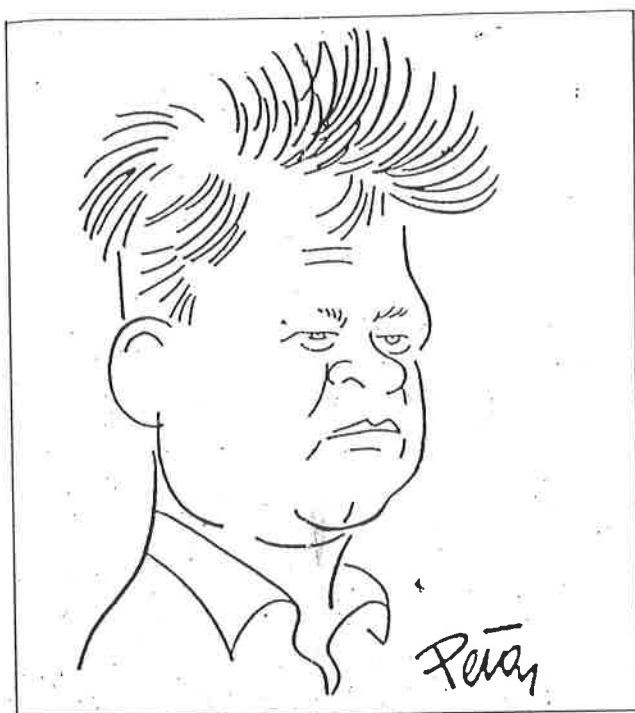
PREŠERNOVA NAGRADA 1987

PAVLE ZIDAR

fotografiran 8.2. 1987

foto A. Gojkovič

PREŠERNOVA NAGRADA

OBJAVA

7. FEBRUARJA 1987

V ČASOPISU **DELO**

Pisatelj **PAVLE ZIDAR** za pripovedne stvaritve

Opus, ki ga je do zdaj napisal Slovencem Pavle Zidar, je velik in v svoji sporočilnosti bogat. Z mnogimi knjigami je dostikrat prvi in dostikrat neizbrisno zarisal podobe našega časa v vsej njegovi človeški in družbeni polnosti.

V njih je videti domala zmeraj isto pokrajino Zidarjevega pisanja: ogroženi, boreči se posameznik, poraženi zmagovalec v navzkrižju s samim seboj in s svetom nasilja, pa najsi gre za intimni svet medsebojnega polaščanja ali za isto dogajanje v javnem življenju, v spopadu posameznika s sistemom. Zidarjeva zgodba se nam prikazuje najpoprej kot osebno pričevanje o nepozabnem in hudem, pa potem kot družbenokritično pisanje zoper popačenost v naši povojni družbeni stvarnosti, pa spet kot ironično zabavljiv, a prizadet zapis, tja do oznanjevalske sporočilnosti in vnovične fabulistike knjig zadnjega obdobja.

Pisava Zidarjevih zgodb je vseskozi izrazita, domišljena, inovativna in v svoji poetični svežini polna navdiha. Že na začetku se je pisatelj ognil neelastični shematiki, a tudi kasneje ni nasedal modnim proznim konstrukcijam. Nosil in vodil ga je tok žive pripovedi in tako je lahko ostajal zvest življenju, ki je pljuskalo v njem in okrog njega. Zato je bil Zidar, po dobri slovenski tradiciji, tudi zmeraj berljiv in bran pisatelj.

Sobota, 7. februarja 1987

★ **DELO**

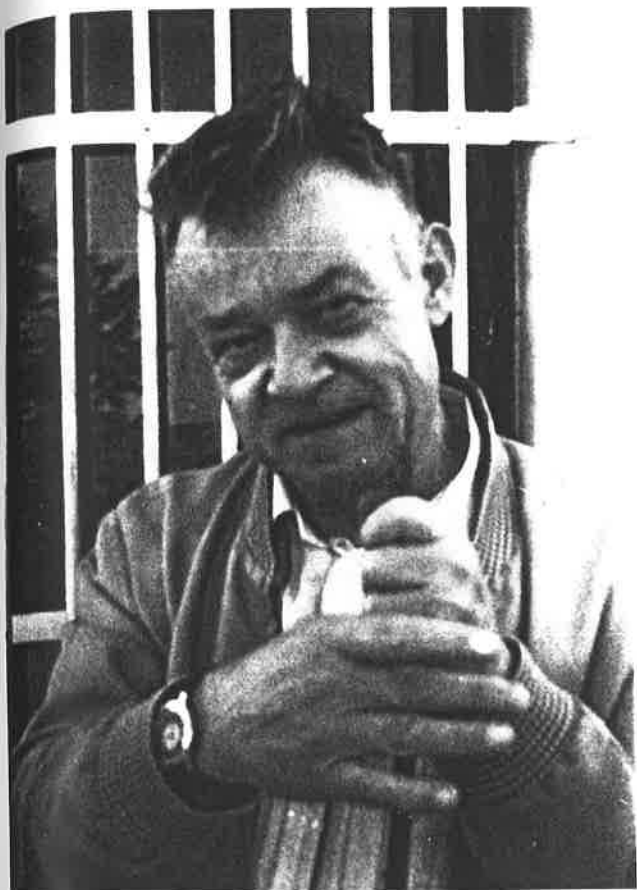
**PAVLE ZIDAR 8.2.1987
DAN PREŠERNOVE NAGRADE**

po vrnitvi iz Ljubljane pri družinskem
prijatelju Avgustu Gojkoviču v Kopru.

ZIDAR v objemu s prijateljema
Vido in Avgustom Gojkovičem

XI. Pisateljjev grob

PAVLE ZIDAR
predzadnja fotografija
23.6.1992 v Gaju – Sv. Križ

REPUBLIKA SLOVENIJA

MEDIJSKI CENTRUM
OBČINA LJUBLJANA, MAGDOVA UL. 1

Izpisek iz matične knjige umrlih

V matični knjigi umrlih za matično območje Ljubljana
je pod zaporedno številko 2368 za leto 1992 vpisan-a:

Ime	SLAMNIK	Spol	moški
Ime	ZDRAVKO		
Enotna matična številka občana	o6o19325oo268		
Dan, mesec, leto in ura smrti	12. (dvanaajsti) avg"st 1992 ob 15 "ri 25 min.		
Kraj smrti	Ljubljana, Zaloška c. št. 2		
Dan, mesec in leto rojstva	o6.o1.1932		
Kraj in občina rojstva	Jesenice, Jesenice		
Zadnje stalno prebivališče in naslov stanovanja	L"cija, Obala št. 1o9		
Primek in ime zakonca	Slamnik Ivana Ana		
Primek in ime staršev	očeta Slamnik Jožef matere Slamnik Barbara		
Pripombe, poznejši vpisi in zaznamki:			

Številka: 18576 M. P.
v Ljubljani,
Dne o2.o9.1992

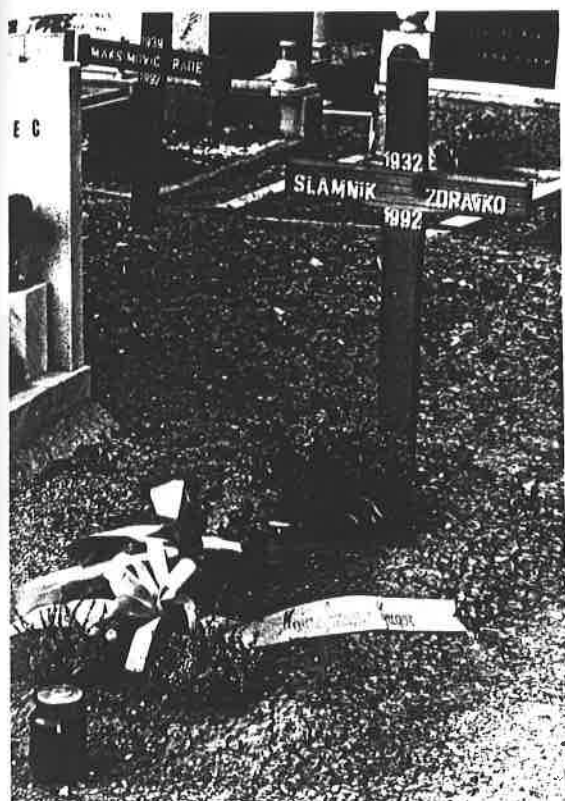
Milojka Dokleja
Milojka Dokleja

51064-10-2554-02 10 703 92 Posrednik prepovedan! Se uporabljajo samo, ko je izpisek takoe prost. Zaloška Dr. za. Slov., d.d. - Obr. 11,20e

Zadnja Zidarjeva fotografija
pred hišo Alenke Glazer v Rušah.

Po možganski kapi je
PAVLE ZIDAR 12.8.1992
umrl na nevrološki kliniki v Ljubljani

ZIDARJEV grob z žaro (1992)
na Piranskem pokopališču.

Žena Iva Slamnik na pisateljevem grobu.

Plošča na pisateljevem grobu.

Učenci OŠ Koroška Bela na pisateljevem grobu

XII. Zidarjeve predstavitve v domačem kraju

JAKA TORKAR
ustvarja doprsni kip
PAVLETA ZIDARJA

ANDREJ KAMŠEK iz Ljubljane
dokončuje kip Pavleta Zidarja.

portret v glini

Profesor JOŽE ŠIFRER
odkriva Zidarjev kip 22.2.1996
na Osnovni šoli Koroška Bela.

PRED TREH LETI JE G. MALENSEK Z UČENCI FOTOKROŽKA ZBIRAL ZAJETNO GRADIVO O PISATELJEVEM ŽIVLJENJU IN DELU. PODATKE SO UREDILI IN POGLOBILI V RAZISKOVALNI NALOŽI UČENCI POD MENTORSTVOM G. BRATUNOVE IN UČITELJEV SLOVENSKEGA JEZIKA. TAKO JE NASTALA STALNA RAZSTAVA O ŽIVLJENJU IN DELU PAVLETA ZIDARJA, KI JE POSTAL ŽE KAR DEL NASE SOLE. VEČINO NJEGOVIH DEL IMAMO ZBRANIH NA POSEBNI POLICI SOLSKE KNJIZNICE.

V MINULEM LETU PA JE G. MALENSEK DAL POBUDO, DA SPOMIN NA PISATELJA OBOGATIMO Z DOPRSNIM KIPOM. TAKO JE JESEN 1995 STEKLA AKCIJA ZBIRANJA SREDSTEV, V KATERI SO SODELOVALI VSI UČENCI IN UČITELJI NASE SOLE. PRIDRUŽILE SO SE VSE SOLE V NAŠI OBČINI. IZTOČNICO JE DAL FOTOKROŽEK S FOTOGRAFIJO PAVLETA ZIDARJA.

KIP JE UMETNIŠKO DELO AKADEMSKEGA SLIKARJA IN KIPARJA G. JAKA TORKARJA. BREZPLAČNO JE IZDELAL PLASTIKO ZA ODLITEK. PRAV TAKO JE SODELOVAL PRI DOKONČNI PODOBI ODLITKA. ODLITEK JE BIL IZDELAN V LJUBLJANI, LIVARSTVU ANDREJA KAMENSEKA.

Jaka Torkar in Jože Šifrer
ob kipu Pavleta Zidarja

bronasti odlitek

Odkritje doprsnega kipa – občinstvo

Zidarjeva teta Mici in Ana Kalan

Ob odkritju doprsnega kipa Pavleta Zidarja
Majda Malenšek, Anica Bratun in Vinko Kobal

V počastitev slovenskega
kulturnega praznika

Vas Osnovna šola
KOROŠKA BELA

vabi k otvoritvi in ogledu
razstave o

pesniku in pisatelju
PAVLETU ZIDARJU

Razstavo bomo odprli
v petek, 5. februarja ob 16. uri.

KNJIŽNI KOTIČEK PAVLETA ZIDARJA
Idea - Avgust Gorkovič - slavist Koper
Realizacija - Božena Oblak - knjižničarka

RAZSTAVA O PAVLETU ZIDARJU
Idea - Andrej Malenšek
intervjuji, zbiranje gradiva, proslava -
slavistke: Metka Bogataj, Maja Otovič in
prof. Breda Gašperin z
učenci 7. in 8. razredov

POSTAVITEV IN FOTOGRAFIJA
Marja Markež in Andrej Malenšek
z učenci fotokrožka

PROJEKT JE VODILA
ravnateljica Doroteja Smolej

DONATOR RAZSTAVE
g. Ana Kavalar

SPOŠTOVANI !

V šolskem letu 1994/95 smo se učenci zgodovinskega krožka prijavi-
li na razpis raziskovalne naloge, ki se glasi "IZ DRUŽINSKEGA
ARHIVA".

Skupina učencev bo še bolj podrobno obdelala življenje Pavleta Zidarja
oz. rodovnik te rodbine. Ker ste z njim v sorodu, bi Vas prosili za
določene podatke v zvezi z njegovim življenjem, Vaše spomine nanj.
Mogoče hranite kakšne fotografije, dokumente, ki se navezujejo na
Pavleta Zidarja; pa tudi Vaše.

Prosimo Vas, če nas lahko sprejmete v _____
ali pa vi določite dan in uro.

Že v naprej se vam lepo zahvaljujemo.

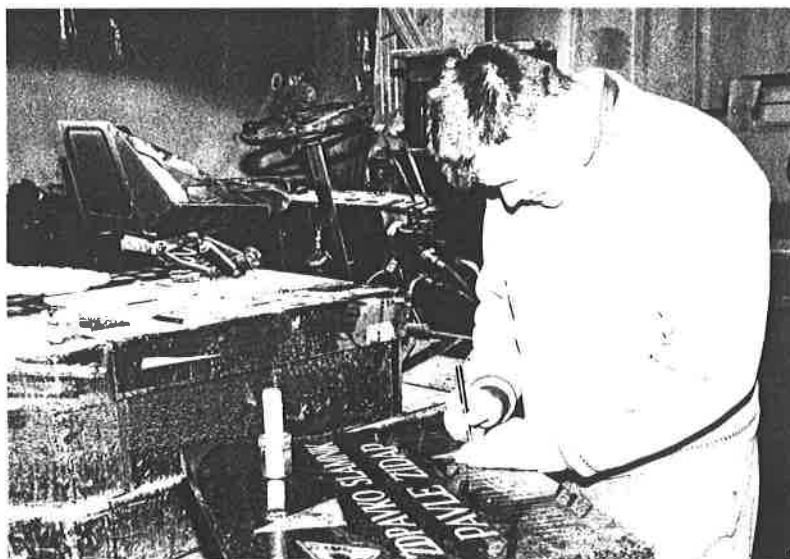

Učenci zgodovinskega krožka
Mentor: Bratun Anica

DRUŠTVO SLOVENSKIH PISATELJEV
je na pobudo A. Malenška in KS Javornik- Koroška Bela
postavilo ZIDARJU spominsko ploščo na rojstni hiši.

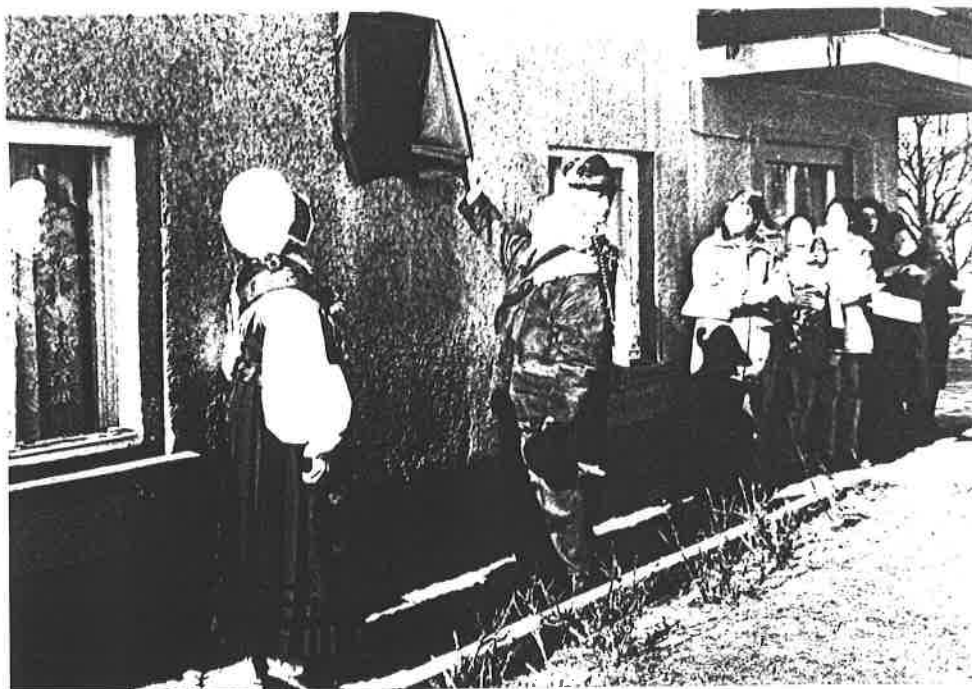
Kamnosek Niko Rakovec
izdeluje spominsko ploščo.

ANA KALAN govori ob odkritju plošče
na Kalanovi hiši na Dobravski 12 na Slov. Javornik

Ploščo je odkril predstavnik Društva slovenskih pisateljev
pesnik VENO TAUFER.

Zidarjeva vnučka Andrejka
na razstavi v OŠ Koroška Bela

Zidarjeva žena Iva, hči Simona s hčerko Andrejko
v sredini Marija Žerjal – sestra Pavleta Zidarja.

Ob odkritju plošče :

Jaka in Minka Torkar, zakonca Žerjav, Sabina Volontar,
Andrejka in Simona Fink ter Iva Slamnik.

Žena Iva s hčerko Simonno in vnučko Andrejko v šolski knjižnici
kjer je knjižni kotiček PAVLETA ZIDARJA .

Ravnateljica OŠ Koroška Bela - Doroteja Smolej
kaže raziskovalno nalogo IZ DRUŽINSKEGA ARHIVA
Ivi Slamnik, Jaku Torkarju in ženi Minki ter Francki Kejžar.

OPOMBE

II. KRAJI

JESENICE

To je razpotegnjeno mestno naselje na začetku ozke Zgornjesavske doline. Leži na obeh straneh Save Dolinke, med strmim severnim robom planote Mežaklje in nekoliko manj strmimi južnimi pobočji zahodnih Karavank. To mesto že dolgo slovi kot industrijsko središče zaradi železarstva, vendar se je ta panoga v zadnjem desetletju močno skrčila. Na Jesenicah živi 22 026 prebivalcev. Velike so 75 km² in obsegajo 11 naselij, med katere spadata tudi Slovenski Javornik in Koroška Bela. Na Jesenicah se je rodil in deloval pisatelj Tone Čufar, po katerem se imenuje tudi mestno amatersko gledališče.

SLOVENSKI JAVORNIK

Je naselje, ki leži na levi strani Save ob istoimenskem potoku, ki priteka izpod Karavank. Po drugi svetovni vojni je bil priključen Jesenicam in je od takrat naselje v mestu Jesenice. Leta 1986 so na Javorniku pričeli z gradnjo čistilne naprave, ki služi za čiščenje odpadnih voda z Jesenic, Javornika, Koroške Bele in Hrušice. Ta leži ob izteku potoka Javornik pod železarno in sega do akumulacijskega bazena Moste na Savi. Na Javorniku je valjarna, obrat podjetja Gorenjska oblačila, kulturni dom, nekaj podjetij za prodajo avtomobilov (Renault, Opel, Lada Hyundai), prodajalni Mercator in Chemo in več gostinskih lokalov.

KOROŠKA BELA

Leži pod Karavankami ob vznožju Belščice. Na V sega do Hrastnika, na Z do potoka Javornik, na J do Save Dolinke. Nadmorska višina Koroške Bele je 531 m. To je gručasta vas. Sprva je bilo naseljeno le hribovje, ravnino pa so imeli za obdelovanje; to so bila sama polja. Na pobočju Karavank so kopali železovo rudo. Koroška Bela se je začela širiti po drugi svetovni vojni. Prebivalci so večinoma zaposleni v železarni, nekaj pa je tudi obrtnikov in kmetov.

III. SLAMNIKOVA DRUŽINA IN RODOVNIK

Pisatelj Pavle Zidar – Zdravko Slamnik je zakonski sin očeta Jožeta Slamnika in matere Barbare Volontar (tudi Valentar), ki sta živela na Slovenskem Javorniku.

OČETOV ROD izhaja iz trdne kmečke družine iz Zabreznice na Gorenjskem, iz rodu Muhovec.

Pisateljeva stari oče in stara mati (po očetu Jožetu Slamniku) sta Janez Slamnik z Blejskega, ki se je priženil na Muhovčevo domačijo v Zabreznico, in Marija Muhovec (1867).

Prastari oče pisatelja (oče Marije Muhovec) je Tomaž Muhovec (1824) s staršema Simonom Muhovcem (1786) in Nežo Prešern (1786).

V Muhovčev rod v Zabreznici sta vstopila Tomaževa žena Marija Sebenekar (1839) in v naslednjem rodu Janez Slamnik, poročen z Marijo Muhovec. Ta je prinesel v Muhovčev rod nov priimek.

Muhovčev rod v Zabreznici je pisatelju Pavletu Zidarju raziskoval župnik Jože Klun (Breznica 9, Žirovnica). Leta 1975 mu sporoča, da v Zabreznici še danes živi trden Muhovčev kmečki rod pod imenom Slamnik, ker se je k hiši priženil Janez Slamnik.

V rodu Muhovcev so znani duhovniki. Anton Muhovec (1774–1838) je obsežno omenjen v starih listinah. Služboval je tudi v Ihanu. Pred Napoleonovimi Francozi pa je pobegnil na Štajersko. Tega Muhovca omenja tudi Kidrič v Prešernovem rodovniku. Na Muhovčevi domačiji Zabreznica 7 je gospodaril tudi Anton Svetina, bratranec Franceta Prešerna, (žena Marija Potočnik, 11 otrok). Njun sin, dr. Ivan Svetina, je bil profesor verouka in matematike. Krstna botra pa sta mu bila Matija Čop in žena Špela Slamnik. Muhovčev iz Zabreznice je bil tudi duhovnik Valentin Legat (1848), kapucinar.

Vse te ugotovitve kažejo na bogato razvejan Muhovčev kmečki rod, katerega potomec je tudi naš pisatelj Pavle Zidar..

Pisatelj v svojih delih omenja zveze s Prešernom. Omenja pa tudi prednika Sebenekarja in njihovo zvezo z Margareto Golmajer, predvidoma židinj.

MATERIN ROD (Barbara Volontar) izvira s Koroške. Po njenem očetovem rodu so Volontarji, po njenem materinem rodu pa gre za rod Puc. Pisateljeva stara mati (mati Barbare) je Jerica Puc (Gertruda), 1880, Woronje (Borovlje) 9, občina Pliberk, nezakonska hči Polone Puc iz Črne na Koroškem. Pisatelj ima na staro mater Jerico Puc lepe spomine in jo omenja tudi v svojih delih.

IV. PISATELJEVA OTROŠKA, OSNOVNOŠOLSKA IN DIJAŠKA LETA

Pisatelj Pavle Zidar – Zdravko Slamnik se je rodil leta 1932 v hiši Ane Kalan, na kateri je Zidarjeva spominska plošča. Toda tu je mlada Slamnikova družina bivala le eno leto, nato pa se je preselila v hišo čez cesto k Mihi Smoleju. Tu je Zdravko shodil, Miha pa mu je ostal za vedno v lepem spominu.

Otroška leta Zdravka Slamnika so povezana z družino strica Franca Slamnika. Obe družini sta se zelo dobro razumeli in pogosto skupaj preživljali svoj prosti čas. Zdravko pa je našel v sestrični Francki prijazno vrstnico, s katero je znal živeti svoje otroške sanje in z njo ostal vse življenje v prijateljskem in razumevajočem odnosu. Francka se ga zelo rada spominja: »Moj oče je bil Zdravku birmanski boter. Moja mati je imela Zdravka zelo rada. Naša družina in družina Jožeta Slamnika sta se zelo dobro razumeli, skupaj smo hodili na izlete v Vintgar, na Bled in k Mariji pomagaj na Brezje.«

Leta 1936 so Slamnikovi dobili stanovanje v baraki Kranjske industrijske družbe na Javorniku. Tu si je Zdravko našel fantovsko družbo, obdobje barak in barakarjev je ostalo Zdravku v spominu kot najlepši čas otroštva; tu je preživel čas otroških pravljicnih sanj, bojevitih otroških iger in prvih šolskih let. Leta 1939 je postal prvošolec. S tem je dobil nova poznanstva – sošolce. Nekateri teh sošolcev se Zdravka še danes radi spominjajo, saj je bil živahen in v igri običajno vodja.

Zidarjev сосед in sošolec ter član »barakarske vojske« je bil tudi Andrej Malenšek. Takole se spominja svojega otroštva: »Javorniškimi otrokom sta veliko pomenila Vrbje in Svetinova plana. V Vrbju smo otroci preživeli ves prosti čas. Tam smo bili varni med vrbami in jelšami, ob kupih čiste savske mivke in v naših priljubljenih bunkerjih, narejenih iz vrbja. V našem Vrbju so bili manjši bajerji (stoječe vode), ki smo jih složno delili s kačjimi pastirji, belouškami in pomladi z žabami. Le rib je bilo v teh bajerjih bolj malo. Iz vrb smo spomladi izdelovali »prde«, piščalke, in celo male rogove. Ko se je žabji rod spomladi do dobra

namnožil, smo regice tudi lovili. Pri lovu je bil posebno spreten Slamnikov Zdravc iz barake. Stoječ v vodi se je razkoračil, zavihal rokave, se sklonil nad kamen, segel podenj in že je bila žaba v njegovih rokah. Svetinova plana pa je bila pravzaprav travnik in dolga njiva ob cesti, ki je peljala mimo barake. Travnik je Svetina vsako jesen pred snegom dobro pognojil z gnojnico, tako da je imel veliko trave. Seno je spravljalo v kozolec. Nekoč se je primerilo, da je Jože iz naše barakarske vojske zažgal ta kozolec, poln sena. Svetinova njiva pa se je pozimi, ko se je sneg podnevi topil in ponoči zmrzoval, spremenila v malo zaledenelo jezerce. Po njem smo se veselo poganjali s sanmi, tako da smo klečali na njih in se s smučarskimi palicami na vso moč odpravili. Tudi mokri smo bili včasih, če se nam je udrla tanka ledena skorja.«

Član mlade Zdravkove barakarske vojske je bil tudi Jaka Torkar, sedaj znani akademski slikar in kipar, ki se nepopisno rad spominja doživetij v Vrbju v barakarski vojski, ki jo je vodil Slamnikov Zdravc: »Nekateri fantje na Javorniku so bili v Valtarjevi, nekateri pa v Staretovi skupini, ki jo je vodil Marjan Stare, poznejši urednik narodno zabavne glasbe RTV Ljubljana.« Jaka Torkar nadalje pravi: »Pekli smo krompir, koruzo... V popravilnici koles Jožeta Jenkoleta je naša barakarska vojska dobivala kolesne obroče, ki smo jih kotalili z velikim veseljem. Iz starih dežnikov dežnikarice Elze Cegnar smo izdelovali zelo dobre loke, ki so nesli daleč v zrak. Uspelo nam je dobiti celo karbid, da smo veselo pokali. Napravili smo si hodulje in z njimi hodili po plitvi Savi. Frnikole smo delali iz gline. Spuščali smo zmaje. Izdelovali smo ladjice iz borove skorje.«

Tak je bil pravični svet mladih, kjer je Zdravko našel svoj košček sreče. Doma v družini je bilo bolj malo. Vladala je revščina, oče in mati pa sta mu bila stroga vzgojitelja.

Poleg Vrbja in doma je Zdravko delil čas še s šolo na Koroški Beli, le prvi in drugi razred še v slovenski šoli pri učiteljicah Mariji Banko in Francki Udir. Obe sta mu pomenili nepozabni spomin na domovino, ki jo je aprila leta 1941 zaslužnil okupator z nemško vojsko. Tedaj se je končalo otroštvo Zdravka Slamnika.

Okupator je izselil družine Kavalarjevega Cirila, Jaka Torkarja, Francke Slamnik, Jožka Grinte, Sonje Podgornik in še nekatere. Finžgarjeve fante, barakarske sosede, je vzela noč, odšli so v partizane. Sledil je upor. Zdravko je sicer moral v nemško šolo, kjer se ni več smelo govoriti slovensko. To je bil čas vojnih grozot, revščine, lakote, morije in silovitega narodnega upora. Slamnikovi so se le s težavo preživljali, Zdravko je z mambo Barbaro hodil "na feht" po Koroški (beračenje hrane). Toda strah in groza, ki so ju sejali Nemci, je še budila upor. Upornik je postal tudi Zdravko; sodeloval je s partizani. Leta 1944 je sodeloval v ponesrečeni akciji miniranja meščanske šole na Jesenicah. Gestapo je sodelavce odkril in mladi Zdravko je bil zaprt v zaporih v Begunjah. Gotove smrti ga je rešil partizanski Kokrški odred, ki je uspel aprila 1945. leta osvoboditi begunjske zapore. Zdravko, tedaj 13-letni fantič, je s stricem Andrejem odšel v partizane.

Maja 1945 se je vojna končala, okupator je bil pregnan, slovensko ljudstvo in ljudstvo vsega sveta je slavilo veličastno zmago in svobodo. Zdravko se je vrnil iz vojske. Jeseni 1945. leta se je vpisal na jeseniško gimnazijo. Teklo mu je 14. leto življenja, postal je odrasel fant. V njem je rasla »nova vera« v svobodno in srečno domovino ter v pravičnejšo družbo. Tak se je navdušeno lotil šolanja, tak je v šolanju tudi uspel. V njem pa se je tedaj začel prebujati še en drug Zdravko – Zdravko-poet.

Sošolec iz gimnazije Dušan Prešeren se spominja: »Kazal je veliko zanimanje za slovensko besedo, bil je živahen razpravljač, vedno je imel svoje mnenje. Bil je resnejši, zrelejši in bolj samostojen od nas.«

Sošolka Zlata Kerstein pa se spominja: »Pri slovenščini smo jemali pesništvo – stopice. Zdravko je takoj napisal pesem in jo nesel na vpogled profesorju.«

Zdravko je nižjo gimnazijo, ki je takrat trajala le tri leta, končal leta 1948. Naslednje leto je končal prvi letnik učiteljišča v Ljubljani, leta 1950 pa je končal enoletni padagoški tečaj ter opravil učiteljsko diplomu. Jeseni tega leta je že nastopil učiteljsko službo v Trebelnem na Dolenjskem. Za Zdravka Slamnika, pisatelja Pavleta Zidarja, so bila otroška in mladeniška leta nepozabna in so vsebina lepega dela njegovih književnih del. Samostojna dela, kjer Zidar popisuje svojo mladost, pa so: Soha z oltarja domovine, Barakarji, Dim, Sveta Barbara, Jugo, Okupacija Javornika, Otožni rob vaze in Mlaj.

V. ZIDARJEVA DRUŽINA

Pavle Zidar se je januarja 1956 z družino preselil z Dolenjske v Piran. Rodila se mu je hčerka Maja. Žena Iva se je zaposlila kot učiteljica na osnovni šoli Piran. Zidar je bil začasno zaposlen kot vzgojitelj v Internatu pomorske srednje šole, a je kmalu tudi on dobil delovno mesto učitelja na isti šoli. Dobila sta tudi zasilno stanovanje v Piranu, toda bilo je skromno, tesno, majhno in neudobno. Leta 1965 sta se mu rodila še dvojčka Simona in Gregor. Zidar pa je leto pozneje zapustil učiteljevanje in se posvetil samo pisanju. Našel si je prostor za pisanje v Kobaridu. Leta 1971 je družina dobila novo primernejše stanovanje v stanovanjskem bloku v Luciji, kjer si je Zidar tudi uredil svojo delovno sobo. Leta 1976 je zapustil Kobarid in za stalno ostal doma v krogu svoje družine, le občasno je hodil pisat na Štajersko v Gaj – Sv. Križ. Med tem so otroci zrasli; Maja je maturirala na gimnaziji v Kopru, visoko šolo pa je dokončala v Nemčiji, kjer se je nato zaposlila in poročila. Simona je postala inženir prometne stroke. Zaposlila se je na Dolenjskem v Novem mestu. Tam si je ustvarila dom z možem Jožetom Finkom in hčerko Andrejko. Gregor je strojni inženir, živi v Luciji, zaposlen pa je na odgovornem mestu v delovni organizaciji v Kopru.

V 80. letih je Zidar poleg neprestanih denarnih stisk zašel tudi v zdravstvene težave. Komaj 60 let star je nepričakovano preminil; leta 1992 ga je zadela možganska kap. V stanovanju je žena z otroki uredila njegov delovni prostor v spominsko sobo. Na piranskem pokopališču imajo družinski grob, v katerem počiva oče Zdravko, pisatelj Pavle Zidar.

VI. ZIDARJEVO PISATELJEVANJE

Dolenjsko obdobje (1951 – 1966)

Zidar je svoja prva prozna dela pisal na Dolenjskem v kartuziji Pleterje, kar mu je omogočil samostanski prior Leopold Edgar Lavov, po narodnosti Hrvat, rojen 1881 v Romuniji. Umrli je leta 1977 v Pleterjah. Prior Edgar je med vojno sodeloval s slovenskimi partizani, po vojni pa je odprl vrata za goste, ki so želeli v miru opraviti svoja pomembna dela.

Najznačilnejši deli tega obdobja sta povest Sv. Pavel in roman Oče naš, ki ga je pisal v kartuziji leta 1966, dokončal pa v Kobaridu. Tega leta je zaradi spora z oblastmi v Piranu ves vznemirjen in prizadet zapustil učiteljski poklic in postal svobodni umetnik in disident.

Kobariško obdobje (1967 – 1976)

V kobariškem obdobju je Zidar menjal tematiko svojega pisanja. Zelo se je vživel v mestno okolje, spoznal ljudi in našel nove znance in prijatelje. Znana je zveza z akademskim

slikarjem Milošem Volaričem. V številnih delih obuja spomine na svojo mladost (Barakarji, Dim, Kukavičji Mihec, Sv. Barbara), predvsem pa so iz tega časa znana Zidarjeva erotična dela (Marija Magdalena, Romeo in Julija, Tumor, Harem, Učiteljice). V teh devetih letih je napisal 24 del, objavljaj jih je pri mnogih založbah, največ pri založbi Lipa Koper. Leta 1969 je kupil celo garsonjero, kjer je lahko v miru pisal, (tam je nastal roman Sv. Barbara), vendar jo je po potresu leta 1976 prodal in se umaknil iz Kobarida. Doma si je kupil prvi avto (fiča) s pomočjo ženinega kredita ter obrnil nov list v svojem življenju.

Štajersko obdobje (1976 – 1992)

Zidar se je vrnil v Lucijo v družinski krog in raziskoval piransko okolje. Veliko je delal v svoji delovni sobi, kjer si je pripravljaj snov za roman. Občasno je odhajal v Gaj–Sv. Križ k Zori Šorijevi in tam roman napisal tako rekoč z enim zamahom – pogosto v mesecu dni. Pisal je s črnilom in peresnikom, pretipkaval pa je doma v Luciji. V tem obdobju je leta 1983 doma v Luciji napisal svoj znameniti avtobiografski roman Okupacija Javornika.

Najznačilnejša dela tega časa so romani o učiteljskem poklicu, o rojstvu slovenske šole v Istri po vojni (Pasjansa, Razoroženi prerok, Kužni Anton, Oljčnik Juda Tadeja, Koliko morja je v zrnju soli in povest Miki).

V osemdesetih letih so številne založbe zašle v finančne težave, pogodb in predujmov ni bilo več. Zidar je ostal leta 1984 brez založnika. Tega leta je bil pravi boj za objavo romana Oljčnik Juda Tadeja. Napisal je 53 pisem založbam in znancem s prošnjo za pogodbo in predujem. Minister Matjaž Kmecl je uspel pri Pomurski založbi, da je podpisala pogodbo za to Zidarjevo 60. knjigo, Matej Bor pa je dosegel pri Prešernovi družbi, da je podpisala pogodbo za roman Koliko morja je v zrnju soli. Zidar je imel sedaj dve pogodbi in dva predujma, a moral je oba romana še napisati. Imel pa je v osemdesetih letih že hude zdravstvene težave, bil je duševno utrujen in je že s težavo pisal. Tega leta se je tudi že invalidsko upokojil. A kljub vsem težavam je napisal oba romana: Oljčnik Juda Tadeja v Gaju – Sv. Križu v času od 15. maja do 20. junija, Koliko morja je v zrnju soli pa v času od 15. avgusta do 28. septembra. Oba romana je doma pretipkal in oddal založbam. To je bil vrh njegovega dela. Leta 1985 je napisal še dve uspešni deli, mladinsko povest Miki in roman Otožni rob vaze, za katerega je sam dejal, da je to esej o rojevanju umetnika. Zadnji njegov roman je Mlaj, ki ga je pisal v Gaju – Sv. Križu leta 1988. Pisatelj se poslednjič vrača v kraje svoje mladosti. Roman je izšel leta 1990 pri Cankarjevi založbi. Na rob knjige v posvetilu prijatelju Avgustu Gojkoviču je zapisal: »Zadnja knjiga, ki jo je financirala dobra OF, včasih pa huda in strašna. Vseeno ji hvala.« Pisanje proze je usihalo, vračal pa se je k pisanju pesmi.

VII. ZIDARJEVI UREDNIKI ZALOŽB IN REVIJ

1. DRAGO ŠEGA, 1918, deset let urednik revije Sodobnost. Zdravko Slamnik je na Dolenjskem, kjer je učiteljeval, pisal pesmi. Objavljaj jih je tudi v Sodobnosti. V pesmih je bil kritičen in oblasti so ga gledale postrani. Šega mu je svetoval, naj piše pesmi pod psevdonimom. Razmišljajala sta, kakšno ime naj bi to bilo. Šega pravi: »Domače ime naj bo, tu na Dolenjskem so znana imena, npr. Zidar.« »Prav,« pravi Slamnik, »pa naj bo Pavle Zidar.« Ostal je to za celo življenje.

2. CENE VIPOTNIK, 1914 – 1972, Zagorje ob Savi, profesor romanistike, pesnik, urednik Cankarjeve Založbe. Bil je prvi Zidarjev založniški urednik, mentor in mecen. Cankarjeva založba je 1960. leta Zidarju objavila prvo zbirko pesmi Kaplje ognjene, takoj za tem pa še

prvo prozo Soha z oltarja domovine, ki je zbudila pozornost javnosti in dobila nagrado Prešernovega sklada. Cene Vipotnik je pomenil Zidarju tudi prijateljsko in moralno oporo.

3. JOŽE KOŠAR, 1908 – 1982, Stročja vas pri Ljutomeru, klasični filolog, humanist in založnik, osrednja osebnost mariborske kulture po drugi svetovni vojni, direktor Založbe Obzorja 1950–1973. Zidarjev nastop na knjižnem trgu je z navdušenjem sprejel in Zidarja podprl moralno in denarno. Prav Založba Obzorja je izdala Zidarjevi knjigi Sv. Pavel in Oče naš ter ju visoko ocenila. »Pavle Zidar,« piše ZO ob Sv. Pavlu, »si je pridobil ime artistično bogatega, svojevrstnega in izrazitega oblikovalca slovenske umetniške besede. V nasprotju z njegovimi generacijskimi vrstniki kritičnega realizma si je Zidarjeva razbolela humanistična zavest našla popolnoma drugačen leposlovni izraz... Vizije sveta so izrazito subjektivne, ekspresionistično deformirane.« To je bil Jože Košar, za zmeraj njegov dobri mentor in mecen.

Leta 1966 je Zidar postal svobodni umetnik, odslej je živel le od honorarja založb za objavljena dela. Njegovo pisateljevanje izven doma, v Kobaridu, je bilo drago, potrebe po denarju so narasle, saj je moral vzdrževati tudi družino. Košarja je zaradi tega neprestano prosil za akontacije honorarjev. »Košarjevo mecenstvo do Zidarja je popolnoma enkratno, izjemno in plemenito,« piše ZO v svoji spominski knjigi Jože Košar, 2000. Košar je namreč "zadolženemu" Zidarju vedno ustregel in izplačal zaproseno akontacijo, a mu v pismih ni nikoli tega očitil. Nadalje piše ZO isto tam: »Zidar ni bil le eden najboljših, ampak tudi najplodovitejših povojnih prozaistov in po Cankarju očitno tudi eden najbolj honorarja potrebnih slovenskih avtorjev.« Kljub temu da je Zidar veliko pisal, tudi zaradi nujne potrebe po denarju, je živel vedno v denarni stiski. Dokazal je, da se je tedaj od pisanja le borno živel. Košarju pa tudi drugim urednikom je zato pošiljal pretresljiva in obupana pisma, saj je živel v prepričanju, da se mu godi krivica, ker je za svoje uspešno ustvarjanje tako slabo plačan, da ne more živeti.

4. TONE PAVČEK, 1928, Šentjurij pri Novem mestu, pesnik, prevajalec, urednik pri Cankarjevi založbi. Zidar je bil zelo produktiven. Založbe so komaj uspele spravljati na trg njegova prozna dela. Cankarjeva založba je izdala 12 njegovih del. V osemdesetih letih, ko je Zidar zašel v denarne in zdravstvene težave, je bil Tone Pavček predsednik Društva slovenskih pisateljev. Zidar je na predlog DSP dobil posebno redno državno pomoč-priznavalnino.

5. JOŽE HOČEVAR, Kamni Vrh, profesor, slavist, prevajalec, publicist iz Portoroža, glavni urednik Založbe Lipa od leta 1975 do 1994. Pavle Zidar je bil Založbi Lipa tako rekoč hišni pisatelj. Prvi urednik je bil Slavko Sušnik, sledil pa mu je Jože Hočevar. Oba sta mu nudila moralno in življenjsko podporo, saj je bil Zidar eno obdobje tudi član založniškega sveta. Ta založba je izdala največ njegovih del, kar 16. Urednik Jože Hočevar je Zidarjeve knjige tudi lektoriral in jim napisal spremne besede na zavihu. Pisatelj Pavle Zidar mu je bil za to globoko hvaležen, ker »mi je v teh letih zlikal toliko hlačnic, da je hvaležnost premalo, za vse ure, ki si jih prebil nad menoj, hvala,« in ker je kot »urednik in prijatelj česal prejo moje literature z velikim znanjem in ljubeznijo. Zanj literatura ni bila ovca,« kakor mu je Zidar zapisal v enem od številnih posvetil v svojih knjigah. Jože Hočevar je v začetku devetdesetih let pripravil skupaj z Dolenjsko založbo ponatis prvega Zidarjevega romana Oče naš, ki je izšel leta 1992 za Zidarjevo 60-letnico, pospremljen z odlično spremno besedo Borisa Paternuja in celotno bibliografijo Avgusta Gojkoviča. Založbi sta ob izidu izvedli predstavitev knjige v počastitev Zidarjeve 60-letnice. Založba Lipa je proslavila že tudi Zidarjevo 50-letnico leta 1982, ko je bil Zidar že v zdravstvenih težavah ter iskal eksistencialno rešitev –

predčasno upokojitev, za katero je potrebna denarna sredstva prispevala tudi Založba Lipa Koper.

6. CIRIL ZLOBEC, 1925, Ponikve na Krasu, pesnik, prevajalec in publicist. Med 2. svetovno vojno je bil aktivist OF in od leta 1943 v partizanih. Po vojni je diplomiral na ljubljanski filozofski fakulteti iz slavistike. Bil je novinar pri Ljudski pravici in na RTV, po letu 1986 je deloval v politiki, bil je tudi član Predsedstva Slovenije. Je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Ciril Zlobec je eden vodilnih slovenskih književnikov po 2. svetovni vojni. Že v letih 1953 – 56 je bil sourednik Besede, od 1969 pa je bil glavni urednik slovenske osrednje revije Sodobnost, ki je okrog sebe zbirala glavnino slovenske literarne srenje. V Sodobnosti je Zidar ves čas sodeloval s prozo in pesmimi. Ciril Zlobec pa mu je bil ne le mentor in mecen, temveč tudi drag prijatelj, h kateremu se je Zidar vedno obračal po potrebno pomoč. Ciril Zlobec je vztrajno spremljal Zidarjevo literarno delo in mu je bil pomembna literarna osebnost s skoraj »očetovsko skrbjo« vse do konca, do prerane smrti Pavleta Zidarja. V svoji pesniški zbirki mu je posvetil sonet : Pavle Zidar (6.1.32 – 13.8.92), Prešernova družba, Samo ta dan imam, stran 100, leto 2000.

7. PETER KOVAČIČ PERŠIN, 1945, Rakitna, slavist, glavni urednik revije 2000, komparativist, sociolog, največji poznavalec Krekovega in Kocbekovega socialnega gibanja. Zidar je v svoji vnemi poiskal vse možne slovenske založbe in revije, tudi zamejske, ter jih naravnost zasul s svojimi proznimi prispevki in pesmimi. Peter Kovačič je bil dober poznavalec Zidarjevega literarnega dela. Podpiral ga je moralno in denarno, v svoji reviji je objavljaj Zidarjevo prozo in pesmi, kolikor je le bilo mogoče. Peter Kovačič je po Zidarjevi smrti izdal Zidarjeve pesmi Čebele iz Bachov.

8. DRAGO KLEMENČIČ, 1938, Stomaž, doktor teologije, predavatelj na teološki fakulteti, urednik verskega programa na TV Ljubljana, urednik verskega časopisa Družina od 1965 do 1989. Zidar je našel tudi pri njem razumevanje in podporo. Klemenčič mu je objavil v Družini tri dela kot podlistek: roman Med utvaro in upanjem, (1976/77, psevdonom V.K., roman v knjigi ni izšel), dalje Jezus v času, (potopis, 1980, ps. Emil Nanut, v knjigi je izšel v Mohorjevi družbi Celovec, 1984), tretje delo pa so bile novele Slovenske podobe na steklu, (1981/82, ps. Vladimir Pangerc, v knjigi so novele izšle pri Založbi Obzorja 1983). Manj uspeha pa je Zidar imel pri Mohorjevi družbi Celje in Celovec. MD Celje mu je založila le eno delo (Vid, Korenine moje, dve noveli, 1972), Mohorjeva družba Celovec pa dve deli (Jezus v času, 1980 in Medžugorska legenda, 1988).

9. MATJAŽ KMECL, 1934, Dobovec, literarni zgodovinar, dramatik in publicist, univerzitetni profesor književnosti. Leta 1980 je izdal Zidarjevo berilo, 600 strani izbrane Zidarjeve proze in med drugim zapisal o Zidarju: »Slovenske literature poslej brez Zidarja ni; tudi slovenske misli ne...« O Zidarjevem obsežnem delu pravi: »17 ali 18 milijonov udarcev v tipko... kakšne 4 milijone besed, kakšnih 200 do 300 zgodb... na vse strani se je Zidar v teh dvajsetih letih zrinil pod slovensko kožo.« In pred vsemi milijoni udarcev na tipko je vse prej napisal na roko s peresnikom in črnilom! To je bil samo Pavle Zidar.

V začetku osemdesetih let je bil dr. Kmecl slovenski kulturni minister. Zidar se je takrat reševal iz denarne in zdravstvene krize. Po Kmeclovem prizadevanju je Zidar dobil na predlog Društva slovenskih pisateljev posebno državno pomoč in tudi pogodbo pri Pomurski založbi za roman Oljčnik Juda Tadeja.

Tu ne moremo navesti vseh urednikov in založb. Res je le, da je Zidarjeva beseda dosegla vse urednike in da je segla vsem do srca.

Zidar se je družil tudi z zamejskimi Slovenci v Trstu. Sodeloval je v reviji Mladika in na slovenski postaji Radiu Trst A. Tam so bili njegovi dobri znanci Alojz Rebula in njegova žena Zora Tavčar, Marjana Prepeluh in še drugi.

Marjana Prepeluh je dramatizirala za radijsko igro štiri Zidarjeva dela (Kukavičji Mihec, Oče naš, Miki, Dražba sanj), Zora Tavčar eno delo (Sveta Barbara), eno delo Mirko Mahnič (Dim), eno delo Matejka Maver (Glavne osebe na potepu). Radio mu je objavil še vrsto črtic, novel in pesmi.

VIII. ZIDARJEVI ZNANCI IN PRIJATELJI

1. OSNOVNA ŠOLA KOROŠKA BELA

To je šola, kjer se je Zdravko Slamnik učil brati, pisati in računati. Ko je bil že znan pisatelj, ga je šola spet pristrčno sprejela medse. Takrat je šolarjem bral in podpisoval svoja dela ter odgovarjal na njihova vprašanja. Po Zidarjevi smrti so na šoli pripravili dve razstavi o njegovem življenju in delu. V šolski knjižnici so uredili Zidarjev knjižni kotiček. Odkrili so njegov doprski kip; izdelal ga je akad. kipar Jaka Torkar. Pod mentorstvom zgodovinarke Anice Bratun so učenci raziskovali delo in življenje Pavleta Zidarja in njegovega sorodstva. Naloga ima naslov *Iz družinskega arhiva*.

Raziskovalna naloga *Pavle Zidar v podobi in besedi* pa nastaja pod vodstvom slavistke Maje Otovič.

2. ANDREJ MALENŠEK 1932, Jesenice, elektro in metalurški tehnik, ljubitelj fotografije, 18 let mentor fotokrožka na OŠ Koroška Bela. Bil je Zidarjev sošolec in sosed ter spremljevalec njegovih življenjskih stikov z rojstnim Slovenskim Javornikom.

Na pobudo Avgusta Gojkoviča in z razumevanjem ravnateljice Doroteje Smolej je pomagal organizirati Zidarjeve predstavitve na Koroški Beli in na Jesenicah.

Z društvom slovenskih pisateljev je pripravil odkritje spominske plošče na rojstni hiši Zdravka Slamnika – pri Kalanovih.

Malenšek je tudi avtor obsežnega fotografskega materiala o Zidarju.

3. JAKA TORKAR (1932 – 2002), Slovenski Javornik, akademski slikar in kipar, Zidarjev sošolec iz osnovne šole. Ves čas Zidarjevega literarnega ustvarjanja je imel s Torkarjem iz rojstnega kraja prijateljske stike. To je bila umetniška naveza z domačim krajem. Jaka Torkar je izdelal Zidarjev portret in nato še njegov doprski kip, ki so ga Javorničani odkrili v Osnovni šoli Koroška Bela 22. februarja 1996.

4. AVGUST GOJKOVIČ, 1926, Starošince Ptuj, učitelj slovenskega jezika, Zidarjev bibliograf in arhivar. Z Zidarjem sta bila dobra znanca in prijatelja. Gojkovič je Zidarja spremljal ves čas njegovega pisateljevanja na Piranskem, opravljal je tudi korekturo rokopisov in urejal njegov arhiv, zlasti vso njegovo bogato korespondenco od konca sedemdesetih let dalje. Hrani tudi njegovo literarno zapuščino.

5. MARJA WOLF, 1939, Slamniki, zdravnica in specialistka anesteziologije. Marja Wolf je občudovalka Zidarjevih del, preko svojega sošolca Zidarjevega bratranca Marjana Slamnika je postala tudi dopisovalka. Hrani del Zidarjevega arhiva.

6. **BORIS PATERNU**, 1926, Podgrad pri Črnomlju, literarni zgodovinar in univerzitetni profesor književnosti. Z Zidarjem sta se spoznala leta 1966 v kartuziji Pleterje, kjer sta bila delovna gosta v samostanu. Zidar je pisal svoj prvi roman Oče naš. Od takrat sta ostala ves čas v tesnih stikih. Boris Paternu je opredelil in ocenil Zidarjevo prozo v slovenski književnosti. V razpravi Zidarjev vstop v slovensko prozo je zapisal: »Pavle Zidar je s svojimi prvimi deli izrazito zaznamoval izstop povojne slovenske proze iz idejnega shematizma in stilne konvencije.« (Slavistična revija 2, 1987). Torej, Zidarjeva proza je nova stran v zgodovini slovenske literature.

7. **JANKO GLAZER**, 1893 - 1975, Ruše, pesnik, publicist in urednik, oče pesnice Alenke Glazer, profesor slavistike in germanistike, ravnatelj študijske knjižnice Maribor. Družini Janka Glazerja in Pavleta Zidarja sta bili ves čas v prijateljskih stikih. Janko Glazer, ki je leta 1973 dobil Prešernovo nagrado, jo je podelil z Zidarjem. Vedno je bil Zidarjev mentor in mecen.

8. **ALENKA GLAZER**, 1926, Maribor, pesnica, prevajalka, literarna zgodovinarica. Spremljala je Zidarjevo literaturo od vsega začetka z ocenami v Dialogih (Soha, Sv. Pavel, Oče naš). Posebej se je posvečala Zidarjevi mladinski literaturi z ocenami in razpravami v reviji Otroci in knjiga.

Alenka Glazer je bila Pavletu Zidaru vedno v prijateljsko pomoč. Priskrbel mu je tudi prostor za pisanje v Gaju – Sv. Križu, kjer je Zidar napisal 24 knjig.

9. **EDVARD KOCBEK**, 1904, Sv. Jurij – Videm ob Ščavnici, pesnik, pisatelj, esejist, prevajalec, profesor francoščine, predstavnik poznega ekspresionizma katoliške smeri. Leta 1941 se je kot predstavnik krščanskih socialistov pridružil OF, po vojni pa je sodeloval v oblastnih organih Jugoslavije. Vendar se je moral kmalu umakniti iz političnega življenja. Poslej je živel kot samostojni umetnik. Zidar se je v šestdesetih letih spoznal s Kocbekom in njegovimi znanci, med njimi tudi s pesnikom Jožetom Udovičem ter postal njegov družinski prijatelj. To poznanstvo je tudi vplivalo na Zidarjevo literaturo.

10. **BOGO KOMELJ**, 1915 – 1981, Novo mesto, maturiral 1937 na gimnaziji v Novem mestu, knjižničar in publicist. Po vojni je delal na pomembnih področjih kulturne dejavnosti v Novem mestu. Leta 1946 je bil postavljen za upravnika Študijske knjižnice v Novem mestu in to delo opravljal do leta 1978, potem je še do leta 1981 urejal posebno zbirko v tej knjižnici. Tu je deloval celih 35 let ter odločilno vplival na njen razvoj. Zidar se je z njim seznanil že v petdesetih letih, sodelovati pa sta začela v času Zidarjevega pisateljstva na Dolenjskem. Komelj je od Zidarja pokupil rokopise proznih del ter korespondenco. Zidaru je bil zvest mentor in mecen. Zidar pa je postal tudi dober znanec s Komeljevim sinom Milčkom, univerzitetnim profesorjem umetnostne zgodovine, pozneje pa si je dopisoval tudi z Milčkovim sinom Miklavžem, ki je danes znan pesnik, na katerega je literarno vplival tudi Pavle Zidar. (Slika Boga Komelja: Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto).

11. **JANKO FERK**, 1958, Podgrad ob Klopinskem jezeru na Koroškem, Avstrija, diplomant prava na dunajski univerzi, pesnik, pisatelj, prevajalec, je Zidarja pridobil za sodelovanje v časopisu Naš tednik iz Celovca leta 1982. Tam je objavil svojo novelo Tekoči račun. Od takrat sta bila dobra znanca in prijatelja ves čas. Obstaja njuna obsežna korespondenca. Zidar je sodeloval tudi z drugimi koroškimi literati vse od leta 1963, ko je s štipendijo opravil študijsko potovanje po Koroški in nato napisal roman Karantanija. Zidar je užival med koroškimi kulturnimi delavci velik ugled. Florjan Lipuš, pisatelj in urednik, mu je zapisal v

pismu 4.5.1984 tole oceno: »Vaša literarna žetev se ne da primerjati z nikomer in z ničimer... in vam mi na Koroškem moremo vsi skupaj le zavezovati čevlje.«

12. FRANC ANKERST, 1953, Podljubelj, metalurška šola, srednja tehnična šola, 25 let kot delavec ključavničar zaposlen v tovarni Veriga Lesce, 1979 postal lastnik družinskega podjetja kovinske stroke. Po upokojitvi 1994 je doživel izbruh talentov: postal je ljudski pesnik, pesnik glasbenih popevk in znamenit rezbar na lesu. Pred hišo mu stoji ogromen izrezljan Martin Krpan, izdal pa je dve zbirki pesmi in zbirko ugank. Kot že splošno znan slovenski ljudski pesnik iz Lesc se je seznanil tudi z Zidarjem; Parnas je bil njuno skupno svetišče. Po Zidarjevi prezgodnji in nepredvidljivi smrti je Ankerst Zidarja zelo pogrešal, posvetil mu je spominsko pesem Mrtvemu poetu P. Z. in rezbarsko umetnino Sveta družina.

13. LUDVIKA KALAN, 1900 – 1983, Pivka, učiteljica, med vojno partizanska učiteljica, po vojni učiteljica v Pivki in v Portorožu, leta 1950 ustanoviteljica prve slovenske osnovne šole v Piranu, mladinska pesnica in prevajalka. Izdala je dve zbirki pesmi. Spremno besedo ji je napisal Pavle Zidar, ki ji je bil dober znanec in prijatelj ter sogovornik o literaturi. Po njeni smrti ji je leta 1984 napisal biografski roman Koliko morja je v zrnu soli.

14. JOLKA MILIČ, 1926, Sežana, pesnica, pisateljica, satiričarka, prevajalka, publicistka. Vso Zidarjevo literaturo je spremljala od vsega začetka in jo kritično ocenjevala. O njej si je tudi dopisovala z Zidarjem. Znan je njen pozitiven članek o povesti Sv. Pavel, ki je izšel v Primorskem dnevniku 1965.

15. IVANKA HABE, 1923 – 1991, Vrhnika, profesorica matematike in fizike na gimnaziji Celje. Zaradi možganske kapi je postala invalidka na invalidskem vozičku in preživela 19 let pri svoji sestri Francki Bertalanič v Izoli. Zidar je z njo navezal stike in ji s svojo samarijansko zavzetostjo nudil pomoč.

16. ZNANCI - DOMAČINI s Slovenskega Javornika so bili Zidarju vedno tista srčna žila, ki jo je potreboval za svoj čustveni odnos do domačije. Z več sorodniki in znanci je obdržal srečanja in pisemske zveze, jim podaril tudi svoja dela s posvetilom. V najožjem stiku pa je bil vedno s svojo sestrično Francko Kejžar, roj. Slamnik, 1949 na Slovenskem Javorniku. Z njenimi prijateljskimi zvezami je napajal svoj čut ob pisanju del iz svoje mladosti na Slovenskem Javorniku.

ZIDAR je imel veliko znancev, s katerimi se je srečeval oziroma si dopisoval. Zapustil je obsežno in bogato korespondenco z njimi.

IX. ZIDARJEV OBISK DOMA NA SLOVENSKEM JAVORNIKU IN JESENICAH

Zidar je v 60. letih napisal zanimiva avtobiografska dela iz svoje mladosti, leta 1962 Soha z oltarja domovine, leta 1968 Barakarji, leta 1969 Jugo in leto pozneje v Črnem vrhu nad Idrijo roman Dim (ki diši po sestri Juli). Knjigo je izdala Založba Obzorja Maribor leta 1970. »Dim je kronika življenja številne jeseniške delavske družine pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej,« je zapisala založba na zavihu knjige; pa tudi to, da je roman avtobiografsko delo. V romanu so se prepoznali sorodniki, ker je uporabil njihova prava imena. Prizadeti so se čutili tudi nekateri domačini. Hudo zamero je Zidar doživel tudi pri svoji materi, ki je bila že bolna in je naslednje leto umrla. Zidar odslej 14 let ni obiskal svojega Javornika.

Roman Dim je sicer žel na knjižnem trgu vsa priznanja. Znani literarni kritik Franček Bohanec je zapisal leta 1984: »Prebral sem enega najlepših slovenskih romanov, Dim, ki ga je napisal Pavle Zidar... iz vojnega smradu je potegnil nekaj ljudi, ki jim nihče več ne more vzeti trajnega bivanja.«

Pisatelj je zelo trpel, užaljen je bil, pričakoval je priznanje za svoje uspešno pisateljstvo, v katerem je »humorno in barvito«, kot je temu sam dejal, predstavljal svoj domači kraj, da bi ga za vedno zapisal v zgodovino slovenskega naroda. Trpel je zlasti zaradi matere, še isto leto je v Kobaridu v svoji garsonjeri na Stresovi 2 napisal roman Sveta Barbara v opravičilo materi. Toda zamere so ostale zacementirane. Zidar pa le ni mogel v srcu zatajiti čustvene navezanosti do svojega rojstnega kraja, sledil je še Kukavičji Mihec. Še naprej je neumorno veliko pisal in se telesno in duševno izčrpaval.

V začetku 80. let je že zašel v zdravstvene težave in v težave s pisanjem. Misli so se mu često vračale domov. Že leta 1982 se je dogovarjal z Založbo Lipa, da bi napisal mladinsko povest – tekst iz otroštva. Pa ni uspel. Leto pozneje se je za tako povest dogovarjal z Založbo Borec, ki pa mu je predlagala tekst za starejše mladostnike. Že meseca maja 1983 je Založbi Borec oddal rokopis. To je bil avtobiografski roman Okupacija Javornika. Spoštljivo resno in stvarno je opisal svoje otroško videnje nemške okupacije Javornika in boja za osvoboditev. Delo so Jeseničani sprejeli z odobravanjem. Konobelj–Slovenko je zapisal v jeseniškem Železarju: »Pripoved Pavleta Zidarja je dragocen dokument o okupaciji naše domovine. Morda Pavle Zidar s tako bogatim literarnim prispevkom k naši zgodovini zasluži krajevno priznanje... Prav pa bi tudi bilo, da bi se srečal tudi z učenci naših šol.« Led je bil prebit, Slovenko je odprl zeleno luč srečanju v domačem kraju.

Roman je doživel na slovenskem knjižnem trgu visoko priznanje. Nada Gaborovič piše v reviji Borec: »...če se je komu posrečilo zares izjemno umetniško izoblikovati pripoved o svoji zgodnji mladosti v vojnem času, se je to brez dvoma Pavletu Zidarju; zagotovo sodi v sam vrh pisanja o nekem času.« Zidar je prejel več priznanj naših piscev. Matej Bor mu piše: »Okupacija Javornika spada med vašo in našo najlepšo beletristično prozo. Čestitam!« Slovenkov poziv v Železarju je uspel. Zidarjev prijatelj Avgust Gojkovič iz Kopra je 31.7.1984 poslal Andreju Malenšku, s katerim sta že dalj časa sodelovala pri raziskovalnem delu o Pavletu Zidarju, pobudo, naj najde na šoli stik z Zidarjem. Na šoli bi lahko ustanovili literarni krožek, ki bi si dopisoval z Zidarjem, uredili bi Zidarjevo sobo ali vsaj vitrino, zbirali naj bi Zidarjeve knjige, ki bi jih pisatelj ob priliki obiska podpisoval.

Pavle Zidar se je z Gojkovičevim predlogom strinjal, kar dokazuje, da je želel naveze s svojim domačim krajem. Andrej Malenšek je Gojkovičevo pobudo posredoval Osnovni šoli Koroška Bela, ki se je s pobudo strinjala. Šola je poslala Zidarju vabilo, naj jih obišče na sam praznik slovenske kulture, 8.februarja 1985. Na srečanje z Zidarjem so povabili tudi domačine-krajane Javornika in Koroške Bele. Pisatelja Pavleta Zidarja je na srečanje povabila tudi Osnovna šola Prežihovega Voranca Jesenice. Obe povabili je Zidar sprejel in se 8. februarja 1985 zjutraj srečal z učenci in učiteljskim zborom na Koroški Beli. Tam se je srečal tudi s svojo predvojno učiteljico Francko Udir, ki jo je prijazno opisal v romanu pod imenom Uhanova Poldka.

Sprejem je vodila učiteljica Ida Stražišar. Zidar je učencem bral svoja dela in jim podpisoval svoje knjige ter odgovarjal na vprašanja učencev, med njimi tudi o dogodkih ob koncu druge svetovne vojne. Na proslavi je nastopil tudi šolski pevski zbor in folklorna skupina ter jeseniški gledališki igralec Oto Gerdej. Zidar se je tega dne po 14 letih zopet srečal s svojo sestro Marijo Žerjal. Še istega dne se je Zidar udeležil sprejema na Osnovni šoli Prežihovega Voranca na Jesenicah, kjer je imel znane sošolce tudi v učiteljskem zboru. Tudi tu je bilo srečanje prisrčno, nastopil je pevski zbor in Zidar je podpisoval učencem svoja dela.

Zdravko Slamnik, pisatelj Pavle Zidar, priznan umetnik kot »soha na oltarju domovine«, je sčasoma postal tudi ponos svojega kraja.

X. NAGRADE IN PRIZNANJA

Soha z oltarja domovine je naslov Zidarjeve prve knjige v prozi. V njej so štiri novele z avtobiografsko snovjo iz mladosti vsebinsko povezane. Pisal jih je doma v Piranu leta 1961, ko je bil že učitelj na osnovni šoli v Piranu. V družini sta imela z ženo Ivo le še hčerko Majo, staro 5 let. Leto poprej mu je njegov Cenček, Cene Vipotnik pri Cankarjevi založbi, njegov prvi založnik, mentor in mecen, izdal zbrane pesmi in ga vzpodbudil za pisanje proze. Cenček mu je tudi izdal Soho pri Cankarjevi založbi; izšla je leta 1962. V javnosti je Soha z oltarja domovine vzbudila veliko pozornost. Matjaž Kmecl je zapisal o Sohi, da je Zidar leta 1962 z vsem bliščem in sijajem vstopil v občestvo slovenskega pripovedništva. Soha je res izžarevala tak sij, da je šla v prevode posameznih novel v ruščini, srbohrvaščini, angleščini in romunščini, doma je dosegla več ponatisov. Mnogo obetajoči pisatelj Pavle Zidar se je domovini predstavil, postavil je na oltar domovine Soho. Domovina mu je dala nagrado Prešernovega sklada 8. februarja 1963.

Že leta 1964 se je Zidar vrnil pisateljevat na Dolenjsko, kjer je doživel svoje »spreobrnjenje« iz Savla v Sv. Pavla. Mesto za pisanje je dobil v kartuziji Pleterje. Tam mu je gostoljubje ponudil prior Edgar. Nasilje takratnih oblasti nad kmečkim prebivalstvom z zahtevo po kolektivizaciji kmetij, kateremu je bil Zidar priča v petdesetih letih, ko je kot učitelj služboval po vaseh Dolenjske, ga je pretreslo, postavil se je na stran trpečih ljudi. Napisal je povest Sv. Pavel, kjer je popisal dogodke tistih časov na Dolenjskem. Tudi ta povest vsebuje šest vsebinsko povezanih samostojnih naslovov.

Tokrat je Zidar našel drugega založnika, mentorja in mecena Jožeta Košarja, direktorja Obzorja Maribor. Knjiga Sveti Pavel, ki je izšla leta 1965, je prav tako kot Soha uspela na knjižnem trgu. Založba je knjigo ocenila zelo visoko, prav tako tudi kritika. Zidar je prejel slovensko Prežihovo nagrado (doma pa mu je žena povila dvojčke – Simono in Gregorja). Sveti Pavel je odmeval še leta naprej in dosegel več ponatisov pa tudi prevod v srbohrvaščino in češčino.

Leta 1966 je Zidar zapustil učiteljski poklic in postal samostojni umetnik. Še Oče naš, nadaljevanje Svetega Pavla, je pisal na Dolenjskem, nato pa se je s pisanjem preselil v Kobarid. Tam si je našel stanovanje, kupil si je celo garsonjero. Pisal je neumorno, »sohe« na oltarju domovine so rasle, koncem 70. leta smo jih našteali 19. Leta 1970 in 71 je Zidar preživljal krizo zaradi zamere domačega Javornika ob izidu romana Dim. Prav v tem zanosu je leta 1970 napisal roman Sveta Barbara (Barbara je ime njegove matere), ki je izšel leta 1972, istega leta še mladinska povest Kukavičji Mihec. Tokrat je bil Zidar za roman Sveta Barbara predlagan za Prešernovo nagrado, vendar je pri podelitvi zmagal predlog za Lojzeta Kovačiča. Zidar pa je dobil za mladinsko povest Kukavičji Mihec nagrado mesta Ljubljane Knjiga leta.

Osemdeseta leta so bila za Zidarja zelo razburljiva in vznemirljiva. Zašel je v zdravstvene težave. Splošna gospodarska kriza v državi je zajela tudi založbe. Zidar je zgubil mecenstva, pa tudi možnosti za izdajanje svojih del. Zašel je tudi v denarne stiske, zajel ga je strah za existenco. Prijatelji in znanci pa tudi pristojni republiški organi so se trudili rešiti njegovo stanje. Leta 1984 je bil invalidsko upokojen in s tem mu je bilo zagotovljeno preživetje. Pešale so mu moči in še za to, kar je napisal, se je moral boriti za založnika. Bil pa je tudi že resen kandidat za Prešernovo nagrado na predlog Založbe Lipa Koper, toda vsakič, vse do leta 1985, je izpadel. Vse to ga je begalo, spravljalo v stiske, tako da je skrajno razžaljen in razočaran začel obupavati nad življenjem. Leta 1986 pa je Založba Lipa Koper izdala njegovo 64. knjigo Slovo z bibliografijo Avgusta Gojkoviča in s tem ponovno predlagala Zidarja za

Prešernovo nagrado. Strokovna komisija Prešernovega sklada za literaturo, ki jo je vodil Marjan Dolgan, pa je predlagala za Prešernovo nagrado Janeza Gradišnika in zamejskega pisatelja Borisa Pahorja. Toda upravni odbor Sklada, ki ga je tokrat vodil podpredsednik Ciril Zlobec, je za Prešernovo nagrado 1986 določil Pavleta Zidarja. To je Zidar sprejel z velikim zadovoljstvom. Domovina, ki je že leta 1962 nagradila prvo Zidarjevo delo Soha z oltarja domovine z nagrado Prešernovega sklada, je sedaj po 32 letih ustvarjanja, ko je pisatelj znosil na oltar domovine kar celo »skladovnico soh«, se je poklonila pisatelju-umetniku in se mu oddolžila z najvišjim narodovim priznanjem, s Prešernovo nagrado za življenjsko delo.

Zidar se je odločil, da si bo kupil z nagrado tretji avto, a ne več fička, temveč kar Jugo 85. Prijatelji in znanci so poskrbeli, da je dobil avto vnaprej in da se je z njim 7. 2. 1987 peljal na podelitev nagrad. Nagrada je znašala 1.500.000 din. (Zidarjeva pokojnina pa je znašala mesečno 100.000 din), avto pa je stal »staro za novo« 1.600.000 din. Po vrnitvi s podelitve nagrad se je ustavil pri prijatelju Avgustu Gojkoviču v Kopru. Tam so nagrado proslavili in napravili fotoposnetke. Prešernova nagrada je vlila Zidarju nove moči za delo. Žal pa je sreča kmalu zbledela. Predsednik strokovne komisije Marjan Dolgan je javno protestiral proti odločitvi Upravnega odbora sklada in v časopisih so nekaj časa trajale razprave o tem, kdo ima prav. To ga je zelo težilo. Toda od mnogih znanih pisateljev, prijateljev in znancev je prejel toliko čestitk in priznanj, da je Prešernova nagrada vendarle ostala Zidarju v ponos.

Tiho in mirno, skoraj neopazno je še maja 1992 prejel tretjo nagrado Cerkve, ki jo je podeljeval Serra international. Imenovala se je Literarna nagrada molitvene družine za duhovne poklice.

Na čelu slovenskega častnega odbora je bil nadškof Alojzij Šuštar, med člani predsednik vlade Lojze Peterle, minister za kulturo Andrej Capuder, minister za šolstvo Peter Vencelj in italijanski pesnik Rebello. V delovnem odboru je sodeloval Rudolf Koncilja. Prvo nagrado je dobil Lojze Kozar, drugo Vinko Ošlak, tretjo Pavle Zidar, četrto pa škof Jože Smej. Tako je odločila žirija, v kateri so bili Taras Kermauner, Tone Pretnar, Lojze Krakar in Rudolf Koncilja.

Pisateljevo pero se je ustavljalo, moči so pohajale. Zidar, ki je bil »berljiv in bran pisatelj«, kot je bilo zapisano v utemeljitvi Prešernove nagrade, je dosegel svoj cilj.

»Z mnogimi knjigami je dostikrat prvi in dostikrat neizbrisno zarisal podobe našega časa v vsej njegovi človeški družbeni polnosti,« so dejali podelitelji Prešernove nagrade v svoji utemeljitvi.

XI. PISATELJEV GROB

Pisatelj Pavle Zidar je zašel v resne zdravstvene težave v začetku 80 let. Že leta 1984 je bil invalidsko upokojen. Sčasoma se mu je pritihotapil visok krvni pritisk in koncem leta 1990 je doživel rahlo možgansko kap; prizadet je bil govor, kar pa se je kmalu uredilo. Leta 1988 je Zidar napisal svoj zadnji roman Mlaj (izšel 1990 v CZ). Ves čas pa se je boril za ponatis romana Oče naš. Sledila so razburljiva leta slovenskega osamosvajanja, ki so se uspešno končala leta 1991 z desetdnevno vojno. Leta 1991 je edino leto Zidarjevega pisateljstva, ko ni izšla nobena njegova knjiga. Napisal pa je še leta 1990 novelo Medjugorje, leta 1991 pa novelo Jabolko iz skrinje zaveze, oboje v Gaju – Sv. Križu.

Januarja leta 1992 je Zidar praznoval svojo 60-letnico. Založba Lipa Koper in Dolenjska založba sta mu za jubilej izdali ponatis njegovega prvega romana Oče naš s spremno študijo Borisa Paternuja in bibliografijo Avgusta Gojkoviča. Morda ga je prav to opogumilo za ponovno pisanje daljše proze. Že marca je v Gaju – Sv. Križu napisal novelo Trpljenje zemlje,

ki jo je junija poslal Zlobcu za objavo v Sodobnosti. Meseca junija in julija pa je napisal roman Anelora Lora. Končal ga je 28. julija 1992. Naslednje dni je tipkopis korigiral in pisal pesmi. Iz pisem, ki jih je vse leto pisal prijatelju A. Gojkoviču, je razvidno, da se je dobro počutil.

Meseca aprila 1992 je izšla pri založbi Mihelač njegova knjiga Spokorno romanje (dve noveli: Medjugorje in Jabolko iz skrinje zaveze). Šele 6. avgusta je v Delu v Književnih listih izšel recenzijski izvod Mateja Bogataja, v katerem je avtor kritično ocenil Zidarjevo pisateljevanje in zadnjo knjigo Spokorno romanje. Med drugim je napisal: »Zidarjeva literarna obdelava je tako na psu, da lahko pogosto vzklíkujemo, da to ni nikakršna literatura več... Zaradi slabe literarnosti... bi se moral Zidar res spokoriti in potem romati v bolj literarne vode - ali pa jih zapustiti.« Zidar je bil zelo prizadet. Še tega dne je obiskal v Rušah Alenko Glazer. Bil je nepomirljiv. Tudi naslednjega dne dopoldan je obisk v Rušah ponovil. Popoldan se je mudil zunaj na kmetiji Sorijevih, posnel nekaj kmečkih opravil, nato pa ždel v svoji sobi. Proti večeru se je zelo nemiren na hitro odpravil, rekoč, da gre k Alenki v Ruše. Odpeljal pa se je naravnost k prijateljem v Kranj. Bil je silno nemiren, razburjen, bolan; legel je in ni več vstal. Zadelo ga je, zgubil je govor. Opolnoči se je pri njem mudil zdravnik, ki mu je nudil pomoč, zjutraj pa so ga odpeljali v Klinični center v Ljubljano. Tam se je boril za življenje do 12. avgusta popoldan; ob 15. uri je umrl. Šlo je za zlitje krvi, za možgansko krvavitev.

Svojci so v Gaju – Sv. Križu našli na mizi odložen svinčnik in na listu papirja napisano pesem Sanjam britof. Zadnji verz pesmi se glasi: *Slovo od sveta je globoko zamiranje orgel*. Zidar je začel svoje pisateljevanje na Dolenjskem s pesmijo in s pesmijo ga je zaključil v Gaju – Sv. Križu, vmes pa je nastal ogromen opus proze, vse obarvane z lirčnostjo in poezijo.

Začela se je zadnja postaja romanja: pogreb. Sam je želel biti pokopan v domačem kraju. Tudi sestra Marija je želela pogreb na Javorniku. Toda žena Iva in otroci so se odločili za upepelitev in pokop žare na pokopališču v Piranu. Pogrebne svečanosti so bile opravljene 17. avgusta v družinskem krogu in s še tremi najožjimi sorodniki, sestro Marijo, sestrično Francko in bratrancem Marjanom.

Verski obred so opravili farni župnik iz Pirana Franc Prelec, prijatelja Vinko Kobal in Miha Žnidar ter farni župnik s Koroške Bele Jože Razinger. Poslovilne besede mu je izrekla sestrična Francka, ki mu je bila tudi v življenju zvesta sogovornica.

Vest o pisateljevi nenadni smrti je objavilo Delo 14. avgusta. V naslednjih dneh so se od pisatelja poslovili skoraj vsi slovenski časopisi, revije, radio in TV, pa tudi časopisi in radio v zamejstvu na Tržaškem in Koroškem. Vest so objavili časopisi po Evropi. Matjaž Kmecl je v Delu 18. avg. zapisal: »Leta 1962 je z vsem bliščem in sijajem vstopil v občestvo slovenskega pripovedništva. Izšla je Soha z oltarja domovine... bil je eden najčistejših in najizrazitejših služabnikov in ustvarjalcev besede. S temi besedami ga pospremimo v literarno zgodovinski spomin kot pomembnega in velikega slovenskega pisatelja.« V Primorskih novicah v Kopru se mu je oddolžil Tone Pavček. Ciril Zlobec pa je v Dnevniku zapisal: »Skoraj v vsaki knjigi je pršil med bralce toliko izvirnih metafor, da je kar neprestano prehajal iz pripovedi v najlepše pesmi v prozi. Zidar je med najbolj kritičnimi peresi slovenske povojne proze: odpiral je vse rane! Bil je resnično velik pisatelj.« Nekrolog sta objavila tudi Slovenec (Jože Horvat in Vinko Kobal) in Družina (Berta Golob in Drago Klemenčič). Revije Sodobnost, Nova revija, Diagonale, R 2000, Srce in oko in Rast so svoje naslednje številke posvetile spominu Pavleta Zidarja. Sodobnost je tudi objavila njegovo zadnjo novelo Trpljenje zemlje. Osmrtnice so objavili po pogrebu svojci, Društvo slovenskih pisateljev in Slovenski center PEN.

Pisateljev grob izpričuje samo njegovo dvojno ime: Zdravko Slamnik – Pavle Zidar. Njegov duh živi med nami v njegovi literaturi.

XII. ZIDARJEVE PREDSTAVITVE V DOMAČEM KRAJU

Pisatelj Pavle Zidar, umetnik slovenske besede, se je z romanom Okupacija Javornika, kot je sam zapisal, oddolžil svojemu domačemu kraju.

Po uspešnem srečanju februarja 1985 se je Pavle Zidar pogosteje vračal na Javornik, zlasti se je rad srečeval s sošolcem, akademskim slikarjem in kiparjem Jakom Torkarjem. Kljub temu da je Zidar imel z avtobiografskimi deli iz mladosti na Javorniku nekaj težav, pa se je še sedaj po letu 1985 zopet vrnil s pisanjem v domači kraj. Še istega leta je v Gaju – Sv. Križu napisal roman Otožni rob vaze, spomine na mladost na Javorniku, »esej o pojevanju umetnika«, kot je sam dejal. Leta 1988 je napisal še avtobiografski roman Mlaj.

Njegova življenjska pot se je nepričakovano končala avgusta 1992. Tedaj se je svojemu rojaku oddolžil tudi njegov domači kraj. Že leta 1992 je Osnovna šola Koroška Bela na pobudo Andreja Malenška, ki je že dalj časa s svojim fotoupodabljanjem klesal Zidarjev lik, pripravila razstavo o Pavletu Zidarju, v knjižnici pa uredila Zidarjev kotiček z njegovimi knjigami. Učenci 7. in 8. razredov so pod vodstvom učiteljev – mentorjev (Maja Otovič, Metka Bogataj, Breda Gašperin, Sanda Zupan, Božena Oblak in Andrej Malenšek) izvedli pogovore s svojci Pavleta Zidarja, prijatelji in znanci. Pogovore so zabeležili in opremili s fotografijami. Tako so zbrali veliko slik, dobili pa še nekaj rokopisov iz Zidarjevega arhiva.

Otvoritev razstave je bila 5. februarja 1993 v počastitev slovenskega kulturnega praznika. Šola je na kulturno prireditev in otvoritev razstave s posebnim vabilom povabila tudi krajane. Na otvoritvi je Zidarja predstavila profesorica Berta Golob. Učenci pa so med drugim zaigrali tudi odlomek iz Kukavičjega Mihca. Sceno sta pripravili učiteljici Nataša Justin in Marija Markež. Odlično pripravljena bogata razstava je bila določen čas odprta vsak dan. Imela je mnogo obiskovalcev. O razstavi so izdelali tudi videokaseto, ki so jo poklonili tudi A. Gojkoviču za Zidarjev arhiv.

Dejavnosti okrog predstavitev pisatelja so se odvijale spontano kar naprej. Akademski slikar Jaka Torkar je izdelal Zidarjev portret, ki je v originalu last šole. Šola je portret tudi natisnila v 1000 izvodih z odlomkom iz Tončkovih sanj na hrbtni strani. Izkupiček od prodaje so namenili za izdelavo doprsnega kipa. Še istega leta 1993 je šola s skupino učencev in učiteljico Inge Odar obiskala Zidarjev grob v Piranu in se tam srečala s pokojnikovo ženo Ivo Slamnik.

Za šolsko leto 1994/95 so si na šoli zadali veliko delo, raziskovalno delo o Pavletu Zidarju in njegovem rodu z naslovom *Iz družinskih arhivov*. Delo je vodila učiteljica zgodovine Anica Bratun. Obiskali so sorodnike, zapisali razgovore, zbrali dokumente, rojstne liste, spričevala in podobno ter napravili fotoposnetke. Pomembno delo te naloge je Zidarjev rodovnik, ki vodi v šestem kolenu preko imena Muhovec do imena Neža Prešeren, kar je pokojnega pisatelja pogosto vznemirjalo. Za to nalogo, ki je štela 223 listov formata A4, so morali fotografsko obdelati 134 fotografij. Naloga je bila leta 1995 na republiški komisiji zelo dobro ocenjena. Neprecenljive vrednosti pa je naloga za šolo, ker bo osnova mladim za spoznavanje, branje in razumevanje del Pavleta Zidarja.

Šola je na pobudo Andreja Malenška istočasno vodila razgovore in priprave za izdelavo doprsnega kipa pisatelja. Kip je izdelal akademski slikar in kipar Jaka Torkar, v bron pa ga je vliil livar Andrej Kamšek iz Polja v Livarni Ljubljana. Drobce litine za kip je šola dobila iz tovarne Acroni.

Odkritje doprsnega kipa je bilo 22. februarja 1996. Za to slovesnost so pripravili tudi razstavo fotografij iz raziskovalne naloge. Zbrane je na svečanem odkritju doprsnega kipa nagovorila ravnateljica šole Doroteja Smolej, bogat kulturni program pa so pripravili učenci predmetne stopnje pod vodstvom Maje Otovič. Slavnostni govornik je bil profesor Jože Šifrer, ki je doprsni kip tudi odkril.

Decembra 1995 je v jeseniškem zborniku Jeklo in ljudje izšel bogat prispevek In memoriam Zdravko Slamnik – Pavle Zidar izpod peresa profesorja Jožeta Šifrerja.

Leto 1996/97 predstavlja krono vseh predstavitev Pavleta Zidarja. Društvo slovenskih pisateljev je dne 14. februarja 1997 odkrilo spominsko ploščo na hiši Ane Kalan, kjer se je rodil Zdravko Slamnik, književnik Pavle Zidar. Pobuda in zamisel je Malenškova, ki je svojo zamisel o postavitvi septembra 1996 osebno posredoval tajnici Društva slovenskih pisateljev Barbari Stanič, ki je predlog sprejela in obljubila, da ga bo prenesla odgovornim organom. Ti so ga sprejeli in dali naročilnico za izdelavo in postavitev plošče. Izdelal jo je kamnosek Niko Rakovec s Slovenskega Javornika za 61.000 sit. Kulturni program je pripravila osnovna šola Koroška Bela, zbrane pa sta nagovorili 87-letna lastnica hiše Ana Kalan in pisateljeva sestrčna Francka Kejžar. Učenci so brali odlomke iz Zidarjevih del, program pa sta povezovala Robert Svetina in Nataša Pristov Trček, člana gledališča DPD Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela.

Ploščo je odkril podpredsednik Društva slovenskih pisateljev Venko Tavfer. Odkritja plošče sta se udeležili tudi Zidarjeva soproga Iva Slamnik in hči Simona s hčerko Andrejko.

Na povabilo ravnateljice šole Doroteje Smolej sta obiskali tudi osnovno šolo Koroška Bela ter si ogledali stalno razstavo, doprsni kip, Zidarjev kotiček in raziskovalno nalogo. Spremljali so ju Torkarjevi, sestrčna Francka Kejžar, predsednik Krajevne skupnosti Slovenski Javornik – Koroška Bela Danilo Svetlin in Andrej Malenšek.

Novembra 1997 je šola praznovala svoj dan šole. V kulturnem programu je bila prisotna tudi Zidarjeva beseda. Dve Zidarjevi pesmi je zapela znana mezosopranistka Sabira Hajdarevič.

Ob tej priliki je bila odprta tudi fotografska razstava fotografkinje Dore Benčič iz Izole. Proslavi sta prisostvovala pisateljeva sestra Marija Žerjal in bratranec Marjan Slamnik.

Vse predstavitve Pavleta Zidarja je spremljal s svojim fotoaparatom Andrej Malenšek. Kot pobudnik in soorganizator je s šolskim fotokrožkom posnel in izdelal veliko fotografij. Mnogo pomembnih slik in zapisov je prispeval tudi za Zidarjev arhiv v Kopru. Andrej Malenšek je med zaslužnimi domačini, da se je kraj tako veličastno in dostojno oddolžil svojemu rojaku Zdravku Slamniku – Pavletu Zidaru za velik opus literarnih del, v katerih bo za vedno živel Slovenski Javornik.

XIII. BIBLIOGRAFIJA

KNJIŽNA DELA PAVLETA ZIDARJA

(1955 – 1996)

V 37 letih je Pavle Zidar napisal in izdal 76 knjig.

1955

1. TONČKOVE SANJE, pesniška pripovedka, založil Okrajni ljudski odbor Novo mesto, Knjižnica Janeza Trdine, 1955, opremil Bogdan Borčič; pripovedko je avtor pisal v Orehovici na Dolenjskem, 1954; izšla je pod pisateljevim pravim imenom Zdravko Slamnik; TV risanka, RTV Ljubljana, 1986, upodobila Darinka Pavletič-Lorenčak.

1960

2. KAPLJE OGNJENE, pesniška zbirka, CZ Ljubljana, zbirka Feniks 10, 1960; zbirko je avtor uredil v Piranu v letih 1956 – 1959 in jo izdal pod psevdonimom PAVLE ZIDAR, pod katerim so izhajala vsa njegova nadaljnja dela.
3. KONJIČKI, slikanica s pesmicami, MK Ljubljana, Najdihojca, 8. zvezek, 1960, izvirna litografija Jožeta Ciuha; pesmice so nastale v Piranu, 1959.

1961

4. BABA NA MOŽAKLJI, fantastična pravljica, v zbirki Čudežni studenec, slovenske pravljice, ZO Maribor, 1961; pisatelj je pravljico pisal v Piranu, 1956.

1962

5. SOHA Z OLTARJA DOMOVINE, v celoto strnjene štiri novele (Otrok, Na levem bregu Drave, Bog daj sreče, Čez devet mesecev in vmes), CZ Ljubljana, 1962, opremil Savo Sovre; nagrada Prešernovega sklada 1963; novele je avtor pisal v Piranu, 1961. Ponatis v izbranih delih, Matjaž Kmecl, Ran imam polno, zato mi dobro de, DZS Ljubljana, 1980 (izpuščena je novela Na levem bregu Drave); novela Otrok je natisnjena v Kondorju, Beg, MK Ljubljana, 1972, uredila Helga Glušič. Prevodi: 1. L'Association des écrivains slovenes, 1965, La statue de l'autel de la patrie (Soha z oltarja domovine); 2. The literary Review New Jersey N. 2, Rutherford, 1967, May God grant us happiness (Bog daj sreče); 3. Introduction to Yugoslav literature, New York, 1973, May God grant us happiness (Bog daj sreče); 4. Srpska književna zadruga, Dete (Otrok), Savremena slovenačka pripoved, 1966, prevod Roksanda Njeguš; 5. Poslednjaja Vysota, Moskva, ruska revija, Malčik (Otrok), 1970; 6. White stones and fire trees, Rutherford, 1977, May God grant us happiness (Bog daj sreče).

1963

6. S KONJI IN SAM, dve noveli (Odhod, S konji in sam), CZ Ljubljana, 1963, opremil Karel Hrovatin; delo je avtor pisal v Pleteljah, 1962. Prevod novele S konji in sam v francoščino, Le livre Slovène, prevedel Peter Martinc.

(Pri posameznih naslovih so navedeni tudi ponatisi, prevodi v tuje jezike ter priredbe oziroma scenariji za TV in radio.)

1965

7. SVETI PAVEL, povest (vsebinsko povezana poglavja Mir, Žetev, Črni veter, Sveti Pavel, To in še pismo, Lov), ZO Maribor, 1965, opremil Janez Vidic; beseda na zavihu ZO Maribor; povest je avtor pisal v Pleterjah, 1964. Ponatis: Sveti Pavel, Dim, Beseda sodobnih jugoslovanskih pisateljev, MK Ljubljana, 1975, spremna beseda Franček Bohanec, oprema Julijan Miklavčič; ponatis v »Gadje gnezdo«, Partizanska knjiga Ljubljana in Spektar Zagreb, Gubčeva knjižnica, 1973, spremna beseda Franček Bohanec, oprema Vladimir Lakovič, portret narisal Karel Zelenko; ponatis v izbranih delih, Matjaž Kmecl, Ran imam polno, zato mi dobro de, DZS Ljubljana, 1980. Prevod v srbohrvaščino, Spektar Zagreb in Partizanska knjiga, Gubčeva knjižnica, Zagreb 1974, priredil in spremno besedo napisal Franček Bohanec, prevedel Ivan Brajdič; prevod novele Črni veter v češčino, Svetovna literatura, Praga 1966, prevedel František Benhart. Pponatis v zbirki Hram, MK Ljubljana, 1988, oprema Julijan Miklavčič, spremno besedo: Zidarjev vstop v slovensko prozo napisal dr. Boris Paternu, biografske in bibliografske podatke pripravila Danijela Sedej.

1966

8. KARANTANIJA, roman (trije deli z naslovom Ob Muri, Proces, Karantanija), MK Ljubljana – Izredni Zenit, 1966, oprema Štefan Planinc; za roman je avtor leta 1963 dobil štipendijo MK Ljubljana, da je potoval po Koroški; pisal ga je v Trenti pri Tožbarju, 1964. Ponatis odlomka iz 1. dela, ob Muri Slovenski lovski vestnik (v Kanadi) 1983/84.
9. JEM NJEGOVO TELO IN PIJEM NJEGOVO KRI, dve noveli (Jutro, Jem njegovo telo in pijem njegovo kri), DZS Ljubljana, 1966, oprema Uroš Vagaja; avtor je delo pisal v Pleterjah, 1965.

1967

10. OČE NAŠ, roman, nadaljevanje povešti Sveti Pavel, (vsebinsko povezana poglavja Ljudstvo, Oče naš, O Marija, mati moja, Šepet, O traktorju in zobeh), ZO Maribor, 1967, oprema Bronislav Fajon, beseda na zavihu M. Kramberger; roman je avtor že kot svobodni umetnik pisal v Pleterjah, dokončal pa v Kobaridu, 1996. Prevod v srbohrvaščino, Narodna knjiga Beograd, Naši vidici, Savremena slovenačka proza, 1973, spremna beseda Andrej Inkret, oprema Bole Miloradović, prevod Ljubiša Džidić, ponovno pa še Marija Mitrović. Dramatizacija: za radijsko igro priredila Marjana Prepeluh, Trst, 1983, oddaja na RAI, slovenska postaja Trst »A«, novembra 1983.

1968

11. Marija Magdalena, povest, ZO Maribor, 1968, oprema Bronislav Fajon, beseda na zavihu M. Kramberger; povest je avtor pisal v Kobaridu, 1967. Ponatis ZO Maribor, medzaložniška zbirka Žepna knjiga, CZ Ljubljana, 1982, oprema Cveto Jeraša. Prevod v srbohrvaščino, Znanje Zagreb, 1977; dodane so novele O Marija, mati moja (iz romana Oče naš), Njeni prostori, Tri sestre, Domača zdravila, Veseli obisk; oprema Alfred Pal, prevod Ivan Brajdič; prevod v madžarščino, odlomek, HID, 1968. Podlistek v Ljubljanskem dnevniku, izhajal 1968, objavljane podlistka so prekinili pred koncem.
12. BARAKARJI, povest, ZO Maribor, 1968, oprema Bronislav Fajon, beseda na zavihu M. Kramberger; avtor je povest pisal v Kobaridu, 1964.

1969

13. STANJA, novele (Sončna tihota, Doktor Koljc, Kapetan Dragiša Todorovič, Človek z vogla, Alahova ribica, Mein Lieber, Kramljanje o umetnosti, Tri sestre, Veseli obisk, Nace in jaz, Vroče je, Domača zdravila, Revolucionar, Njeni prostori, Ovčar Marko, Zdaj jem, Sifilis, Jaka čaka), CZ Ljubljana, 1969, oprema Matjaž Vipotnik; novele so nastajale v Kobaridu, 1968. Prevod novele Mein Lieber v angleščino, Le livre Slovène 1-2/1979, prevedla Margaret Davis; prevod iste novele v španščino, Le livre Slovène 3-4/1982, prevedel Juan Carlos Oven; prevod novele Doktor Koljc v finščino, BLM, 1975; prevod novele Jaka čaka v romunščino, Steaua, 1975, prevedla Katja Špur; prevod novele Jaka čaka v angleščino, Le livre Slovène, 3/1980, prevedla Simona Bennett; prevod novele Doktor Koljc v švedščino, prevedla Ana Marija Birsa-Lundberg.
14. JUGO, roman (poglavja Poet in poetika, Malo selo, Morje, morje, Minuta počitka, Ura resnice danes, Konec), ZO Maribor, 1969, oprema Uroš Vagaja, spremni zapis na zavihu M. Kramberger; avtor je roman pisal v Pleterjah, 1967.
15. IZLET V MRAK, roman, Lipa Koper, 1969, oprema Miloš Volarič; avtor je roman pisal v Kobaridu, 1966.

1970

16. DIM (ki diši po sestri Juli), roman, ZO Maribor, 1970, oprema Miloš Volarič; avtor je roman pisal v Črnem Vrhu nad Idrijo, 1969. Ponatis Sveti Pavel, Dim, Beseda sodobnih jugoslovanskih pisatejev, MK Ljubljana, 1975, spremna beseda Franček Bohanec, oprema Julijan Miklavčič. Ponatis v izbranih delih, Matjaž Kmecl, Ran imam polno, zato mi dobro de, DZS Ljubljana, 1980. Radijska igra, RAI TRST, Mirko Mahnič, 1978.
17. TUMOR, roman, drugi del romana Marija Magdalena, Lipa Koper, 1970, oprema Zvest Apollonio; avtor je roman pisal v Kobaridu, 1969.
18. NOVA STANJA, novele (Boj za mater, Summa summarum, Sanjarjenje, Irma Gačnik, Poskus iger), CZ Ljubljana, 1970, oprema Matjaž Vipotnik; novele so nastale v Kobaridu, 1969.
19. PIŠEM KNJIGO, mladinska povest, redna knjiga Prešernove družbe Ljubljana, 1970; povest je nastala v Kobaridu, 1969. Ponatis MK Ljubljana, Moja knjižnica, 1974, oprema Aco Mavec, spremna beseda Darinka Petkovšek.

1971

20. JAZ SEM TI, novela, DZS Ljubljana, 1971, oprema Miloš Volarič; avtor je delo pisal v Kobaridu, 1970.
21. UČITELJICE, novele (Irma Gačnik, Alma, Sjuzi, Zatrti jajčece, Njeno dete, Marija, Nerina Zulfikar, Pismo, Sikst, Konferenca), ZO Maribor, 1971, oprema Miloš Volarič, spremni zapis na zavihu ZO Maribor; novele je avtor pisal v Kobaridu in v Piranu, 1970.

1972

22. VID, KORENINE MOJE, dve noveli, Mohorjeva družba, Slovenske večernice 122, 1972; delo je nastalo v Kobaridu, 1970.
23. SVETA BARBARA (pod psevdonomimom Timotej Noč), roman Lipa Koper, 1972, oprema Zvest Apollonio; roman je nastal v Kobaridu, 1970. Dramatizacija: za radio priredila Zora Tavčar – Rebula, Trst, 1981, oddaja na RAI, slovenska postaja Trst »A«, 1982.
24. KUKAVIČJI MIHEC, mladinska povest, ZO Maribor, 1972, oprema Miloš Volarič, spremni zapis na zavihu M. Kramberger; povest je bila nagrajena kot najboljši tekst leta; povest je avtor pisal v Kobaridu, 1971. Priredba za televizijski film pod naslovom Utonilo je sonce, priredil in režiral Lado Troha, RTV Ljubljana, 1975. Ponatis (z barvnimi slikami iz filma Utonilo je sonce), Partizanska knjiga Ljubljana, 1975, uredil in spremno besedo napisal Brane Grabeljšek, opremil Pavle Učakar. Dramatizacija: za radijsko igro priredila Marjana Prepeluh, Trst, 1976, oddaja na RAI, slovenska postaja Trst »A«, 1976, ponovitev 1984. Podlistek izhajal v Ljubljanskem dnevniku, 1972. Prevod odlomka v španščino, Le livre Slovène 3-4/1979; prevod v češčino, prevedel František Bernhart, Praga, knjiga še ni izšla v tisku.
25. MOJI BESI, roman, CZ Ljubljana, 1972, oprema Metka Krašovec; roman je avtor pisal v Kobaridu, 1971.

1973

26. SIZIF MEČE OUT, povest, ZO Maribor, 1973, opremil Miloš Volarič, spremni zapis na zavihu »iz ocene M. Krambergerja«; povest je avtor pisal v Kobaridu, 1972.
27. HOKUS POKUS KAPLAN, novele (Mama, Hokus pokus kaplan, Pesnikova smrt, Goethe und Heine, Mehki prijem), Lipa Koper, 1973, oprema Zvest Appollonio; novele je avtor pisal v Kobaridu, 1972. Dramatizacija: novelo Mama za oder priredil Miha Kastelic, igrana v Augsburgu na slovenskem odru za delavce na začasnem delu v tujini.
28. ROMEO IN JULIJA, roman DZS Ljubljana, 1973, oprema Miša Bernik; roman je nastal v Kobaridu, 1972. Dramatizacija: kot radijsko igro priredil Jaša Zlobec, RTV Ljubljana, 1974, prva oddaja v režiji Aleša Jana, april 1974. TV drama, režija Lado Troha, oktober 1987.

1974

29. KOŽE, novele (Maščevanje je jed, Na gmajni, Maša), CZ Ljubljana, 1974, oprema Peter Kordiš; avtor je delo pisal v Kobaridu in Pleterjah, 1973.
30. LEGENDA, prvotni naslov Ljubezen brez smrti, roman Slovenska matica Ljubljana, 1974; roman je avtor pisal v Kobaridu, 1973

1975

31. BLAŽENI MED ŽENAMI, roman (podnaslovi Jezero sredi gozda, Svetost vdovstva), Lipa Koper, 1975, oprema Slobodan Cankar. Roman je nastal v Kobaridu, 1974.

32. HAREM, roman, Lipa Koper, 1975, oprema Bronislav Fajon; roman je nastal v Kobaridu, 1974.
33. GLAVNE OSEBE NA POTEPU, mladinska povest, MK Ljubljana, Knjižnica sinjega galeba 186, 1975, oprema Dušan Klun, ilustracije Rudi Skočir, spremna beseda Berta Golob; povest je avtor pisal v Kobaridu, 1974. Podlistek v Pionirskem listu 1975. Dramatizacija Matejka Maver, RAI Trst, 1981.
34. MULCI, mladinska povest; ZO Maribor, 1975, oprema Jurij Jančič, spremni zapis na zavihu ZO Maribor; povest je avtor pisal v Kobaridu, 1970.

1976

35. DOLENJSKI HAMLET, roman, Lipa Koper, 1976, oprema Tomo Vran (prvotni naslov teksta Božjeglava, za DZS Ljubljana, ki ga pa ni izdala; del romana je pod naslovom Dolenjski Hamlet izdala Lipa Koper, beseda na zavihu Jože Hočevnar); roman je avtor pisal v Kobaridu, 1974, 1975.
36. ŽIVIM, roman, MK Ljubljana, zbirka Nova slovenska knjiga, 1976, oprema Irena Tršar; avtor je roman pisal v Kobaridu, 1975.

1977

37. JEZUS IZ PEKLA, roman, CZ Ljubljana, 1977, oprema Dušan Muc; roman je avtor pisal v Kobaridu 1975.
38. ČRNI TRN, roman, Lipa Koper, 1977, oprema Nadja Furlan-Lorbek, beseda na zavihu Jože Hočevnar; roman je avtor pisal v Gaju – Sv. Križu (Zgornja Kungota), 1976.

1978

39. MAHATMA PANDIT, roman, DZS Ljubljana, 1978, oprema Vid Vrhovec; avtor je roman pisal v Gaju – Sv. Križu 1977.
40. PASJANSA, roman, dodane štiri novele (Zgodba, Truplo, Munkov dan, Oče), Lipa Koper, 1978, oprema Klavdij Palčič, beseda na zavihu Jože Hočevnar; roman je avtor pisal doma v Luciji pri Portorožu, 1977. Ponatis v izboru, Matjaž Kmecl, Ran imam polno, zato mi dobro de, DZS Ljubljana, 1980. Podlistek v Primorskih novicah Koper, 1978-79. Televizijski film pod naslovom Poslednja luč po noveli Oče, priredil in režiral Lado Troha, RTV Ljubljana 1979; film je bil nagrajen s tretjo nagrado evropskih TV dram 1980 v Plovdivu v Bolgariji. Prevod novele Dr. Munkov dan v bolgarščino, Slovenski razkazi 1979. Dramatizacija: po noveli Truplo je avtor sam napisal radijsko igro z naslovom Nadaljevanje Trupla, RTV Ljubljana, 1979.

1979

41. PANDORINE SENCE, roman, MK Ljubljana, 1979, oprema Božidar Grabnar, spremni zapis na zavihu Helga Glušič; roman je avtor pisal doma v Luciji pri Portorožu, 1978. Prevod odlomka v švedščino, Horizont Švedska, prevod A.M.Birsa-Lundberg.

42. JAKOBOVE SANJE, roman, Lipa Koper, 1979, oprema Klavdij Palčič, beseda na zavihu Jože Hočevar; roman je avtor pisal doma v Luciji, 1978.

43. ROMAN O HANIBALU, roman, nadaljevanje romana Dolenjski Hamlet (drugi del prvotnega romana Božjeglava), ZO Maribor, 1979, oprema vera Cvirn, beseda na zavihu ZO Maribor; delo je avtor pisal v Kobaridu, 1975.

1980

44. VEČNO ŽIVLJENJE, tri novele (Vrnitev v Kalifornijo, Glasba Gustava Mahlerja, Noge), MK Ljubljana, Nova slovenska knjiga, 1979, oprema Metka Krašovec, beseda na zavihu Helga Glušič; delo je avtor pisal doma v Luciji, le novelo Noge v Pletetjah, 1977 in 1978. Prevod novele Glasba Gustava Mahlerja v poljščino, Nowi wyraz, 1981, prevod Johanna Slawinska; v nemščino, Das Magazin, Wien, 1983, prevod Janko Ferk. Branje novele Glasba Gustava Mahlerja na dunajskem radiu 9.5.1984, bral igralec Burgtheatra Heinz Moog, prevod Janko Ferk; dramatizacija novele Vrnitev v kalifornijo, RTV Slovenije, oktober 1991, priredil in režiral Lado Troha.

45. NJENE OČI, dve noveli (Njene oči, Brat in sestra), Založba Borec Ljubljana, 1980, oprema Nadja Furlan, beseda na zavihu Založba Borec, novelo Njene oči je avtor pisal v Gaju, novelo Brat in sestra pa doma v Luciji, 1979.

46. ODKLENJENI ČLOVEK, novele (Mraz Ovida v Pontu tare, Jarc, Stjepan, Zadnja ura), Lipa Koper, 1980, oprema Klavdij Palčič, spremni zapis na zavihu Jože Hočevar; delo je avtor pisal v Bovcu, 1979.

1981

47. MOJA DRUŽINA, mladinska povest, MK Ljubljana, Knjižnica sinjega galeba 230, 1980, oprema Nadja Furlan; delo je avtor pisal v Soči, 1976. Dramatizacija, Gledališče na stopnicah, Željko Kozinc, dva prizora, 1983, 1986.

48. RAZOROŽENI PREROK, roman, DZS Ljubljana, 1981, oprema Vili Vrhovec; delo je avtor pisal v Gaju – Sv. Križu 1980.

49. ČUDEŽI, roman, Lipa Koper, 1981, oprema Klavdij Palčič, beseda na zavihu Jože Hočevar; roman je avtor pisal v Gaju – Sv. Križu 1980.

1982

50. SOLVEIGINA PESEM, roman, CZ Ljubljana, 1982, oprema Franc Vozelj, na zavihu seznam pisateljevih 50 izdanih knjig; roman je avtor pisal v Pletetjah in v Gaju – Sv. Križu, 1981.

1983

51. HRASTOV MED, literarni triptih (roman Kača iz obsidiana, roman Hrastov med, novela Kje bomo nocoj večerjali), Lipa Koper, 1983, oprema Klavdij Palčič, beseda na zavihu Jože Hočevar; delo je avtor pisal v Bovcu in na Vojskem, 1982. Podlistek (Hrastov med) v Primorskih novicah, oktober 1982 – januar 1983.

52. SLOVENSKE PODOBE NA STEKLO, novele (Prva, Druga, Tretja, Četrta, Peta), ZO Maribor, 1983, oprema Maja Kocmut, beseda na zavihu Vladimir Gajšek, avtor je novele pisal v Gaju – Sv. Križu, 1982. Podlistek v Družini (pod psevdonimom Vladimir Pangerc), 1981/82.
53. LEV PINK z jogurtom na glavi, mladinska povest, MK Ljubljana, Zbirka Deteljica, 1983, oprema in ilustracija Kamila Volčanšek, spremna beseda Berta Golob; delo je avtor pisal v Gaju – Sv. Križu 1981.
54. DVE POSTELJI, dva romana (Matkurja, Dve postelji), CZ in DZS Ljubljana, 1983, oprema Vili Vrhovec; delo je avtor pisal v Gaju - Sv. Križu, 1982.

1984

55. BARBARIN DEŽNIK, pravljica, MK Ljubljana, Čebelica 268, 1984, oprema Irena Tršar, ilustracija Alojz Zorman; delo je avtor pisal doma v Luciji, 1983.
56. OKUPACIJA JAVORNIKA, avtobiografski roman, Založba Borec Ljubljana, 1984, oprema Zlatko Drčar; roman je avtor pisal v Gaju - Sv. Križu, 1983. Prevod odlomka v ruščino z naslovom Moja rodina, Antologija jugoslovanske proze, Hudožestvenaja literatura, Moskva, 1985; prevod M. Ryževoj; založba navaja, da je bilo v ruščino prevedenih že vrsto del Pavleta Zidarja.
57. JEZUS V ČASU, potopis, Mohorjeva založba Celovec, 1984, Družinske večernice 39, ilustracija – barvne slike iz knjige Israel, Land der Gegensätze, Jeruzalem, spremna beseda Janko Ferk; delo je avtor pisal doma v Luciji, 1978. Podlistek v Družini (pod psevdonimom Emil Nanut), 1980.
58. KUŽNI ANTON, roman in štiri novele (Etiopska cesarica, Golobčka, Poveličevalnica, Tri dni po smrti), Lipa Koper, 1984, oprema Bronislav Fajon, beseda na zavihu Jože Hočevar; avtor je delo pisal v Bovcu in v Gaju – Sv. Križu, 1983.

1985

59. KOLIKO MORJA JE V ZRNU SOLI, roman, Prešernova družba Ljubljana, zbirka Vrba, 1985, oprema Vojko Kladivar, spremna beseda Vladimir Kavčič; roman je avtor pisal v Gaju – Sv. Križu, 1984.
60. OLJČNIK JUDA TADEJA, roman, Pomurska založba Murska Sobota, 1985, oprema Franc Mesarič, beseda na zavihu Pomurska založba; avtor je roman pisal v Gaju – Sv. Križu, 1984.

1986

61. DRAŽBA SANJ, mladinska povest, Partizanska knjiga Ljubljana, v Matjaževi knjižnici, 1986, ilustracije in oprema Ivan Marko, spremna beseda Iztok Ilich, prvi naslov povesti Dosti vas imam, banda; napisana je bila za MK Ljubljana; avtor je povest pisal v Soči, 1981. Dramatizacija za radijsko igro, Marjana Prepeluh, RAI Trst, slovenska postaja »A«, 1986, ponovitev na RAI Trst, 1990.

62. DRŽAVICA OTROK, pravljice, 27 pripovedi, zbranih pod naslovi: Mesečina, Državica otrok, Ogenj poka, Založba Borec Ljubljana, Kurirčkova knjižnica, 1986, oprema Matjaž Schmidt, ilustracije Marjan Amalietti; zgodbe je pisatelj pisal doma v Luciji, 1984 – 85; posamezne pravljice so izhajale v Kurirčku, 1985/86.

63. PIKAPOLONICA PIKA, pravljice, MK Ljubljana v zbirki Pisanice, 1986, izbral, uredil in spremno besedo napisal Jože Horvat, ilustracije Zvonko Čoh, oblikoval Ranko Novak.

64. SLOVO, roman in novele Lord, Nož, Krivaluč, Tekoči račun, Mavzolej grške abecede, Lipa Koper, 1986 (ob avtorjevem prejemu Prešernove nagrade 1987), oprema Luciano Kleva, bibliografija knjižnih del Pavleta Zidarja 1956 – 86, Avgust Gojkovič, beseda na zavihu Jože Hočevnar; pisatelj je roman pisal v Gaju – Sv. Križu, 1985.

1987

65. OTOŽNI ROB VAZE, roman, DZS Ljubljana, 1987, oprema Vili Vrhovec; pisatelj je roman pisal v Gaju – Sv. Križu, 1985.

66. MIKI, mladinska povest, Založba Obzorja Maribor, 1987, oprema in ilustracije Rudi Uran; povest je bila uvrščena v ožji izbor beograjskega Zabavnikovega razpisa za knjižno nagrado leta. Dramatizacijo za radio je pripravila Marjana Prepeluh, RAI, Mladinski oder, 1989; pisatelj je povest pisal v Gaju – Sv. Križu, 1985.

67. MEDENI TEDEN, roman, Prešernova družba Ljubljana, 1987 (redna zbirka za leto 1988), oprema Julijan Miklavčič; pisatelj je roman pisal v Gaju – Sv. Križu, 1986.

1988

68. ELIJEV OBLAK PLODNOSTI, tri novele: Elijev oblak plodnosti, Krvava rihta, Flebe di ricostituyente, CZ Ljubljana, 1988; prvo novelo je pisatelj pisal v Gaju – Sv. Križu, 1984, drugo doma v Luciji, 1985, tretjo v Gaju – Sv. Križu, 1985.

69. MEDŽUGORSKA LEGENDA, roman, Mohorjeva založba Celovec, 1988, oprema Jože Blažej; pisatelj je roman pisal v Gaju – Sv. Križu, 1987.

70. CIRKUS MADRA ČAJ, šest pravljič: Cirkus Madra čaj, Kanarček, Ježarna, Tinine sanje, Dolga pravljica za lahko noč, Apotekarija, Založba Borec, 1988, ilustracija Marjan Amalietti; pisatelj je delo pisal v Gaju – Sv. Križu, 1986.

1989

71. TELEGRAM, tri novele, Tihožitje bližnje jeseni, Les, Telegram, Prešernova družba Ljubljana v zbirki Vrba, 1989, oprema Julijan Miklavčič; pisatelj je novele pisal v Gaju – Sv. Križu, 1986.

72. MENETEKEL, dve noveli, Rilkejevo rimsko pismo in Menetekel, Lipa Koper, 1989, oprema Luciano Kleva; pisatelj je delo pisal v Gaju – Sv. Križu, 1987.

1990

73. MLAJ, roman, CZ Ljubljana, 1990, oprema Sanja Tufegdžić; pisatelj je delo pisal v Gaju – Sv. Križu, 1988.

74. UČNA LETA BOTRE SMRTI, PETELINČEK NESPEČNE BABICE, TACI, tri pravljice, Partizanska knjiga Ljubljana, zbirka Matjaževa knjižnica, 1990, ilustracija Ivan Marko; pisatelj je pravljice pisal v Gaju – Sv. Križu, 1986.

1992

75. SPOKORNO ROMANJE, dve noveli (Medjugorje, Jabolko iz skrinje zaveze), Založba Mihelač, 1992, uredil Tone Pavček, oprema Cveto Jeraša, tehnično uredil Ivan Nemec, natisnila Tiskarna Ljubljana; avtor je pisal prvo novelo Medjugorje januarja in februarja 1990 v Gaju – Sv. Križu, drugo novelo Jabolko iz skrinje zaveze pa maja in avgusta 1991 tudi v Gaju – Sv. Križu.

76. ČEBELE IZ BACHOV, pesmi, izdalo Društvo 2000, uredil in spremno besedo napisal dr. Denis Poniž, ilustrirala ak. slikarka Mateja Sever, opremil Jurij Kocbek, za založbo Peter Kovačič Peršin. Pesmi je za objavo pripravil avtor že leta 1991 za Založbo Obzorje Maribor. Zaradi avtorjeve smrti 1992 pesmi niso izšle. Posmrtno pa jih je izdalo omenjeno Društvo 2000.

LITERATURA o Pavletu Zidarju

MIRAN ŠTUHEC, Rad prebiram misli, ne živim jih pa rad, Poetika romanov Pavleta Zidarja, Založba Rokus, Ljubljana 1996.

Pisatelj Pavle Zidar je pisal s silovitim zagonom, saj je v najplodnejših obdobjih ustvarjanja izdal povprečno celo po tri knjige letno. Ob pregledu njegovih knjižnih izdaj je potrebno omeniti še izredno pogosto objavljane črtice, novel, odlomkov iz večjih del, razmišljanj ipd. v domala vseh slovenskih revijah in časopisih v zadnjih tridesetih letih, kajti samo nekatere take objave je kasneje uvrstil v katero svojih knjig.

Svojo literarno pot je začel leta 1949 s pesmimi, ki jih je izdal leta 1960 v zbirki Kaplje ognjene. Potem se je v celoti posvetil prozi. Toda pisateljeva naravna liričnost in poetičnost sta se ves čas čutili tudi v prozi – in res, po letu 1980 se je začel vračati spet k poeziji. V letih 1983 – 1990 je objavil (samo v revijah in časopisih v Sloveniji) 163 pesmi, poleg tega pa jih je mnogo objavil tudi v slovenskem tisku na Tržaškem in Koroškem. Nekatere so bile prevedene tudi v nemščino.

XV. VSEBINA

Beseda o raziskovalni nalogi, o avtorjih in sodelavcih

	Stran
I. Življenje in delo pisatelja Pavleta Zidarja	3
II. Kraji: Jesenice, Slovenski Javornik, Koroška Bela	7
III. Slamnikova družina in rodovnik	11
IV. Pisateljeva otroška, osnovnošolska in dijaška leta	17
V. Zidarjeva družina	27
VI. Zidarjevo pisateljevanje	31
VII. Zidarjevi mentorji, mecen in uredniki založb in revij	49
VIII. Zidarjevi znanci in prijatelji	53
IX. Zidarjev obisk doma na Sl. Javorniku in Jesenicah	65
X. Nagrade in priznanja	69
XI. Pisateljev grob	73
XII. Zidarjeve predstavitve v domačem kraju	75
XIII. Opombe	83
XIV. Bibliografija	99
XV. Vsebina	108

